

**KIIMINGIN PÄIVÄHOITOPALVELUIDEN
TURVALLISUUSSUUNNITELMA**

SISÄLLYSLUETTELO

TURVALLISUUSUUNNITELMAN LAINSÄÄDÄNNÖLLINEN TAUSTA, KESKEISET KÄSITTEET SEKÄ VALMIUSRYHMÄT.....	5
1 YLEISTIEDOT	7
1.1 Suunnitelman hyväksyntä ja ylläpito	7
1.2 Päivähoitoyksikössä olevien henkilötiedot	9
1.3 Kohteen yleistiedot	12
1.4 Poikkeusolojen evakointisuunnitelma	17
1.5 Kohde-evakointisuunnitelma.....	19
1.6 Ensiapuvalmius	20
1.7 Tarvittava pelastus- ja suojelumateriaali	21
1.8 Turvallisuushenkilöstö ja tehtäväjako.....	22
1.9 Kouluttaminen ja perehdyttäminen	24
1.10 Tiedottaminen.....	25
1.11 Häätätilannekuulutukset päivähoitoyksikössä	26
2 HENKILÖRISKIT	27
2.1 Lapsiin kohdistuvat henkilöriskit.....	27
2.1.1 Lapsen päivähoidosta hakemiseen liittyvät riskit.....	27
2.1.2 Lapsen katoaminen päivähoitoyksiköstä.....	28
2.1.3 Onnettomuus, tapaturma tai lapsen sairaus päivähoitoyksikössä	29
2.1.4 Onnettomuus tai tapaturma päivähoitoyksikön ulkopuolella	30
2.1.5 Vaaralliset aineet, myrkytystilat.....	31
2.1.6 Kiusaaminen.....	32
2.1.7 Psykkinen tai psykosomaattinen oireilu.....	32
2.1.8 Lapsen koskemattomuuteen kohdistuvia uhkia.....	33
2.1.9 Vakava sairaus tai vamma.....	33
2.1.10 Kodin tapahtumat kriisin aiheuttajana lapsen elämässä	34
2.2 Lapsiin ja henkilökuntaan kohdistuvat henkilöriskit	35
2.2.1 Sairauskohtaus päivähoitoyksikössä	35
2.2.2 Säteily/Kaasuvaara.....	35
2.2.3 Väkivalta tai sen uhka päivähoitoyksikössä.....	36
2.2.4 Rikokset.....	36
2.2.5 Kuolemantapaukset	37
2.3 Henkilökuntaan kohdistuvat henkilöriskit	38
2.3.1 Yksin työskentely.....	38
2.3.2 Henkilökuntaan kohdistuva väkivalta	38
2.3.3 Itsetuhoinen käyttäytyminen/itsemurhan uhka, yritys tai itsemurha	38
2.3.4 Henkilöstön henkinen hyvinvointi.....	40
3 TOIMINTARISKIT.....	58
3.1 Henkilökunnan riittävyys ja kelpoisuus.....	58
3.2 Tukipalvelut	58
3.3 Kiinteistön toiminta	59
3.4 Piha-alue	60
3.5 Toimintaympäristön esteettömyys	61
3.6 Ympäristön ominaisuudesta aiheutuvat riskit ja häiriöt.....	62

3.7	Tartuntatautiepidemiat.....	62
3.8	Uskonnolliset ja etniset näkökohdat.....	62
4	OMAISUUSRISKIT.....	63
4.1	Tulipalo.....	63
4.2	Irtain omaisuus.....	65
4.3	Valvonta.....	65
5	TIETORISKIT.....	66
6	MUUT RISKIT.....	68
7	PÄIVÄHOITOYKSIKKÖKOHTAINEN RISKIKARTOITUS.....	69

Liitteet

Ohjetaulut	liite 1
Pohjapiirrokset ja poistumisreitit	liite 2
Kokoonumispaikat	liite 3
Ensiapuohjeet	liite 4
Arvaamattomasti käyttäytyvän tai väkivaltaisen henkilön kohtaaminen	liite 5
Epäilyttävän tai häiriötä aiheuttavan henkilön tuntomerkkien havainnointi	liite 6
Huoltajien turvallisuusohjeistus	liite 7
Suostumus poikkeuksellisista noutojärjestelyistä	liite 8
Retkisuunnitelma	liite 9
Turvallisuuskoulutus seuranta	liite 10
Päivittäinen turvallisuusseuranta	liite 11
Vuosittain tehtävä turvallisuustarkastus	liite 12
Häiriötilanteiden jälkiarviointi	liite 13
Perhe- ja ryhmäperhepäivähoitokodin turvallisuuden tarkistuslista	liite 14
Selvitys lastensuojelun tarpeesta	liite 15
Hoitosopimus vanhempien, päivähoidon ja lastensuojelun kanssa	liite 16
Miten voin auttaa lasta traumaattisessa kokemuksessa	liite 17
Kirjemallit	liite 18
Puheeksiottokeskustelu, yhteisneuvottelu	liite 19
Ruokamyrkytys tai talousvesi epidemiaepäily	liite 20
Ulkovalvontaohjeistus	liite 21
Kosteusvaurioiden ja sisäilmaongelmien toimintamalli Kiimingin kunnan työpaikoilla	liite 22
Kadonneen lapsen etsintä	liite 23
Toimintaohjeet päivähoitoyksikössä tapahtuvan tulipalon varalta	liite 24
Lapsen kasvun tukiryhmä	liite 25
Kunnan kriisiryhmä	liite 26
Päivähoidon hygieniaoheistus	liite 27

*) yksikkökohtaiset tiedot

TURVALLISUUSSUUNNITELMAN LAINSÄÄDÄNNÖLLINEN TAUSTA, KESKEISET KÄSITTEET SEKÄ VALMIUSRYHMÄT

Päivähoidon turvallisuussuunnitelmaan sisältyvät sekä henkilökuntaa että lapsia koskevat lakisääteiset ja muut turvallisuutta ja terveellisyyttä koskevat suunnitelmat. Sen keskeisenä perustana ovat laki (36/1973) ja asetus lasten päivähoidosta (239/1973), laki (603/1996) ja asetus (1208/1996) yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta, työturvallisuuslaki (738/2002), laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoinnista (44/2006), työterveyshuoltolaki (1383/2001), laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta (75/2004), terveydensuojelulaki (763/1994), elintarvikelaki (23/2006), pelastuslaki (468/2003) ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (787/2003). Kiimingin päivähoitoon turvallisuussuunnitelma sisältää pelastuslain 8 § sekä pelastusasetuksen 9 § ja 10 § mukaiset asiakirjat.

Yksityiseen päivähoidon sovelletaan yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annettua lakia (603/1996; valvontalaki) siltä osin kuin muissa laissa ei ole toisin säädetty.

Päivähoidon turvallisuudella tarkoitetaan päivähoitoon toimintayksikössä annettavan varhaiskasvatustyön turvallista toteuttamista. Tarkastelun piiriin kuuluvat toimintayksikön henkilöstö, hoidossa olevat lapset, toimintayksikössä vierailevat henkilöt, toimintayksikön ulko- ja sisätilat sekä toimintavälineet ja lähiympäristö. Tarkastelu kohdistuu lisäksi henkisiin tekijöihin, tiedonhallintaan, toiminnan resursseihin sekä sen laatua ja vastuuta koskeviin seikkoihin.

Yksikkökohtainen turvallisuussuunnitelman päivitys tapahtuu vuosittain ja sen säilytys on kyseisessä yksikössä näkyvällä paikalla.

Keskeiset käsitteet:

Riski

Riski on sellaisen tapahtuman mahdollisuus, joka voi aiheuttaa tai josta voi välillisesti seurata henkilövahinkoja, toiminnan vaikeutumista tai taloudellista menetystä. Päivähoitotoiminnan näkökulmasta vahinkoriskit jaetaan seuraavasti:

Henkilöriskit, jotka kohdistuvat toimintayksikössä olevien ihmisten terveyteen, hyvinvointiin sekä fyysiseen ja psyykkiseen turvallisuuteen. Henkilöriskit ovat päivähoitotoiminnan tärkein tarkastelukohde.

Toimintariskit, jotka kohdistuvat päivähoitotoiminnan häiriötöntä suorittamista koskeviin seikkoihin, kiinteistön toimintaan ja sen käyttöä ja huoltoa tukeviin toimintoihin sekä ulkoisesta ympäristöstä johtuviin uhkiin.

Omaisuuksiriskit, jotka kohdistuvat sekä kiinteään että irtaimeen omaisuuteen. Omaisuusriskien toteuttamisella voi olla suuri taloudellinen merkitys.

Tietoriskit, jotka kohdistuvat tietojen suojaamiseen ja tietotekniikan turvallisuuteen

Muut riskit, jotka kohdistuvat pääosin palveluntuottajan vastuuseen ja palvelujen laatuun.

Riskienhallinta

Päivähoidon riskienhallintaan kuuluvat toimintaan kohdistuvien uhkien tunnistaminen, niihin varautuminen, niiltä suojautuminen sekä jo toteutuneiden vaaraa aiheuttaneiden tekijöiden poistaminen.

Kriisi

Kriisi on tilanne, jossa aikaisemmat kokemukset ja opitut toimintatavat eivät riitä tilanteen ymmärtämiseen ja hallintaan. Kriisityö on fyysisen ja psyykkisen ensiavun antamista. Fyysisen ensiavun tarkoitus on pelastaa henki ja huolehtia lisäävun sekä hoidon saamisesta. Päähuomio on elintoimintojen turvaamisessa. Psyykkinen ensiapu rauhoittaa, lohduttaa ja selvittää asioita onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja niiden jälkeen. Se on huolenpitoa koko ihmisestä, hänen ihmissuhteistaan ja tunne-elämästään.

Traumaattiset kriisit

ovat yllättäviä, äkillisiä, epätavallisen voimakkaita ja väkivaltaisia tapahtumia, joissa mukana olleet tai tilanteen nähneet kokevat elämänsä uhkaavan vaaran, esim. äkillinen kuolema, itsemurha, väkivalta, ryöstö, raiskaus, onnettomuus, pakolaisuus jne. Kriisitilanteessa päivähoidon henkilökunta voi ottaa yhteyttä seuraaviin ryhmiin:

- **Lapsen kasvun tukiryhmä**

Lapsen kasvun tukiryhmään kuuluvat terveydenhoitaja, psykologi, kiertävä erityislastentarhanopettaja, sosiaalityöntekijä sekä aluepäiväkodinjohtaja. Tarvittaessa ryhmän kokoontumisiin kutsutaan lastenlääkäri, psykiatrian sairaanhoitaja ja/tai päivähoidonjohtaja.

Ryhmän koollekutsujana toimii erityislastentarhanopettaja.

Lapsen kasvun tukiryhmän esittely liitteessä numero 25

- **Kunnan kriisiryhmä**

Kunnan kriisiryhmä koostuu sosiaali- ja terveystoimen, sivistystoimen ja seurakunnan ammattilaisista. Ryhmä toimii muun muassa seuraavissa äkillisten, traumaattisten kriisien yhteydessä: onnettomuudet, jotka koskevat useita henkilöitä, itsemurha, odottamaton kuolema, uhkaava/järkyttävä tilanne sekä suuronnettomuudet.

Tehtävät:

- antaa konsultaatiota ja ohjaa ammattiavun järjestämisessä
- organisoi jälkipuinnin
- psykososiaalisen tuen mahdollisuus

Kunnan kriisiryhmän esittely liitteessä numero 26

1 YLEISTIEDOT

1.1 Suunnitelman hyväksyntä ja ylläpito

Hyvinvointilautakunnan hyväksyntä_____

Pelastusviranomaisen hyväksyntä_____

Laatijat:

Päiväys	Nimi	Tehtävä

Suunnitelman päivitys:

Päiväys	Nimi	Tehtävä

1.2 Päivähoitoyksikössä olevien henkilötiedot

Turvallisuussuunnitelmaan ei tule sisällyttää lapsia, vanhempia tai huoltajia koskevia salassa pidettäviä tietoja. Tällaisia ovat esimerkiksi henkilötunnukset, lasten sairautta, uskonnollista ja etnistä taustaa, erityisominaisuuksia tai huoltajuutta koskevat tiedot. Suunnitelmassa riittää siten maininta, missä kyseisiä tietoja säilytetään ja kenellä on niitä oikeus käsitellä.

Lapset ryhmittäin. Lapsikohtaisesti huoltajien antamat seuraavat tiedot:

- lapsen nimi, syntymäaika, osoitetiedot
- valokuva lapsesta
- erityistiedot lapsesta
- uskonnon tai etnisen taustan huomioonottaminen
- vanhempien ja huoltajien nimet ja yhteystiedot
- lasten hakuoikeudet
- mahdolliset erityistiedot huoltajista

	lapsen nimi	synt.aika	osoite	huoltaja yhteystietoineen	erityistä
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					

19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

1.3 Kohteen yleistiedot

Tässä osiossa määritetään kiinteistöä koskevat yleistiedot. Ne säilyvät yleensä samoina vaikka henkilöstö vaihtuisi. Päivitys joudutaan tekemään siinä tapauksessa, jos kiinteistöä peruskorjataan, laajennetaan tai jos kiinteistön turvallisuutta parantaviin laitteistoihin tehdään merkittäviä muutoksia.

Yleistietoja kiinteistöstä

Kiinteistön nimi			Puh		
Osoite			Fax		
Kaupunginosan / kylän nimi tai numero	Kortteli	Tontti	Rakennuksia tontilla	Kerrosalaa yht. m ²	
Toimiala					
Kokonaishenkilömäärät vuorokauden ajoittain					
päivä 7-16.00		ilta 16-22.00		yö 22-7.00	
Huomion arvoista kiinteistön toiminnasta ja henkilöstöstä:					
Vaaralliset aineet					
Käytetäänkö toiminnassa vaarallisia aineita?			kyllä ☐ ei käytetä ☐		
Selvitys on annettava liitteenä olevaan vaarallisten aineiden listaan (liite 7).					
Lähiympäristö					
Onko kiinteistö kunnan tärkeällä pohjavesialueella?			on ☐ ei ole ☐		
Millainen kiinteistön lähiympäristö on?					
Kiinteistöjen piirustukset (liitteeksi)					
☐ Asemapiirros			☐ Pohjapiirros		
- Rakennusten nimet			- Tilojen nimet / käyttö		
- Uloskäytävät ja henkilöstön kokoontumispaikka			- Poistumistiet ja alkusammutusvälineet sekä ensiapuvälineet		
- Pelastustiet ja sammutusvedenottopaikat rakennusten ympärillä (palopostit, luonnonvesipaikat).			- Sähköpääkeskuksen, ilmanvaihdon hätäkatkaisijan, ensiapukaapin sekä mahdollisen paloilmoitinkeskuksen ja sprinklerikeskuksen sijainti		
- Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden sijainti			- Väestönsuojan sijainti sekä muut merkittävät tiedot kiinteistöstä		

Rakennus 1:

Rakennuksen pääasiallinen käyttötarkoitus			
Rakennusvuosi	Kerros-luku	Kerrosala	Kantavan rungon materiaali teräs ☐ puu ☐ betoni ☐
Henkilömäärä			
päivä 7.- 16.00		ilta 16.-22.00	yö 22.-7.00
Suojaustaso			
Alkusammutuskalusto ☐ Autom. paloilmoitin ☐ Autom. sammutuslaitteisto ☐			
Autom. savunpoisto ☐ Turva- ja merkkivalaistus ☐ Murtosuojaus ☐			
Sisäinen hälytysjärjestelmä			
Onko rakennuksessa keskuskuulutusjärjestelmää?		on ☐ ei ole ☐	
Sähkö			
Onko rakennuksessa...			
varavoimakonetta?		on ☐ ei ole ☐	
ATK-laitteille katkotonta virransyöttöä?		on ☐ ei ole ☐	
toimintoja, jotka voisivat aiheuttaa erityistä vaaraa tai muita vahinkoja sähkökatkoksen sattuessa?		on ☐ ei ole ☐	
Rakennuksen sähköpääkeskuksen sijainti			
Toimenpiteet sähkönjakelun katkaisemiseksi			
Lämmitys			
Onko rakennus liitetty kaukolämpöverkkoon		on ☐ ei ole ☐	
Rakennuksen lämmitystapa on			
Ilmastointi			
Onko rakennuksessa koneellista ilmanvaihtoa?		on ☐ ei ole ☐	
Ilmastoinnin hätäkatkaisijan sijainti			
Toimenpiteet ilmastoinnin pysäyttämiseksi			
Talousvesi			
Talousveden pääsulkuventtiilin paikka ja toimenpiteet vedenjakelun katkaisemiseksi			
Lisätietoja rakennuksesta			
Rakennuksessa toimivat yritykset ja yhteystiedot			

Rakennus 2:

Rakennuksen pääasiallinen käyttötarkoitus			
Rakennusvuosi	Kerros-luku	Kerrosala	Kantavan rungon materiaali teräs ☐ puu ☐ betoni ☐
Henkilömäärä			
päivä 7.- 16.00		ilta 16.-22.00	yö 22.-7.00
Suojaustaso			
Alkusammutuskalusto ☐ Autom. paloilmoitin ☐ Autom. sammutuslaitteisto ☐			
Autom. savunpoisto ☐ Turva- ja merkkivalaistus ☐ Murtosuojaus ☐			
Sisäinen hälytysjärjestelmä			
Onko rakennuksessa keskuskuulutusjärjestelmää?		on ☐ ei ole ☐	
Sähkö			
Onko rakennuksessa...			
varavoimakonetta?		on ☐ ei ole ☐	
ATK-laitteille katkotonta virransyöttöä?		on ☐ ei ole ☐	
toimintoja, jotka voisivat aiheuttaa erityistä vaaraa tai muita vahinkoja sähkökatkoksen sattuessa?		on ☐ ei ole ☐	
Rakennuksen sähköpääkeskuksen sijainti			
Toimenpiteet sähkönjakelun katkaisemiseksi			
Lämmitys			
Onko rakennus liitetty kaukolämpöverkkoon		on ☐ ei ole ☐	
Rakennuksen lämmitystapa on			
Ilmastointi			
Onko rakennuksessa koneellista ilmanvaihtoa?		on ☐ ei ole ☐	
Ilmastoinnin hätäkatkaisijan sijainti			
Toimenpiteet ilmastoinnin pysäyttämiseksi			
Talousvesi			
Talousveden pääsulkuventtiilin paikka ja toimenpiteet vedenjakelun katkaisemiseksi			
Lisätietoja rakennuksesta			
Rakennuksessa toimivat yritykset ja yhteystiedot			

Rakennus 3:

Rakennuksen pääasiallinen käyttötarkoitus			
Rakennusvuosi	Kerrosluku	Kerrosala	Kantavan rungon materiaali teräs ☐ puu ☐ betoni ☐
Henkilömäärä			
päivä 7.- 16.00	ilta 16.-22.00	yö 22.-7.00	
Suojaustaso			
Alkusammutuskalusto ☐ Autom. paloilmoitin ☐ Autom. sammutuslaitteisto ☐			
Autom. savunpoisto ☐ Turva- ja merkkivalaistus ☐ Murtosuojaus ☐			
Sisäinen hälytysjärjestelmä			
Onko rakennuksessa keskuskuulutusjärjestelmää?		on ☐ ei ole ☐	
Sähkö			
Onko rakennuksessa...			
varavoimakonetta?		on ☐ ei ole ☐	
ATK-laitteille katkotonta virransyöttöä?		on ☐ ei ole ☐	
toimintoja, jotka voisivat aiheuttaa erityistä vaaraa tai muita vahinkoja sähkökatkoksen sattuessa?		on ☐ ei ole ☐	
Rakennuksen sähköpääkeskuksen sijainti			
Toimenpiteet sähkönjakelun katkaisemiseksi			
Lämmitys			
Onko rakennus liitetty kaukolämpöverkkoon		on ☐ ei ole ☐	
Rakennuksen lämmitystapa on			
Ilmastointi			
Onko rakennuksessa koneellista ilmanvaihtoa?		on ☐ ei ole ☐	
Ilmastoinnin hätäkatkaisijan sijainti			
Toimenpiteet ilmastoinnin pysäyttämiseksi			
Talousvesi			
Talousveden pääsulkuventtiilin paikka ja toimenpiteet vedenjakelun katkaisemiseksi			
Lisätietoja rakennuksesta			
Rakennuksessa toimivat yritykset ja yhteystiedot			

Hätänumerot			
Palokunta ja sairaankuljetus	112	Poliisi	112
		Myrkytystietokeskus avoinna 24h/vrk	(09) 47197 (suora) (09) 4711 (vaihde)

Pelastusalan yhteystiedot			
	Nimi	Osoite	puh. / fax
Oulun paloasema	Oulu-Koillismaan pelastuslaitos	Pikkukankaantie 2 90015 OULU	(08) 5584 8611 (08) 5584 8605
Lähin paloasema	Kiimingin paloasema	Lempiniementie 2 90900 KIIMINKI	(08) 5584 8800 (08) 5584 8819
Yhteyshenkilö	Palotarkastaja Jani Pitkänen		(044) 703 8804

Viranomaisten toimintavalmiusajat

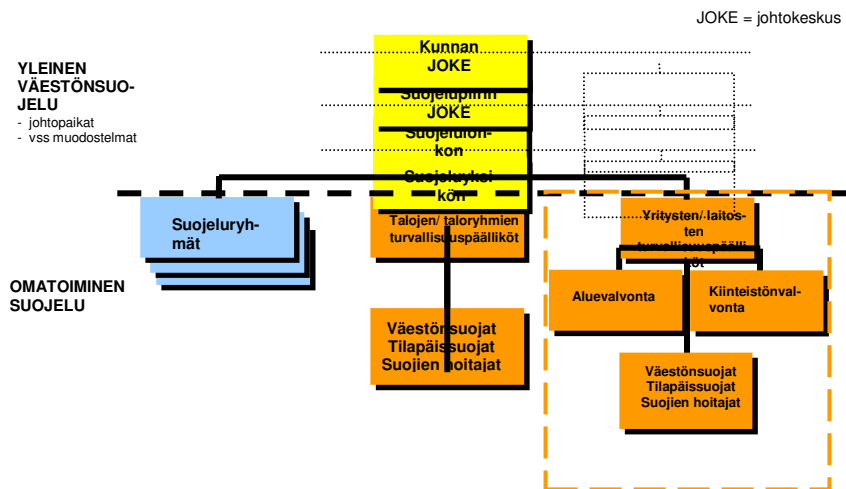
Palolaitos	n.	minuuttia
Sairaankuljetus	n.	minuuttia
Poliisi	n.	minuuttia

Mitä pitempi ammattiavun toimintavalmiusaika on, sitä tärkeämpää on omatoiminen onnettomuuksien ennaltaehkäisy ja välitön toiminta onnettomuuden tai vahingon seurausten rajoittamiseksi.

1.4 Poikkeusolojen evakuointisuunnitelma

Yritysten ja laitosten pelastus- / turvallisuusorganisaatiot toimivat osana omatoimista varautumista. Omatoiminen varautuminen on jatkuvaa jo normaaliaikana. Lain mukaan omatoimisen varautumisen järjestämistä valvovat ja ohjaavat pelastusviranomaiset.

Yleisen väestönsuojelun organisaatiot voidaan ottaa käyttöön mm. poikkeusoloissa. Tällöin omatoiminen suojele siirtyy normaalista viranomaisohjauksesta yleisen väestönsuojelun ohjaukseen. Tämän jälkeen suojeluvolliset yritykset, laitokset ja asuinyhteisöt saavat heitä koskevat käskyt ja ohjeet kyseisen kunnanosan tai kaupunginosan suojeluyksiköltä, -lohkolta tai -piiriltä. Käytännön toteutus suojelutoiminnassa jää kuitenkin laitoksille ja yrityksille. Poikkeusoloissa kunnan väestönsuojelua johtaa kunnan väestönsuojelun johtokeskus.

Poikkeusolojen organisaation yhteystiedot

Organisaation osa	Nro	Osoite
<i>Kunnan johtokeskus</i>		Kunnanvirasto Lempiniementie 2, 90900 KIIMINKI
<i>Suojelupiiri</i>	-	
<i>Suojelulohko</i>		
<i>Suojeluyksikkö</i>		

Toiminnan jatkaminen poikkeusoloissa

Poikkeusoloja ovat:

- sota, sodan uhka tai sen jälkitila
- muiden valtioiden välinen sota tai sodanuhka
- taloudellinen kriisi
- suuronnettomuus

Yleisesti poikkeusolot voidaan määritellä tilanteeksi, jossa tapahtumia ei kyetä hallitsemaan normaaliajan lainsäädännöllä. Viranomaisten toimintavaltuuksia tehostetaan ottamalla käyttöön mm. valmiuslain, puolustustilalain sekä pelastuslain poikkeusoloja koskevia säädöksiä. **Poikkeusoloista huolimatta lähtökohtana on, että yhteiskunnan toimintoja pyritään jatkamaan kuten normaalioloissa.**

Onko yrityksen / laitoksen toiminta puolustustaloudellisen suunnittelutoimikunnan tärkeys luokittelu?	on ☐	ei ole ☐
Kuinka toimintaa jatketaan poikkeusoloissa?		

Kiinteistön väestönsuojat

Väestönsuojan käyttökuntoon laitto suojautumista varten on voitava toteuttaa 24 tunnissa. 50 % suojan lattia-alasta on oltava aina vapaana tavaroista. Väestönsuojan käyttökuntoon laitossa noudatetaan suojan käyttö- ja huolto-ohjetta (löydyttävä väestönsuojasta).

	suoja 1	suoja 2	suoja 3	Suoja 4	suoja 5
suojan tunnus					
suojuokka					
valmistumisvuosi					
tilaa m ²					
tilaa ? hengelle					

Miten ja minne väestönsuojan tavarat tyhjennetään?

Tilapäiset suojat ja säteilyuojat

Tilapäisten suojatilojen tarpeellisuus korostuu erityisesti säteilyonnettomuustilanteissa, mutta niillä on merkitystä myös erilaisia asevaikutuksia vastaan. Tilapäisten suojatilojen rakentamismahdollisuudet sekä ohjeet niiden rakentamisesta tulisi selvittää, mikäli yrityksellä tai laitoksella ei ole käytettävissä varsinaisia väestönsuojatiloja. Tilapäisen suojan paikkaa valittaessa on hyvä kiinnittää seuraaviin tekijöihin huomiota:

- Mitä pidempi matka on säteilyn lähteeseen (ulkoilmaan), sitä heikompi säteily on.
- Säteily heikkenee aikanaan – kun aika seitsenkertaistuu, säteily heikkenee kymmenteen osaansa.
- Väliaine heikentää säteilyä. Suojatilan on voitava eristää ulkoilmasta ts. suojan on oltava tiivis.
- Suojatilaa tulisi varata vähintään 1,5m² / henkilö. Suojan koon tulisi olla vähintään 15 m².

Onko talossa tilapäissuojaksi soveltuvia tiloja?	on ☐	ei ole ☐
Tilapäissuojaksi soveltuvaa tilaa on:		
_____ m ²	_____ henkilölle	
Tilapäissuojien sijainti	Henkilömäärät	
Kuinka tilapäinen suoja muodostetaan?		

1.5 Kohde-evakuointisuunnitelma

Kohde-evakuointi tulee kyseeseen onnettomuudessa, tulipalossa tai muussa vaaratilanteessa, jossa toimiminen kohteessa on tullut mahdottomaksi tai vaaralliseksi. Evakuoinnin perusteena on päivähoitoyksikön pelastussuunnitelma. Suunnitelmien minimivaatimus on, että kohteesta poistuvat henkilöt tietävät poistumisen jälkeisen kokoontumispaikan.

Evakuointisuunnitelman mukaiset Kiimingin kunnan tilat:

Laivakankaan pk - Laivakankaan koulu
Pikku-Tuokkosen pk - Jäälin koulu
Tuokkosen pk - Jäälin koulu
Vekara-ahon pk – Jokirannan koulu
Vapakujan pk – Honkimaan pk

Evakuoinnin yhteydessä lasten siirtäminen tapahtuu nopeimmin ja tehokkaimmin bussilla. Linjaliikenteen bussi on nopeasti käyttöön otettavissa hätäkeskuksen kautta.

1.6 Ensiapuvalmius

Ensiapuvälineet	
Ensiapukaapit	
Ensiapulaukut	
Kylmägeelipussit	

Välineistöä täydentää yksikön ensiapuvälineistä vastaava henkilö

Ensiaputaitoinen henkilökunta	

Yhteystietoja	
Terveyskeskus, vaihde	08-8193 311
Hammashoitola, vaihde	08-8193 311
Taksi	600 81

1.7 Tarvittava pelastus- ja suojelumateriaali

Suojeluhenkilöstön materiaali	Tarve	On/puute	Hankinta
Suojanaamari + vss-suodatin			
Suojakypärä/- lasit			
Ensiapulaukku			
Ensiside			
Joditabletit			
Säteilymittari (vain yli 100hlö:n kiinteistössä)			

Väestönsuojan materiaali	Tarve	On/puute	Hankinta
Paarit			
Vedensäilytysaine			
Rautakanki			
Käsivalaisin			
Sankoruisku			
Suojan työkalut pajavasara, katkaisutaltta, piikkitaltta, voimaleikkuri, veistokirves, kenttälapio, sorkkaurautta, käsisaha, rautasaha + viisi varaterää, jakoavain, vasara, nauloja, puukko, pelastusköysi.			

1.8 Turvallisuushenkilöstö ja tehtäväjako

Pelastuslain ja – asetuksen mukainen turvallisuushenkilöstö koostuu suojelujohdosta, työpaikkasuojelusta ja suojelupalveluryhmästä. Turvallisuushenkilöstön tehtävänä on turvallisuuden kehittäminen, koulutustilanteiden pitäminen ja annettujen turvallisuusohjeiden sekä määräysten valvominen. Tehtävänä on myös käynnistää vaaratilanteessa pelastus-, ilmoitus- ja sammutustoimenpiteet ja valvoa asiakkaiden ja henkilökunnan poistumista rakennuksesta kokoontumispaikalle. Työpaikkasuojelussa osastot jaetaan työpaikkasuojelualueiksi. Alueilta nimetään henkilökunnasta turvallisuusvalvoja ja hänelle varahenkilö.

Turvallisuusjohto	Yhteystiedot
Päivähoidon johtaja:	
Aluepäiväkodinjohtaja:	
Turvallisuussuunnittelusta ja -järjestelystä vastaava henkilöt	
Turvallisuuspäällikkö:	

Aluevastaavat	Yhteystiedot
Turvallisuusvalvojat:	

Palo-, pelastus- ja ensiapuryhmä	Yhteystiedot
Väestönsuojanhoitaja:	

Vuosittain tehtävä turvallisuustarkastus on liitteessä numero 12

Kiinteistön huolto**Yhteystiedot**

Vastuuhenkilö (t)	
Kiinteistön ja tuotantolaitteistojen huoltojärjestelyt	
Sähkönjakelu	
Sähköverkko- ja sähköntoimittaja	
Varavoima	
Muuntajat ja sähköpääkeskukset	
Lämmitysjärjestelmät	
Vesi- ja viemärijärjestelmät	
Veden pääsulkujen sijainti	
Varavesijärjestelmät	
Ilmastointi	
Konehuoneiden sijainti	
Hätäpysäytys	
Puhdistus	
Jätehuolto ja ongelmajätteet	
Hissihuolto	
Turvamerkki ja turvamerkki-valaistus huolto	

1.9 Kouluttaminen ja perehdyttäminen

Työturvallisuuslainsäädännön mukaan työnantajan on huolehdittava, että jokainen työntekijä saa riittävästi koulutusta turvallisuus- ja terveysasioissa erityisesti omaa työpistettään koskien.

Toimintayksikön henkilöstölle annetaan turvallisuuskoulutusta toimintayksikölle tyypillisten riskien havainnoimiseksi, tunnistamiseksi ja ehkäisemiseksi sekä jo toteutuneista häiriötilanteista selviytymiseksi.

Erityistä huomiota päivähoidossa kiinnitämme ensiapu- ja alkusammutustaitojen kehittämiseen, pelastautumisharjoituksiin sekä valmiuksiin ennakoida mahdolliset riskit.

Jokainen uusi työntekijä perehdytetään toimintayksikössä turvallisuussuunnitelmaa apuna käyttäen yksikkökohtaiseen riskikartoitukseen, yksikkökohtaisiin tietoihin sekä tilannekohtaisiin toimintaohjeisiin. Perehdytyksestä vastaa päivähoitoyksikön turvallisuuspäällikkö.

Koulutus on vuosittain toistuvaa, henkilökunnalle sekä soveltuvin osin myös lapsille tarkoitettua koulutusta, johon on sisällytetty käytännön harjoituksia.

Koulutustyöryhmä sisällyttää turvallisuuskoulutuksen päivähoidon koulutussuunnitelmaan. Toteutunut turvallisuuskoulutus sekä suoritettut harjoitukset ovat turvallisuussuunnitelman liitteenä.

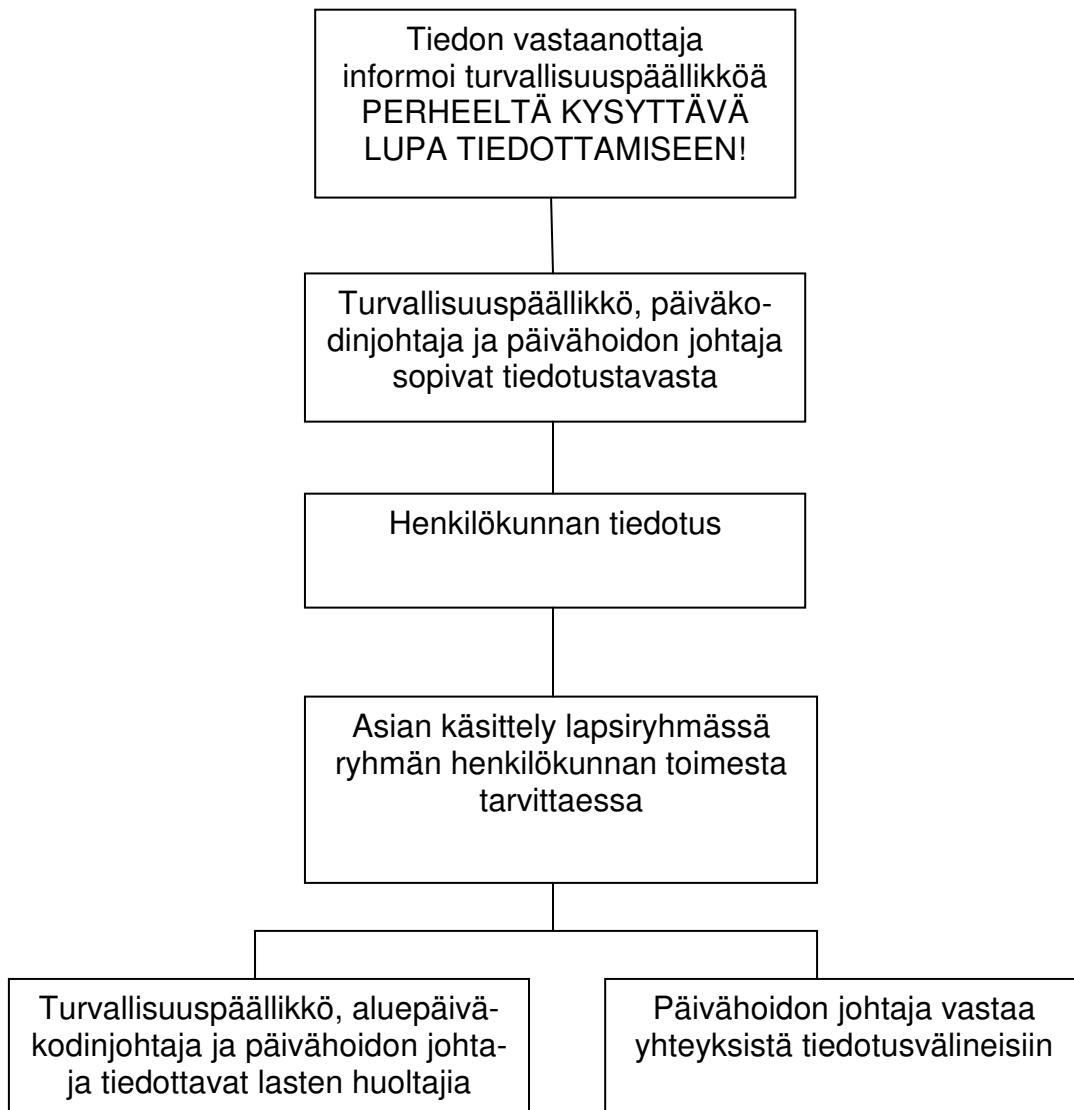
Turvallisuuskoulutusseuranta on liitteessä numero 10

1.10 Tiedottaminen

Yksikön sisäisestä tiedottamisesta vastaa yksikön turvallisuuspäällikkö. Palo- ja pelastustilanteissa pelastusviranomainen ja poliisijohtoisessa tilanteessa poliisi. Syntyneet häiriötilanteet saatetaan turvallisuusjohdon tietoon mahdollisimman pian, huomioiden tilanteen vakavuus. Häiriötilanteen jälkiarviointista toimitetaan turvallisuusjohdolle kopio.

Häiriötilanteen jälkiarviointi on liitteessä numero 13

Tiedotuskaavio

1.11 Häätätilannekuulutukset päivähoitoyksikössä

Evakuointikäsky; (Tulipalo, muu vaara, kaasu / säteilyvaara)

- Ilmoitus tehdään äänekkäästi, siten että annettava ilmoitus on selkeä ja ymmärrettävä. Ilmoitus on suunnattu ensisijaisesti henkilökunnalle, joka evakuoii lapset. Ilmoituksen antaja on turvallisuuspäällikkö tai vaaran havainnut.

Tämä on harjoitus / Kyseessä on todellinen vaaratilanne. Istukaa alas ja pysykää rauhallisina. Kuunnelkaa tarkoin ohjeita ja noudattakaa ohjeita. Tulipalon takia tila varmuuden vuoksi tyhjennetään. Tulipalo on syttynyt...

*Pyydän kaikkia välittömästi poistumaan rauhallisesti ulos aikuisen johdolla lähimmän varaulostien kautta.
Lapset noudattakaa tarkasti aikuisten ohjeita!*

Henkilökunta, viekää lapset sovitulle kokoontumispaikalle.

Ilmoittakaa kokoontumispaikalla lapsiryhmänne tänään paikalla olevien lasten lukumäärä.

Koko henkilökunnalle, varmistakaa, että ikkunat ja ovet on suljettu poistuessanne nykyisestä tilastanne.

Ohjetaulut ovat liitteessä numero 1

Pohjapiirroksot ja poistumisreitit ovat liitteessä numero 2

Kokoontumispaikat ovat liitteessä numero 3

2 HENKILÖRISKIT

2.1 Lapsiin kohdistuvat henkilöriskit

2.1.1 Lapsen päivähoidosta hakemiseen liittyvät riskit

Päivähoitohenkilökunnan velvollisuus on varmistaa, että lasta noutavalla henkilöllä on oikeus noutaa lapsi. *Lapsi luovutetaan ainoastaan huoltajille tai varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjatuille henkilöille.* Henkilökunnan on tarvittaessa arvioitava lasta noutamaan tulleen henkilön kyky ottaa vastuu lapsen hoidosta ja turvallisuudesta.

Lasta ei saa luovuttaa päihtyneelle tai muutoin humaltuneelle henkilölle. Lasta ei saa luovuttaa myöskään silloin, kun hakijan käyttäytyminen tai ikä muutoin antaa aiheen epäillä hänen kykyään vastata lapsen turvallisuudesta.

Lainsäädännössä ei ole säännöksiä siitä, kuka tai minkä ikäinen henkilö voi hakea lapsen päivähoidosta. Kiimingin päivähoitopalvelujen järjestämässä päivähoidossa olevan lapsen hakijalta edellytetään vähintään 15 vuoden ikää. Tällöin huoltajia pyydetään laatimaan lapsen varhaiskasvatuskasvatussuunnitelmaan liitettävä kirjallinen suostumus, josta ilmenee että järjestely tapahtuu heidän toivomuksestaan ja vastuullaan.

Tämä ei kuitenkaan poista henkilökunnan vastuuta arvioida tilannetta aina tapauskohtaisesti. Mikäli päivähoidon henkilöstö arvioi lapsen kotimatkaan liittyvät riskit niin suuriksi, että lapsen turvallisuus vaarantuu, kotimatka järjestelyjä ei huoltajien esityksestä huolimatta tule toteuttaa heidän esittämällään tavalla.

Lapsen kotimatkan turvallisuuden arviointiin vaikuttavat muun muassa:

- lapsen ikä ja kehitystaso
- noutavan henkilön ikä ja mahdollisuus vastata lapsen turvallisuudesta
- kotimatkan pituus
- liikenteestä aiheutuvat riskit, esimerkiksi ylittävät tiet ja liikenteen vilkkaus
- muut seikat, esimerkiksi lapsen terveystilanne, vuorokauden aika ja sääolosuhteet

Lapsen sieppaajaksi katsotaan kuka tahansa henkilö, joka vie lapsen luvatta pois päivähoidon toimintayksiköstä. Sieppaaja voi olla myös äiti tai isä, jonka tarkoituksena on ottaa lapsi mukaansa ilman toisen huoltajan suostumusta.

Lasten hakutilanteisiin liittyy kohonnut turvallisuusriski, koska henkilöstön on lapsia valvotessaan samanaikaisesti tarvittaessa keskusteltava päivän kulusta lapsia noutamaan tulleiden huoltajien kanssa.

Arvaamattomasti käyttäytyvän tai väkivaltaisen henkilön kohtaaminen on liitteessä numero 5

Epäilyttävän tai häiriötä aiheuttavan henkilön tuntomerkkien havainnointi on liitteessä numero 6

Suostumus poikkeuksellisista noutojärjestelyistä on liitteessä numero 8

2.1.2 Lapsen katoaminen päivähoitoyksiköstä

Päivähoidon henkilökunnan määrä suhteessa lasten määrään on säädetty päivähoitolaisissa. Päiväkodin pihat ja leikkialueet samoin kuin leikkialueet (esimerkiksi puistot), joita päiväkodit ja ryhmäperhepäiväkodit käyttävät, on *pääsääntöisesti aidattava* ja varustettava asianmukaisella portilla. Perhe- ryhmäperhepäiväkotien kiinteistöjen piha-alue *suositellaan aidattavaksi* esimerkiksi silloin, kun lähiympäristössä on vilkasta ajoneuvoliikennettä, lapsen hukkumis- tai putoamisvaaran aiheuttava luonnonolosuhde tai muu vastaava. Päivähoitoyksikön turvallisuuspäällikön on huolellisesti suunniteltava pihavalvontaan liittyvät tehtävät henkilöstön kanssa sekä ohjeistettava päivähoitoyksikön henkilökuntaa. Kaikista turvallisuustoimenpiteistä huolimatta on kuitenkin mahdollista että lapsi pääsee poistumaan toimintayksikön ulko- tai sisätiloista.

Ennalta ehkäisy:

- Päivähoitoyksikössä laadittava ulkovalvonta ohjeistus
- Huoltajille jaettava turvallisuusohjeistus
- Aitojen vapaan korkeuden (1200 mm) säilyttävä riittävänä myös talvella
- Aidat suunniteltava pystyrakenteiseksi (aukko maksimi 100 mm)
- Porttien sulkeminen (varustaminen kyltein) ja salpojen toimivuuden varmistus
- Henkilökunnan riittävyys
- Paikalla olevien lasten ryhmäkohtainen kokoaikainen seuranta (lukumäärä/nimet)
- Lapsen hyvä tunteminen

Ulkoiluvallvontaohjeistus on liitteessä numero 21

Huoltajien turvallisuusohjeistus on liitteessä numero 7

Toimintaohje: Kadonneen lapsen etsintä on liitteessä numero 23

2.1.3 Onnettomuus, tapaturma tai lapsen sairaus päivähoitoyksikössä

Lapsille sattuvista hoitoa vaativista tapaturmista valtaosa on kaatumisia, putoamisia ja törmäämisiä. Tämän vuoksi kiinnitetään erityistä huomiota kalusteiden rakenteiden terävien kulmien suojaamiseen sekä liukuesteisiin mattojen alla. Sisäportaat suositellaan varustettavaksi lapsen tasolle asennetulla käsijohtimella, lisäksi portaat varustetaan tarvittaessa portilla.

Piha-alue tarkastetaan päivittäin ennen ulkoilua. Silmämääräisesti tarkistetaan kiinteiden leikkivälineiden kunto. Pihalta poistetaan sinne mahdollisesti ilmaantuneet vaaralliset esineet, kuten esimerkiksi lasinsirpaleet, ruiskut ja neulat.

Lapsille ei pääsääntöisesti anneta lääkkeitä hoitopäivän aikana. Poikkeuksen muodostavat esimerkiksi nopea ja vaarallinen allerginen reaktio, jolloin lääkitys aloitetaan hätäkeskuksen ohjeistuksesta, mikäli on ilmeistä ettei lasta ehditä saada ajoissa lääkärin hoitoon. Lisäksi pitkäaikainen sairaus (esim. astma, diabetes, epilepsia) ja sen vuoksi lapselle päivähoidossa annettava lääkitys muodostaa poikkeuksen.

Lievän tapaturman sattuessa:

- Huolehdi ensiavusta.
- Saata lapsi terveydenhoitajalle tai terveystieteiden keskukselle taksilla tai ambulanssilla. Ota mukaasi lapsen henkilötiedot, mahdolliset allergiatiedot sekä huoltajien tiedot.
- Ilmoita asiasta mahdollisimman nopeasti huoltajille. Päivähoito vastaa aina siitä, että tapaturma tulee tarvittavalla tavalla hoidetuksi, myös silloin kun vanhempi ilmoittaa vevänsä lapsen tarkastettavaksi lievän tapaturman satuttua.

Vakavan onnettomuuden sattuessa: (tajuton, selvä murtuma, suuri verenvuoto, paha palovamma)

- Välitön ensiapu ja lisävaaran ehkäisy.
- Hälytys (112). Aina poliisi ja tarvittavat pelastusyksiköt.
- Muu henkilökunta huolehtii muut lapset pois tilanteesta/turvaan.
- Opastus onnettomuuspaikalle. Henkilökuntaan kuuluva lähtee saattajaksi mukaan.
- Selvitetään, mitä todella tapahtui. Huoltajien tiedottaminen tilanteesta. Jatkotutkimuksiin/hoitoihin kuljettamisesta vastaa lapsen huoltaja.
- Turvallisuuspäällikkö tiedottaa tilanteen mukaan:
 - Lapsen kasvun tukiryhmää
 - kotia
 - henkilökuntaa
- Onnettomuuden käsittely jälkeenpäin. Tapahtuman nähneet ja paikalla olleet lapset tarvitsevat tukea.
- Silminnäkijöiden auttaminen: kuuntelu/keskustelu

Lapset ovat vakuutettuja hoitopäivän, hoitomatkojen sekä päivähoiton tapahtumien aikana. Henkilökunta on vakuutettu työpäivän sekä työmatkojen aikana. Tee tapahtuneesta tapaturmailmoitus ja osoita se palveluesimiehelle.

Ensiapuohjeet ovat liitteessä numero 4

Päivittäinen turvallisuusseuranta on liitteessä numero 11

2.1.4 Onnettomuus tai tapaturma päivähoitoyksikön ulkopuolella

Lasten kanssa tehtävät retket suuntautuvat usein lapsille vieraaseen ympäristöön, jolloin henkilöriskien todennäköisyys lisääntyy. Kuljetuksiin tulee käyttää julkisia liikennevälineitä tai julkisen liikennöitsijän järjestämää kuljetusta. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa on sovittava lapsen huoltajien kanssa päivähoidossa tapahtuvista kuljetusjärjestelyistä. Huomioitavaa on että vastuu lapsista on päivähoidolla sekä kuljetuksen aikana, että esimerkiksi hoitopäivään sijoittuvan uimaopetuksen aikana. Työajan ulkopuolella tapahtuvilla ns. koko perheen retkillä ja tapahtumissa huoltajat ovat vastuussa omista lapsistaan vaikka toimintayksikkö vastaisikin retkijärjestelyistä. Asia on mainittava huoltajille annettavassa retkikirjeessä.

Ennalta ehkäisy:

- Henkilökuljetuksissa käytetään takseja tai busseja. Busseja tilattaessa tilataan turvavöillä varustettuja busseja. Alle 3-vuotias lapsi ei saa matkustaa turvalaitteettomassa autossa. Tästä poiketen taksissa myös alle 3-vuotias lapsi saa matkustaa takaistuimella turvavyössä.
- Retkien osalta tehdään retkisuunnitelma, josta tulee näkyä:
 - retkikohde sekä aikataulutiedot
 - henkilöstömäärä
 - lasten lukumäärä
 - lapsilla heijastinliivit + vaatteissa nimilaput sekä päiväkodin puhelinnumero
 - ensiapuvalmius, lapsikohtainen lääkitys (astma, allergia, epilepsia) + matkapuhelin
 - huoltajien tiedotus retkeen liittyen

Retkisuunnitelma on liitteessä numero 9

2.1.5 Vaaralliset aineet, myrkytystilat

Päivähoitoyksikössä käytettävät vaaralliset aineet voivat aiheuttaa myrkytyksen joko hengityksen, ihokosketuksen tai suun kautta.

Siivous- ja keittiötyössä käytettävät vaaralliset aineet tuoteturvatietoineen säilytetään lukitussa niille varatussa tilassa. Käytössä olevat aineet kirjataan turvallisuussuunnitelmaan.

Perhepäivähoitokodissa vaarallisten aineiden säilytykseen kiinnitetään erityistä huolellisuutta. Esimerkiksi lääkkeet, liuottimet ja öljyjalosteet on säilytettävä alkuperäisissä pakkauksissaan niille varatussa lukitussa tilassa siten, etteivät lapset voi päästä käsiksi niiden sisältöön. Samoin tulisijojen lämmityksen yhteydessä on tiedostettava häkä-kaasun muodostuminen (häkä-varoitin).

Varmistaudu päivähoitoympäristön turvallisuudesta vaarallisten aineiden osalta sekä sisäettä ulkotilojen osalta (sienet, tupakantumpit, kasvit)

Ennalta ehkäisy:

- Vältä tarpeettomien vaarallisten aineiden säilyttämistä päivähoitoyksikössä
- Säilytä käytössä olevat vaaralliset aineet ohjeiden mukaisesti
- Varusta tulisijallinen tila häkä-varoittimella
- Poista mahdolliset ilmestyneet vaaratekijät (esim. sienet, tupakantumpit)
- Varmistaudu lasten käyttöön annettavien askarteluvälineiden ja materiaalien turvallisuudesta.

Myrkytystapauksen sattuessa:

- Selvitä itsellesi mitä on tapahtunut
- Anna välitön ensiapu
- Soita myrkytyskeskukseen (09) 4711,471977 tai yleiseen hätänumeroon 112
- Aloita ohjeen saatuasi mahdollisen lääkitys

Käytössä olevat vaaralliset aineet

Ensiapuohjeet myrkytystapauksen sattuessa on liitteessä numero 4

2.1.6 Kiusaaminen

Väkivalta ja/tai – kiusaaminen on yhteen tai useampaan lapseen kohdistuvaa kielteistä joko suoraa tai epäsuoraa toimintaa, jolle on ominaista toistuvuus. Kysymys ei ole yksittäisestä hyökkäyksestä, joka kohdistuu satunnaisesti johonkin lapseen, vaan kiusaamisen tärkeä tunnusmerkki on osapuolten välinen voimasuhteiden epätasapaino, jolloin uhrin on vaikea puolustautua.

Kiusaaminen voi ilmetä:

- *Sanallisesti*: mm. nimittely, haukkuminen, pilkkaaminen, naurunalaiseksi tekeminen
- *Fyysisesti*: mm. töniminen, lyöminen, potkiminen
- *Epäsuorasti*: mm. pahan puhuminen selän takana, ryhmän ulkopuolelle jättäminen
- *Omaisuuteen* kohdistuvana: mm. tavaroiden ottaminen, piilottaminen, rikkominen

Ennalta ehkäisy:

- Selkeät säännöt ja rajat.
- Lapsen kanssa keskustellaan miltä kiusaaminen tuntuu
- Hyvin hoidettu valvonta
- Nopea puuttuminen havaituissa tilanteissa
- Jatkuva keskustelu ja arviointi turvallisuustilanteesta
- Toimiva yhteistyö lapsen perheen kanssa

Kiusaamistilanteessa:

- Katkaise kiusaamistilanne
- Keskustelu kiusaajan ja kiusatun kanssa
- Asian sopiminen lasten kesken
- Järjestä keskustelu lasten huoltajien kanssa
- Havainnoi, puutu tarvittaessa uudelleen

2.1.7 Psyykinen tai psykosomaattinen oireilu

Henkilökunta saattaa huomata lapsessa jotain huolestuttavaa, tavallisuudesta poikkeavaa. Usein tällaisessa tilanteessa kaipaa lisätietoa, jonka pohjalta toimia. Syömishäiriöt, vatsakivut, päänsärky, pahoinvointi, unihäiriöt, sairastumisalttius, kynsien pureskelu ja jännittäminen voivat olla oireita lapsen pahoinvoinnista.

Sinun ei tarvitse etkä saakaan diagnosoida lapsia. Psykosomaattinen oireilu on moninaista. Sen sijaan voit olla korvaamattomaksi avuksi, mikäli otat asian esille kasvatustilanteissa lapsen huoltajan kanssa tai lapsen kasvun tukiryhmässä.

2.1.8 Lapsen koskemattomuuteen kohdistuvia uhkia

Lapsen koskemattomuutta voidaan loukata lapsen ollessa päivähoidossa, jolloin tekijä on yleisemmin joku päivähoitohenkilöstöstä tai lapselle läheinen aikuinen. Päivähoidossa voidaan havaita myös muualla lapseen kohdistettu väkivalta tai laiminlyönti, jonka perusteella päivähoiton henkilöstöllä on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus. Väkivalta voi olla esimerkiksi ruumiillista tai henkistä pahoinpitelyä, laiminlyöntiä taikka seksuaalista hyväksikäyttöä.

Seksuaalinen hyväksikäyttö uhkaa yksilön perusturvallisuutta sekä aiheuttaa vakavan henkisen trauman. Seuraukset ovat usein vaikeita ja pitkäaikaisia.

On tärkeää, että lapset tulevat kuulluiksi kertoessaan mahdollisesta seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Jos sinulle uskoudutaan, kuuntele kertomusta ja tee tarkat muistiinpanot. Piitädy tosiasioissa, tukeudu yksityiskohtaiseen tietoon, älä mielikuviin. HUOMIOI KAIKKIEN ASIANOSAISTEN OIKEUSTURVA! Asian hoitaminen vaatii aina ammattiapua. Raiskauksen uhri tarvitsee välitöntä kriisiapua ja lääkäriin sekä poliisiin on otettava yhteyttä viipymättä.

Lastensuojelulain 25 §:n mukaan ilmoitusvelvollisen (päivähoidon työntekijä) tulee viipymättä ilmoittaa salassapitosäännösten estämättä kunnan lastensuojeluviranomaiselle, jos on tehtävässään saanut tietää lapsesta, jonka

- hoidon ja huolenpidon tarve,
- kehitystä vaarantavat olosuhteet, tai
- oma käyttäytyminen

edellyttävät, että lastensuojelun tarve selvitetään.

Selvitys lastensuojelun tarpeesta on liitteessä numero 15

Hoitosopimus vanhempien, päivähoidon ja lastensuojelun kanssa on liitteessä numero 16

Laissa lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002) säädetty että työnantajan tulee pyytää henkilöltä nähtäväksi rikosrekisterilain (770/1993) 6§:ssä tarkoitettu ote rikosrekisteristä, kun henkilö ensi kerran otetaan tai nimitetään työ- tai virkasuhteeseen, johon pysyväisluontoisesti tai olennaisesti kuuluu ilman huoltajan läsnäoloa tapahtuvaa alaikäisen kasvatusta, opetusta hoitoa tai muuta huolenpitoa.

Rikostaustaotteeseen merkitään tiedot ratkaisuista, joilla henkilö on tuomittu lapseen kohdistuvat rikokseen, seksuaalirikokseen, väkivaltarikokseen tai huumausainerikokseen.

2.1.9 Vakava sairaus tai vamma

Menettelytavoista, esimerkiksi tiedottamisesta henkilökunnalle, lapsille sekä muille asiakasperheille on sovittava lapsen huoltajien kanssa. Jatkotoimenpiteet suunnitellaan tämän neuvonpidon pohjalta. Tällaisia voivat olla esimerkiksi toimintaohjeet henkilökunnalle lapsen sairauskohtauksen varalta.

2.1.10 Kodin tapahtumat kriisin aiheuttajana lapsen elämässä

Lapsessa traumaattisia tapahtumisia voivat aiheuttaa myös perheessä tapahtuneet muutokset, kuten:

- lapsen huolenpidon laiminlyönti, huostaanotto
- läheisen kuolema
- perheenjäsenen pitkäaikainen, vakava sairaus
- työttömyys, päihteiden käyttö
- avioero, uusperhe
- muutos perheen taloudellisessa tilanteessa, konkurssi
- vauvan syntymä perheeseen

Lapset reagoivat perheen tapahtumiin usein hyvin samantapaisesti kuin traumaattisiin kriiseihin. Lapsen selviytymiskeinot ovat muun muassa itkeminen, vetäytyminen, mielikuvitus, uni, sairaaksi tuleminen, taantumisen, provosoiva käyttäytyminen, kieltäminen ja torjunta. Yleensä reagointi tulee kuitenkin viiveellä ja voi olla vaikeasti havaittavissa. Kokemuksen voimakkuus voi estää normaaleja ”parantajia”, kuten uni, leikki ja mielikuvitus toimimasta. Aikuisen ei tule pakottaa lasta reagoimaan tietyllä tavalla vaan hyväksyen vastaanottaa lapsen reaktiot.

Perheessä tapahtuvat muutokset vievät aikuisten energiaa ja lapset jäävät usein ilman tukea, jolloin pahimmillaan perustarpeet jäävät tyydyttämättä ja siitä voi seurata turvottomuutta ja vinoutunut ihmiskuva. Lapset saattavat peitellä perheen tapahtumia, syyllistää niistä itseään tai vältellä niistä puhumista. Lapset saattavat ahdistua, masentua tai kokea itsensä pahoiksi, huonoiksi, kelvottomiksi.

Lapsen tukemisessa on tärkeää:

- Huolen puheeksi ottaminen sekä tiivis yhteistyö lapsen huoltajien kanssa. Rehellinen tiedonkulku, ohjataan hakemaan tukea ja luodaan sosiaalisia verkostoja lapsen tueksi.
- Edistetään myönteisiä ihmissuhteita. Yksinkin hyvä aikuissuhde voi auttaa (ei tarvitse kestää vuosikausia, pienikin hetki voi riittää).
- Lapsen itsetunnon vahvistaminen. Edistetään onnistumisen kokemuksia, annetaan myönteistä huomiota.
- Edistetään arkipäiväisiä taitoja, miten ihmisten kanssa ollaan, miten käyttäydytään.
- Ulkoisten merkkien havainnointi, esimerkiksi puutteita vaatetuksessa.
- Kiertävä erityislastentarhanopettajan sekä lapsen kasvun tukiryhmän tuki lasta lähellä oleville kasvattajille.

Miten voin auttaa lasta traumaattisessa kokemuksessa on kuvattu liitteessä numero 17

2.2 Lapsiin ja henkilökuntaan kohdistuvat henkilöriskit

2.2.1 Sairauskohtaus päivähoitoyksikössä

Sairauskohtauksen sattuessa päivähoidon työntekijälle, on kohtauksen saaneen henkilön ohella kyseessä myös hoidossa olevien lasten turvallisuus.

Lapsen huoltajat ilmoittavat lapsen mahdollisista pitkäaikaisista sairauksista heti hoitosuhteen alussa tapahtuvassa aloituskeskustelussa, jolloin vanhemmat palauttavat lasta ja perhettä koskevat tiedot. Tiedot mahdollisista sairauksista siirretään lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan sekä turvallisuussuunnitelman lapsiryhmää koskeviin erityistietoihin lapsen kohdalle (esimerkiksi astma, diabetes, yliherkkyys ruoka-aineille tai hyönteisten pistoil- le). Samoin liitetään tiedot pitkäaikaissairauksien vuoksi lapselle hoitopäivänaikana annettavista lääkkeistä ja niitä koskevat lääkärin annosteluohjeet.

Huomio tietoturva julkisessa turvallisuussuunnitelmassa!

Ennalta ehkäisy:

- oireilun välttämiseksi käytä tuoksutonta kosmetiikkaa
- älä tupakoi
- Tupakkalaki (693/1976) kieltää tupakoinnin sisätiloissa ja rajatuilla ulkoalueilla
- poista myrkylliset ja allergiaa aiheuttavat kasvit sisä- ja ulkotiloista
- lapsille suositellaan heidän ikänsä ja kehitystasonsa huomioiden
- annettavaksi turvakasvatusta sekä hälytyksen tekemistä siinä tapauksessa, että päivähoidon työntekijä ei siihen itse kykene.

Sairauskohtauksen sattuessa päivähoitoyksikössä

- kohtauksen mukainen ensiapu
- ilmoitus 112, yhteydenoton jälkeen lääkityksen aloittaminen
- lapsen sairauskohtauksesta ilmoitus mahdollisimman pian lapsen huoltajalle

Ensiapuohjeet sairauskohtauksen sattuessa ovat liitteessä numero 4

2.2.2 Säteily/Kaasuvaara

Viranomaisten antaman yleisen vaaramerkin (= yhden minuutin pituinen nouseva ja laskeva äänimerkki) jälkeen siirrytään viipymättä sisätiloihin sekä jäädään odottamaan ohjeita radiosta ja sisäisestä tilannetiedotuksesta.

Toimintaohjeet säteily/kaasuvaaratilanteessa on liitteessä numero 1

2.2.3 Väkivalta tai sen uhka päivähoitoyksikössä

Väkivalta tai sen uhka täyttää usein pahoinpitelyrikkoksen, laittoman uhkauksen tai ryöstön tunnusmerkistön.

2.2.3.1 Uhkaustilanne

- Tiedota muita työntekijöitä uhkaavasta tilanteesta, toimita puhelimitse tai kirjeitse saapuneesta uhkauksesta ilmoitus välittömästi turvallisuuspäällikölle sekä poliisille. Noudata poliisin antamia ohjeita.
- Vie lapset suojaan
- Rauhoita jo paikalle saapunutta uhkaavasti käyttäytynyttä henkilöä. Kuuntele mitä hänellä on sanottavana. Pidä äänesi rauhallisena. Huuda vain silloin kun tarvitset apua.

Arvaamattomasti käyttäytyvän tai väkivaltaisen henkilön kohtaaminen on liitteessä numero 5

2.2.3.2 Aseellinen uhka

- Vie lapset suojaan ja suojaudu itse!
- Sulje verhot, estä näkyvyys, lukitse ovet
- Ilmoita turvallisuuspäällikölle, joka tekee ilmoituksen hätäkeskukseen
- Valmistele ja varmista hätäpoistumistie

2.2.3.3 Pommiuhka

- Kysy uhkaajalta: Milloin räjähtää? Missä räjähtää?
- Uhkauksen saanut tai turvallisuuspäällikkö tiedottaa yksikköä uhkauksesta
- Ohjaa lapsiryhmäsi rauhallisesti ulos
- Varmistaudu että kaikki ovat poistuneet sisätiloista
- Siirrä lapsiryhmä väistötilaan
- Ilmoita poliisille heti kun siihen on mahdollisuus
- Turvallisuuspäällikkö antaa ohjeet huoltajille ilmoittamisesta lasten noutamiseksi

2.2.4 Rikokset

Ota yhteys poliisiin ja kysy neuvoa esim. omaisuusrikos.

2.2.5 Kuolemantapaukset

2.2.5.1 Lapsen kuolema

- Lapsen kuolemasta perheelle ilmoittaa sairaala, pappi tai poliisi!
HUOM! EI PÄIVÄHOIDON TYÖNTEKIJÄ
- Päivähoitoyksikössä tiedon saanut henkilö informoi turvallisuuspäällikköä. (Lapsen kasvun tukiryhmä/kunnan kriisiryhmä)
- Tieto kuolemantapauksesta annetaan koko henkilökunnalle
- Turvallisuuspäällikkö toimii yhdyshenkilönä eri osapuolten välillä
- Perheen toiveita tiedottamisen suhteen kunnioitetaan
- Lippu, hiljainen hetki
- Lasten annetaan esittää kysymyksiä kuolemasta ja kuolleesta lapsesta.
- Mahdollisuus jälkipuintiin henkilökunnalle
- Hautajaiset
- Kyseisen päivähoidon yksikön lasten havainnointi (lapsen kasvun tukiryhmä)

Kirjemalli: Lapsen kuolema on liitteessä numero 18

2.2.5.2 Lapsen lähiomaisen kuolema

- Tieto turvallisuuspäällikölle
- Kotoa lupa, kenelle päivähoitoyksikössä asiasta saa kertoa
- Lapsen päivähoitoryhmän henkilöstön tiedottaminen
- Mahdollinen perheen muistaminen
- Lapsen havainnointi, syli, turvallisten arkipäivää tukevien rutiinien jatkaminen
- Päivähoidon kriisiryhmä ohjaa lasta hoitavia henkilöitä
- Alle kouluikäinen lapsi ei vielä ymmärrä kuoleman lopullisuutta, keskustele lapselle ymmärrettävällä tasolla (kirjat)

2.2.5.3 Päivähoitoyksikön henkilökuntaan kuuluvan kuolema

- Turvallisuuspäällikkö tiedottaa henkilökuntaa
- Perheen toiveita tiedottamisen suhteen kunnioitetaan (asiakkaat)
- Lippu, hiljainen hetki
- Perheen muistaminen
- Jälkipuinti henkilökunnalle (kunnan kriisiryhmä)
- Hautajaiset
- Lasten havainnointi (lapsen kasvun tukiryhmä)

2.3 Henkilökuntaan kohdistuvat henkilöriskit

2.3.1 Yksin työskentely

Yksin työskentelevien perhepäivähoitajien/vuorokauden ympäri avoinna olevan toimintayksikön kohdalla äkillisen sairauskohtauksen vaikutus on huomattavan merkittävä. Turvarannekkeen avulla voidaan parantaa sellaisten lääkärin lausunnon mukaan työhön kykenevien henkilöiden turvallisuutta, joilla kuitenkin on syytä epäillä olevan kohonnut sairastumisriski.

Yksin työskentelevän päivähoidon työntekijän soitettava/hälytettävä apua (112) heti mahdollisten sairaustuntemusten kokemusten jälkeen. Työntekijä ilmoittaa puhelun yhteydessä hätäkeskukseen työskentelystään yksin sekä työnantajan yhteystiedot.

Perhepäivähoitokodin turvallisuuden tarkistuslista on liitteessä numero 14

2.3.2 Henkilökuntaan kohdistuva väkivalta

- Ennakoidessasi vaaran varoita myös muita suullisesti tai puhelimitse
- Käske henkilön lopettaa väkivaltainen käytös: ”seis”, ”ei”, irti”.
- Tarvittaessa huuda kuuluvasti ”apua”
- Hakeudu lääkärinvastaanotolle, lääkärintodistus
- Kerro tapahtuneesta esimiehelle
- Tee rikosilmoitus
- Pyydä kunnan kriisiryhmä koolle
- Keskustele asiasta työyhteisössäsi

2.3.3 Itsetuhoinen käyttäytyminen/itsemurhan uhka, yritys tai itsemurha

HENKILÖ ON VAARASSA, JOS HÄN:

- Tekee itsemurhayrityksen tai esim. viiltelee itseään
- Puhuu tai uhkailee asialla
- On suunnitelmalla itsemurhasta, esim. antaa pois tavaroita, joista on ennen pitänyt
- Kuolemaan liittyvät ajatukset mielessä enimmänsä osan aikaa
- Tuntee jonkun, joka on tehnyt itsemurhan
- Identifioituu sellaiseen, joka on tehnyt itsemurhan
- Väkivaltainen kuolema tai itsemurha suvussa
- Hyvin huono impulssikontrolli
- Ei näe ratkaisua ongelmiinsa, ei ota vastaan apua
- Ylikriittisyys, täydellisyyden tavoittelu

MYÖTÄVAIKUTTAVAT, LAUKAISEVAT TEKIJÄT:

- Päihteiden vaikutuksen alaisena
- Jokin iso menetys: kuolema, muutto, tappelu, epäonnistuminen

MIKÄLI EPÄILET HENKILÖN OLEVAN ITSEMURHAVAARASSA, OTA HETI YHTEYS MIELENTERVEYSTYÖN ASiantuntijaan

ITSEMURHA-tapauksessa, sovi omaisten kanssa miten toimitaan.

- Tieto turvallisuuspäällikölle, joka kutsuu kunnan kriisiryhmän koolle
- Tieto henkilökunnalle yhteisesti sovittujen periaatteiden mukaan
- Hiljainen hetki
- Erityinen tuki ja seuranta mahdollisille silminnäkijöille ja lähimmille ystäville
- Tukea työyhteisölle.
- Jälkipointi henkilökunnalle (kunnan kriisiryhmä)
- Hautajaiset
- Lasten havainnointi (lapsen kasvun tukiryhmä)

2.3.4 Henkilöstön henkinen hyvinvointi

Päivähoidossa työskentelevät saattavat havaita reagoivansa itse kriisin kokeneiden autettaviensa suruun ja epätoivoon. Monet kokevat avuttomuutta, alakuloisuutta, vihaa ja pelkoa. Me samaistumme enemmän lapsiin kuin aikuisiin, meidän on helpompi ottaa kantaksemme heidän surunsa, samoin meidän on vaikeampi irrottaa ajatuksemme tapahtuneesta. Lapsen kohtalo koskettaa omaa haavoittuvuuttamme voimakkaasti. Alamme pelätä, että omille lapsillemme tapahtuu jotakin, tai tunnemme avuttomuutta tai syyllisyyttä, ettemme ole tehneet tarpeeksi lapsen hyväksi. Joskus tämä tunne voi johtaa siihen, ettemme kunnioita riittävästi lapsen oikeutta omaan aikaan ja suruun.

Omien tunteiden tiedostaminen on tärkeää. Työskentely kriisiä elävien tai surevien ihmisten kanssa antaa usein sysäyksen monille olemassaoloa sivuaville kysymyksille; esim. elämän tarkoituksen, oikeudenmukaisuuden tai kuoleman pelon pohtimiselle. Lapsen suru voi herättää myös muistoja lapsuudestamme ja omista menetyksistämme. Aikuisen on hyvä ajatella ja läpikäydä omia menetyksen kokemuksiaan, ettei hän kuormita lapsia omilla, käsittelemättömillä tunteillaan. Joskus tiedämme varmasti, että auttaminen ja huolehtiminen on parempi antaa muiden tehtäväksi.

Auttamiskykymme on erittäin riippuvainen ymmärtämis- ja empatiakyvystämme, samalla se tekee meistä kuitenkin haavoittuvia. Auttaja saa ilmaista omia tunteitaan – lasta ei haittaa, jos hän näkee meidän itkevän, mutta luhistumisen näyttäminen ei ole hyväksi. Kun joku ryhtyy auttamaan surevaa tai kriisiä läpikäyvää lasta, on hyvä jos työtoverit ovat hänen tukenaan. Elämäkumppanin ja perheen tuki ovat myös tärkeitä.

Tukihenkilö tai työnohjaaja, jonka kanssa voi pohtia reaktioitaan ja vaikutelmiaan, ovat tärkeitä itsestään huolta pitävälle ihmiselle. Kunnollinen huolenpito edellyttää omien reaktioiden hyväksymistä. On hyödyllistä pohtia tulevia paineita ja pysähtyä ajattelemaan kokemuksiaan sekä pukea ne sanoiksi. Läheisiä työtovereita kohdanneessa kriisissä on hyvä käydä tapahtumat läpi yksityiskohtaisesti.

Itsestä huolehtimisessa tärkeitä seikkoja ovat:

- Hanki tietoa surun ja kriisien kanssa työskentelevien aikuisten ja auttajien reaktioista.
- Varaudu omiin tunnepurkauksiin: tavallisesti nämä normaalit reaktiot heikkenevät lähipäivien tai – viikkojen kuluessa.
- Puhu paineistasi ystäville tai työtovereille.
- Muista, ettet voi kantaa lapsen surua vaan sinun on autettava lasta ilmaisemaan surunsa.
- Älä ota kerralla liian paljon tehtävää.
- Ota yhteyttä ammattiauttajiin tilanteissa, jotka koskettavat itseäsi tai muita voimakkaasti.
- Auttajalta odotetaan vankkaa itsetuntemusta: valmiutta nähdä, kun joku tarvitsee apua, valmiutta myös tunnistaa, jos ei itse sillä hetkellä jaksa auttaa.
- Muista, että pystyäksesi olemaan avuksi, sinun on huolehdittava itsestäsi.

Ennaltaehkäisyä stressin helpottamiseksi ovat esimerkiksi:

- Terveet elämäntavat, liikunta, uni, itsetuntemus, harrastukset, perhe, ystävät, vauhdin vähennys, asioiden tärkeysjärjestys, itsetuntoryhmät, alan kirjallisuus, rentoutuminen. On tärkeää tietää miten hoitaa itse itseään ja miten auttaa muita!

Psyykinen itsehoito:

1. On luonnollista reagoida

- Tärkeä tietää reaktioista, kummallisetkin tunteet ovat luonnollisia
- Esim. surussa voi olla seuraavia vaiheita: sokki, tunteiden purkautuminen; alakuloisuus, masennus (pitkä vaihe); fyysiset oireet; pakokauhu (ei kaikilla); syyllisyys, viha, kauna, kykenemättömyys palata normaalielämään; toivo, sopeutuminen, "uusi elämä"

2. Puhu muiden kanssa

- Työtoveri, vaimo/aviomies, äiti/isä, ystävä, sukulainen
- Vertaistuki, vapaaehtoistyöntekijä, työnohjaus, työterveyshuolto
- Kertaa ja kuvaa tapahtumia -> jäsenyys, hallinta
- Kerro tunteistasi, häpeällisistäkin

3. Älä eristäydy

- Avoimuus -> läheisille tietoa tarpeistasi

4. Viihdytä itseäsi

- Ongelma ahmaisee, jos et itse hae vastapainoa
- Harrastukset, ajanviete, viihde
- Erityisesti ruumiillinen työ tekee hyvää
- Liiku, harrasta, kirjoita, musisoi, piirrä, jne.
- Vältä autolla ajoa sokki-reaktiovaiheessa, sillä reaktiokykyysi on heikentynyt

5. Jatka työtäsi

- Kerro työssä yleispiirteisesti mitä on tapahtunut
- Työtehos ei ole heti normaali
- Tee arkiaskareet

6. Rentoudu

- Psyykinen aiheuttaa myös fyysistä jännitystä, esimerkiksi rinta-, selkälihasten, hartioiden kipua **MUISTA RENTOUTUMISHARJOITUKSET!**

Hae ajoissa apua, jos:

- elämänhalusi on kadonnut, olet jatkuvasti ahdistunut, masentunut, jännittynyt tai väsynyt
- sinun on vaikea saada unta ja nukut huonosti
- ihmissuhteesi kärsivät ja eristäydyt
- et pysty keskittymään, työntekosi ei suju
- sinulla ei ole ketään, jolle puhua
- sinulla on fyysisiä oireita, joihin ei ole syytä
- käytät liikaa lääkkeitä tai alkoholia

Apua tarjoavat:

- terveyskeskukset, sosiaalitoimistot, mielenterveystoimistot, perheneuvolat, kirkko ja seurakunnat, palvelevat puhelimit, järjestöt: esim. SPR, Suomen Mielenterveysseuran kriisikeskukset, Mannerheimin Lastensuojeluliitto.

2.3.4.1 Työssä jaksaminen

Päivähoidon työntekijä tai muu päivähoidossa työskentelevä voi alkaa voida huonosti. Yleensä läheiset työtoverit huomaavat työtoverinsa käyttäytymisessä muutoksia, esim. väsymyksen tai masennuksen merkkejä. Aina työntekijä ei itse osaa pyytää apua. Läheisen työtoverin tai esimiehen asiallinen myötäilevä puuttuminen ongelmaan (puheeksi ottaminen) voi olla helpotus kaikille osapuolille ja alku tarvittavan avun saamiselle. Jos työyhteisön tuki ei riitä, on hyvä kääntyä työterveyshuollon puoleen.

Tyky

Työkykyä ylläpitävää toimintaa ohjataan kunnan työntekijöitä muodostetun tyky-ryhmän ja ODL-työterveyshuollon kautta. Tiedottaminen tapahtuu kunnan intranet-sivujen kautta.

Tykytoiminnan periaatteet Kiimingin kunnassa:

1. Varataan määrärahat vuosittaiseen tykytoimintaan, jota voi olla esim:
 - yhteiset jumpat ja aktiiviset liikuntaryhmät.
 - tukielinjumpat kohdennetuille ryhmille
 - uimahalli-, kuntosaliliput alennushinnoin
 - työpistekohtaiset kuntotempaukset
 - virkistyspäivien luennot, liikunta tai tykytiedottaminen
2. Tyky-rahoista kustannettavaa toimintaa on ryhmässä tapahtuva toiminta (esim. kuntosalijumpat).

Virkistyspäivät:

Kunta tarjoaa 1,5 virkistyspäivää vuoden aikana työpisteittäin / ammattiryhmittäin. Työntekijöille järjestetään ryhmissä yhteistä ohjelmaa virkistykseksi ja yhteishengen kohottamiseksi.

Työterveyshuolto ja kuntoutus

Työkykyongelmien varhainen havaitseminen ja niihin puuttuminen parantaa mahdollisuuksia jatkaa työelämässä. Usein työkykyongelmiin riittävät työpaikalla oikein mitoitettut ja kohdennetut järjestelyt. Aina työpaikan omat toimenpiteet eivät riitä. Tällöin on tärkeää arvioida muita työssä jaksamista tukevia keinoja kuten ammatillista kuntoutusta. Ammatillisen kuntoutuksen tarve tulisi tunnistaa mahdollisimman varhain ja viimeistään silloin, kun työkyvyttömyyden uhka on näköpiirissä lähivuosina.

Työelämässä olevien ammatillisesta kuntoutuksesta ensisijainen vastuu on työeläkevaikuttajilla. Tapaturma- ja liikennevakuutusyhtiöt vastaavat kuntoutuksesta, jos sen tarve aiheutuu työtapaturmasta, ammattitaudista tai liikennevahingosta. Terveystieteiden ja Kela järjestävät ammatillista kuntoutusta tukevaa lääkinällistä kuntoutusta.

Kuntoutuksen tavoitteena on kuntoutujan työ- ja toimintakyvyn parantaminen kuntoutustarpeen arvioinnin perusteella. Kuntoutuksen avulla voidaan tukea ja auttaa kuntoutujaa jatkamaan työssä ja kuntoutuksen avulla etsitään keinoja sekä työn- että elämänhallinnan parantamiseen. Kuntoutujalle annetaan valmiuksia arvioida ja kehittää oman työn hallintaa, työssä jaksamista sekä henkistä ja fyysistä hyvinvointia. Tavoitteena on, että kuntou-

tuja oppii tunnistamaan oman tilanteensa ja löytää uusia voimavaroja ja häntä ohjataan aktiiviseen itsehoitoon.

Kuntoutuksen oikea ajoitus on tärkeää. Työterveyshuollon ja muun terveydenhuollon tehtävänä on mahdollisimman varhaisessa vaiheessa selvittää asiakkaan kuntoutustarve. Kuntoutukseen hakeudutaan ottamalla yhteyttä omaan työterveyshuoltoon, jossa yhdessä kuntoutujan kanssa arvioidaan ja suunnitellaan yksilöllisesti kuntoutukseen hakeutuminen ja siihen vaikuttavat tekijät.

Kuntoutukseen hakija täyttää kuntoutushakemuksen, johon tulee hoitavan lääkärin laatima B-lausunto mukaan. Hakemus toimitetaan Kelan toimistoon, jota kautta valinta kuntoutukseen tapahtuu.

Työterveyshuolto ja työyhteisön toimivuuden edistäminen

Vastuu työyhteisöjen toimivuuden edistämisestä kuuluu työnantajalle työturvallisuuslain mukaisesti. Työterveyshuoltolain tarkoituksena on, että työnantaja, työntekijät ja työterveyshuolto yhteistoimin edistävät sitä. Työterveyshuolto toimii asiantuntijana työn ja terveyden välisen vaikutuksen arvioinnissa.

Työterveyshuolto arvioi työntekijöiden ja työyhteisöjen henkistä hyvinvointia, työkykyä ja kehittämistarpeita. Arviointi tapahtuu terveystarkastusten, sairaanhoitokäyntien, työpaikakaselvitysten, työsuojeluorganisaation kanssa tapahtuvan yhteistyön, erilaisten kartoitusten ja kyselyjen tai muiden yhteydenottojen perusteella.

Havaittujen kehittämistarpeiden perusteella työterveyshuolto tekee toimenpide-ehdotuksia ja tukee toimenpiteitä, jotka edistävät työntekijöiden ja työyhteisöjen terveyttä, hyvinvointia ja työssä selviytymistä. Toimenpide-ehdotusten toteuttaminen on työnantajan vastuulla.

Yksilöiden ja työyhteisöjen henkisiä voimavaroja tuetaan ja edistetään mm. vastaanotokäynneillä sekä järjestämällä työyhteisöille ryhmätilaisuuksia, tietojenantoa, neuvontaa ja ohjausta. Yhdessä voidaan luoda esim. toimintamalleja vaikeiden asioiden käsittelemiseksi tai ratkaisemiseksi.

Työterveyshuoltohenkilöstö voi antaa ohjausta ja neuvontaa yksilöllisesti ja ryhmille: terveellisistä ja turvallisista työmenetelmistä, työssä ja työpaikalla esiintyvistä terveysvaaroista ja -haitoista sekä niiltä suojautumisesta (mm. lisääntymisterveys, altisteet); ensiapujärjestelyistä; työhön ja työjärjestelyihin sekä työpaikan olosuhteisiin liittyvistä seikoista; työhön liittyvistä sairauksista, ammattitaudeista ja tapaturmista sekä niiden ehkäisystä; työntekijän terveyden, työ- ja toimintakyvyn ylläpitämisestä ja edistämisestä; päihteiden väärinkäyttöön sekä fyysiseen ja psyykkiseen väkivaltaan liittyvistä asioista; työttömyyden uhattessa; muutostilanteissa; kriisitilanteiden yhteydessä.

Jälkihoidon merkitys väkivalta- ja uhkatilanteissa

Väkivallan uhrille on tärkeää, että hän ja koko työyhteisö saavat apua tapauksesta toipumiseen. Tilanne, jossa uhri on tuntenut olevansa todellisessa vaarassa, voi aiheuttaa erilaisia traumaperäisiä stressihäiriöitä heti tapahtuman jälkeen (ns. shokkivaiheen reaktiot) ja myöhempiä jälkivaikutuksia. Muut työyhteisössä saattavat kokea itsensä välillisinä uhreina ja näin tuntee pahaa oloa ja stressireaktiota vastaavia oireita.

Kriisien ensihoito ja debriefing eli psykologinen jälkipuinti tulisivat tehdä jokaisen tilanteen jälkeen ammattitaitoisen henkilökunnan ohjauksessa. Auttaa selviytymään kriisin aiheuttamista reaktioista sekä palaamaan työelämään ja normaaleihin arkirutiineihin mahdollisimman pian. Tavoitteena on psyykkisen ja fyysisen terveyden ja hyvinvoinnin lisääminen ja työssä jaksamisen tukeminen.

Väkivalta- ja uhkatilanteiden aiheuttamien traumaperäisten stressioireiden hoitoa ja debriefing-jälkipuintia voi hakea työterveyshuollon kautta.

2.3.4.2 Aikainen aktiivinen tukeminen – AATU

Aikaisen ja aktiivisen tukemisen tarkoitus on luoda toimintatapa jolla työntekijä, esimies ja työyhteisö pystyy havaitsemaan ja tunnistamaan työkykyä uhkaavat tilanteet. Malli antaa työvälineitä asian ratkaisemiseksi, ennen kuin riski on toteutuu ja saa aikaan myöhempää työuraa ja elämänlaatua heikentäviä vaikutuksia.

Työntekijä ja esimies ovat keskeisessä asemassa mallin toteuttajina. Sekä työntekijälle että työnantajalle on hyötyä siitä, että työkyvyn tai työyhteisössä ilmeneviin ongelmiin puututaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Ongelman sivuttaminen on erittäin lyhytnäköistä, sillä pitkittyessään ne muuttuvat entistä vaikeahoitoisemmiksi.

Työntekijän etu:

- parempi toimeentulo ja eläke
- työn mielekkyyden ja motivaation lisääminen
- työssä jaksaminen kohentuu

Työnantajan etu:

- säästöä eläkekustannuksissa
- säästöä palkka- ja muissa henkilöstökustannuksissa
- osaavan henkilöstön rekrytointitarve vähenee

Lisäksi sairauspoissaolot ovat merkittävä taloudellinen rasite aluksi työnantajalle, mutta sairasloman pitkittyessä myös työntekijälle. Kunnan työyhteisöjen työhyvinvointi paranee toimintatavan selkiytyessä.

Aktiivisen aikaisen tukemisen malli:

TUNNISTAMINEN – HÄLYTYSRAJAT

Joku seuraavista työkyvyn heikkenemisen havainnoista johtaa puheeksi ottamiseen.

- a) Ensimmäiset ja tavanomaisimmat työkyvyn heikkenemisen merkit ovat usein sairauspoissaolot. Ne voivat olla pitkiä tai usein toistuvia lyhyitä poissaoloja. Seuranta Kiimingin kunnassa pitää työterveyshuolto, johon kaikki sairauspoissaolotiedot ilmoitetaan joko erillisellä lomakkeella (liite) tai lääkärintodistuksella.

Kiimingin kunnan hälytysrajat määräytyvät seuraavin perustein (VARMA):

1. Yksi pitkä sairausloma, jonka kesto on 30 vrk tai pidempi.
2. Pitkä sairausloma, jolloin sairauslomien yhteiskesto vuoden sisällä on vähintään 30 vrk.
3. Toistuva lyhyt sairausloma, neljän kuukauden sisällä 3 kpl lyhyitä 1 - 3 vrk kestäviä sairauslomia.
4. Viikonloppuun tai lomaan rajoittuva lyhyt sairausloma. Puolen vuoden aikana 3 kpl viikonloppuun tai lomaan rajoittuvaa 1 vrk sairauslomia.

- b) Työntekijä itse voi havaita omassa työskentelyssään ja toiminnassaan sellaisia muutoksia, jotka heikentävät työkykyä. Jos työkaverit tai perheenjäsenet havaitsevat työkyvyn heikkenemiseen vaikuttavia asioita, he ottavat yhteyden esimieheen.

c) Esimiehen tehtävä on kyetä havaitsemaan työntekijässään tai työyhteisössään sellaisia muutoksia, jotka vaikuttavat työkykyyn.

d) Työterveyshuolto saa tunnistamiseen tarvittavan tiedon omalla toiminnallaan.

PUHEEKSI OTTAMINEN

Esimies ja työntekijä keskustelevat tilanteesta ja etsivä ratkaisuvaihtoehtoja siihen, mitä toimenpiteitä työpaikalla voidaan tehdä tilanteen korjaamiseksi.

Työkykyongelmaan liittyvässä keskustelussa on kuultava kummankin osapuolen näkemyksiä tilanteesta.

Keskustelun lopuksi sovitaan aika seurantakeskustelulle määräajan jälkeen.

Puheeksiottokeskustelu kaavake on liitteessä numero 19

YHTEISNEUVOTTELU

Työyksikössä tehtävät toimet voivat olla jo riittäviä asian korjaamiseksi. Mutta jos näin ei ole, järjestetään yhteisneuvottelu työterveyshuollossa esimiehen tai työntekijän aloitteesta. Paikalla yhteisneuvottelussa on esimies (esimiehet), työntekijä ja tarvittaessa henkilöstöhallinnon edustaja ja/tai työntekijän tukihenkilö (mm. luottamusmies, työkaveri, terapeutti, työsuojeluvaltuutettu).

Neuvottelun tavoitteena on määritellä miten asiassa edetään. Toimenpiteinä voivat olla työkyvyn arviointi, kuntoutus, koulutus, työkokeilu, työnkuvan muuttaminen, eläkeasioiden järjestely jne.

Yhteisneuvottelussa sovitaan seurantapalaveri.

Ongelman ratkaisemiseen käytetään kunnan Työsuojelun toimintaohjelman mukaisia toimintamalleja, jotka löytyvät kunnan intranet sivuilla (esim. häirintä / epäasiallinen käyttäytyminen tai päihdeohjelma).

Yhteisneuvottelukaavake on liitteessä numero 19

SEURANTAPALAVERI

Seurantapalaveri järjestetään työterveyshuollon kanssa, jolloin mukana ovat kaikki yhteisneuvottelun (kohta 3.) osallistujat. Seurantapalaverin tarkoituksena on seurata, miten edellisen kohdan toimenpiteet ovat toteutuneet, ja tarvittaessa määritellä uudet tavoitteet asiassa etenemiseksi.

2.3.4.3 Häirintä ja epäasiallinen kohtelu työpaikalla

Erialaisten ristiriitatilanteiden ilmeneminen aika-ajoin eri työyhteisöissä ei ole mitenkään harvinaista. Ongelmat ja ristiriidat kuuluvat työelämän arkeen. On tärkeää, että työyhteisöissämme opimme keinoja ongelmien ja ristiriitojen ratkaisemiseksi sekä niiden hallitsemiseksi. Aina eivät opitut keinotkaan riitä vaan tarvitaan lisäksi ulkopuolista apua. Tämä ohje on tarkoitettu esimiehille ja työntekijöille avuksi silloin, kun työyhteisöissä on ristiriitoja ja ongelmia. Toimintaohjeen tarkoituksena on myös korostaa hyvän työilmapiirin merkitystä ja saada työyhteisöjen käyttäytymiskulttuuri hyvää käytöstä ja toisen työntekijän oikeuksia kunnioittavaksi. Ohjeessa kerrotaan mitä häirintä ja epäasiallinen kohtelu työssä on ja selvitetään keinoja, joilla asiaan voidaan puuttua. Toimintaohjeet perustuvat seuraaviin lakikohtiin ja asetuksiin:

- *Työturvallisuuslaki (738/2002: 8 §, 9 §, 10 §, 12 §, 13 §, 14 §, 18 §, 28 §)*
”Jos työssä esiintyy työntekijään kohdistuvaa hänen terveydelleen haittaa tai vaaraa aiheuttavaa häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua, työnantajan on asiasta tiedon saatuaan käytettävissään olevin keinoin ryhdyttävä toimiin epäkohdan poistamiseksi.”
- *Työterveyshuoltolaki (1383/2001)*
Valtioneuvoston asetus (1484/2001)
Työterveyshuollon tulee yhteistyössä työnantajan kanssa suunnitella ja toteuttaa työkykyä ylläpitäviä ja edistäviä toimenpiteitä, selvittää mm. työn psyykkistä kuormittavuutta ja antaa neuvontaa ja ohjausta työhön liittyvän fyysisen ja henkisen väkivallan ehkäisemisestä ja hallitsemisesta.

MITÄ ON HÄIRINTÄ JA EPÄASIALLINEN KOHTELU ?

Häirintä ja epäasiallinen kohtelu voi aiheuttaa moninaisia psyykkisiä ja fyysisiä oireita. Jatkuvana se saattaa johtaa kierteeseen, alkaen sairaslomalla, jatkuen työkyvyttömyytenä, johtaen mahdollisesti varhaiseen eläköitymiseen tai jopa vakavampiin seurauksiin. Koko työyhteisö oireilee, jos yksi työyhteisön jäsen tuntee tulleen häirityksi tai joutuneensa epäasiallisesti kohdelluksi. Kiusattua ei saa jättää yksin ongelmiensa kanssa. Koko työyhteisö on vastuussa siitä, että työkumppanit voivat tuntea työniloa ja viihtyvät työssä. Esi- miesten on kuitenkin otettava ensisijaisesti vastuu ja puututtava tilanteeseen konfliktien sattuessa.

Häirintää ja epäasiallista kohtelua on tutkimusten mukaan:

- mustamaalaus, työ- ja yksityiselämän kritisointi
- yhteisön ulkopuolelle jättäminen
- työtehtävien sisällön ja määrän muuttaminen
- uhkailu
- fyysinen väkivalta
- mielenterveyden kyseenalaistaminen
- sukupuolinen häirintä ja ahdistelu
- työsyrrjintä

Mustamaalaus ja työ- ja yksityiselämän kritisointi voi ilmetä esimerkiksi selän takana puhumisena, perättömien asioiden levittämisenä, tahallisenä sanomisien vääristelynä tai kiusatun yksityiselämän asioiden käsittelynä hänen tahtomattaan. Yhteisön ulkopuolelle jättäminen voi ilmetä esimerkiksi puhumattomuutena, jäätävänä hiljaisuutena, halventavina ilmeinä tai eleinä, määrätietoisen eristämisenä ja huomiotta jättämisenä. Työtehtävien

sisällön ja määrän yksipuolinen muuttaminen voi ilmetä esimerkiksi töiden määrän tai laadun kohtuuttomana vähentämisenä tai lisäämisenä, liiallisena valvontana ja yksityiskohtaisena puuttumisena työsuoritukseen. Uhkailu voi ilmetä esimerkiksi uhkailua sisältävinä kirje- ja puhelinviesteinä, työtovereiden ja asiakkaiden kuullen tapahtuvana moittimisena tai panetteluna. Fyysinen väkivalta voi ilmetä esimerkiksi väkivallan käytöllä uhkaamisena, eleinä, ilmeinä, tai suoranaisena avoimena väkivaltana. Mielenterveyden kyseenalaistaminen voi ilmetä esimerkiksi nimittelynä tai kiusaamismielessä tehtyinä ehdotuksina hakeutua hoitoon tai tutkimuksiin. Sukupuolinen häirintä ja ahdistelu on ei-toivottua ja yksipuolista. Häirinnän kokemus voi syntyä mm. seuraavin tavoin: sukupuolisesti tunkeilevat eleet tai ilmeet, härskit puheet, kaksimieliset vitsit, sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat asiattomat huomautukset tai kysymykset, esille asetetut pornoaineistot, seksuaalisesti värityneet kirjeet, puhelinviestit ja sähköpostit, kätöinti ja muu ei-toivottu fyysinen koskettelu, sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset. Vakavimmillaan kyse on rikoksesta.

Työsyrynnästä voi olla kysymys silloin, jos häirinnän ja epäasiallisen kohtelun ja toiminnan syynä on seikka, joka liittyy syrjityn henkilökohtaisiin ominaisuuksiin tai hänen yhteiskunnalliseen tai aatteelliseen toimintaansa.

MIKÄ EI OLE HÄIRINTÄÄ JA EPÄASIALLISTA KOHTELUA?

Sanana "työpaikkakiusaaminen" on kulunut käytössä. "Työpaikkakiusaaminen", tai oikeammin häirintä ja epäasiallinen kohtelu, on vakava asia, jota ei pidä sekoittaa työyhteisössä normaalisti esiintyviin ristiriitoihin (satunnaiset ja tavanomaiset henkilöiden väliset erimielisyydet, riitelyt, loukkaukset ja ristiriidat tai muutostilanteissa kiristynyt työilmapiiri).

Häirinnästä ja epäasiallisesta kohtelusta ei ole kyse, jos:

- työhön liittyvistä asioista, päätöksenteosta ja tulkinnoista syntyy ristiriitaa ja asianomaiset tuntevat tästä syystä epävarmuutta tai ahdistusta
- toimintaan liittyviä ongelmia käsitellään työyhteisössä tai organisaatiossa vaikka asian käsittely saattaa tuntua ahdistavalta
- henkilölle annetaan perusteltu kurinpidollinen rangaistus tai huomautus
- työnantaja ohjaa henkilön työkykyä koskevaan tutkimukseen keskusteltuaan ensin asianomaisen kanssa työnteossa ilmenevistä vaikeuksista

Satunnainen epäasiallinen puhe, näkemyseroista syntyneet ristiriidat tai toisen persoonan kokeminen epämiellyttävänä eivät edellytä valvontatoimenpiteitä, vaikka ne koettaisiin loukkaavina ja huonontaisivat keskinäisiä suhteita. Häirintänä tai epäasiallisena kohteluna ei voida pitää työtä koskevien pulmien käsittely- ja ratkaisuyrityksiä, tapaa johtaa työtä asiallisilla työmääräyksillä tai perusteltua kurinpidollista toimenpidettä, vaikka nämä tuntuisivatkin ahdistavilta. Satunnaiset riitelyt, loukkaukset, muutostilanteissa kiristynyt työilmapiiri tai muut vastaavat häiriöt ja ristiriitatilanteet eivät ole häirintäasioita. Häirintäasioita eivät ole myöskään satunnaiset ja tavanomaiset erimielisyydet, riitelyt, loukkaukset ja ristiriidat eikä esimerkiksi laiminlyöntien käsitteleminen.

KEINOJA VÄLTÄÄ TYÖYHTEISÖRISTIRIITOJA, TOIMIVAN TYÖYHTEISÖN TUNNUSMERKKEJÄ

Työyhteisöä tukeva organisaatio:

- henkilöstöllä mahdollisuus tarvitsemaansa koulutukseen ja itsensä kehittämiseen
- palautteen saaminen
- mahdollisuus aloitteiden tekemiseen
- ristiriitatilanteita koskevat toimenpide- ja menettelyohjeet työpaikoille ja varhainen ongelmiin tarttuminen
- muutostilanteissa ajoissa tapahtuva tiedottaminen ja perustelut

Työntekoa palveleva johtaminen:

- säännölliset kehityskeskustelut
- kaksisuuntainen palautteen anto
- esimiesten sosiaalisten taitojen kehittäminen

Selkeät töiden järjestelyt:

- riittävän laaja perehdytys
- työn, vastuunjaon sekä tehtäväkuvan selkeys ja oikeudenmukaisuus
- kaikille selvät työn ja työyhteisön tavoitteet, myös välitavoitteita
- työn joustavuuden lisääminen ja niistä yhteisesti sopiminen
- ylikuormitus esimiesten tietoon

Yhteiset pelisäännöt:

- yhteisen vastuun kokeminen

Yhteistyö ja vuorovaikutuksen laatu:

- avoin tiedonkulku ja vuorovaikutus sekä rakentava palaute
- säännölliset työpalaverit
- tasa-arvoisuus ja toisen kunnioittaminen ja arvostaminen

Toiminnan jatkuva arviointi

TYÖNTEKIJÄN OMA VASTUULLINEN KÄYTTÄYTYMINEN

Huolehdi itsestäsi:

- riittävä lepo
- virkistäytyminen
- monipuolinen ravinto
- ulkoilu, kuntoilu
- perhe, ystävät
- harrastukset

Ota vastuu omasta hyvinvoinnista:

- puhu tuntemuksistasi ja kokemuksistasi muille,
- ongelma ei ole päätepiste vaan välivaihe

Tunne itsesi:

- kuuntele omaa jaksamistasi ja rajojasi,
- ymmärrä omat haasteesi ja vahvuutesi
- pohdi omia arvojasi

Asennoidu työhösi realistisesti:

- aseta tärkeysjärjestys, mikä työssäsi on mahdollista
- mikä on perustehtäväsi
- mikä työssä ei suju
- onko työmääräsi mahdollinen

Osoita avointa kiinnostusta:

- jatkuva arviointi ja tavoitteiden uudelleen määrittely
- ota vastuu ammattitaitosi kehittämisestä
- ole myös kiinnostunut työyhteisösi hyvinvoinnista

MITEN MENETELLÄ HÄIRINNÄN JA EPÄASIALLISEN KOHTELUN TAPAUKSISSA

Lähtökohtana on se, että häirintä ja epäasiallinen kohtelu on aina tuomittavaa käyttäytymistä, joka on saatava loppumaan. Tärkeintä on, että tilanteeseen puututaan välittömästi. Ensisijainen vastuu on lain mukaan työnantajalla ja esimiehellä. Tämän on ryhdyttävä toimiin heti, kun saa asian tietoonsa. Häirinnän ja epäasiallisen kohtelun ilmeneminen ja menettelytavat sen poistamiseksi voidaan jakaa kolmeen eri luokkaan sen mukaan, kuka työyhteisössä on kohteena.

Kun työtoveri tai työyhteisö kohtelee epäasiallisesti:

- ilmaise häiritsijälle välittömästi, ettet hyväksy hänen käytöstään ja että käytös loukkaa sinua. Ilmaise asia suoraan ja painokkaasti ja pyydä häntä käyttäytymään asiallisesti sinua kohtaan. Jos et uskalla yksin puhutella kyseistä henkilöä, voit pyytää tuekseen tilanteeseen tukihenkilön.
- jos työyhteisö havaitsee häirintää, eikä häiritty itse rohkene toimia, on työyhteisön velvollisuus puuttua tilanteeseen ja ellei tämä auta, ilmoittaa asiasta esimiehelle.
- ilmaise häiritsijälle, että viet asian eteenpäin esimiehelle tiedoksi.
- saatuaan tiedon tapauksesta esimies keskustelelee häiritsijän kanssa ja selvittelee eri osapuolten näkemystä asiasta. Jatkossa esimies ja asianosaisten pyrkivät ratkaisemaan tilanteen ja sopivat seurantalaverista.
- jos esimies ei ota asiaa hoitaakseen, voit ottaa yhteyttä ylempään esimieheen.

Kun esimies kohtelee epäasiallisesti:

- työyhteisön on ilmaistava asia esimiehelle ja pyydettävä yhteistä keskustelua asiasta. Keskustelussa sovitaan yhteisesti jatkotoimista.
- työyhteisö voi ottaa yhteyttä ylempään esimieheen, joka ottaa asian käsiteltäväksi.

Kun työntekijä tai työyhteisö kohtelee esimiestä epäasiallisesti:

- esimies pyytää työntekijää (tai työyhteisöä) keskustelemaan asiasta. Tilaisuudessa selvitetään asianosaisten näkemykset ja sovitaan jatkotoimenpiteistä.

- jonkun työntekijän kohdellessa esimiestä epäasiallisesti on työyhteisön velvollisuus puuttua asiaan ja keskustella työntekijän kanssa ja ilmaista, ettei hyväksy työntekijän käyttäytymistä.

Kaikissa henkisen väkivallan tapauksissa on hyvä ottaa myös seuraavat asiat huomioon:

- kirjaa mitä tapahtui, missä, miten ja keiden välillä. Tämä edesauttaa asioiden selvittelyä ja antaa selkeämmän kuvan tapahtuneesta. Kokouksista ja neuvotte- luista on myös tärkeää saada kirjallinen muistio.
- asioiden ratkaisu voi vaatia työyhteisössä uusia työjärjestelyjä, joista tulee tiedot- taan hyvin työpaikalla.
- asiantuntija-apua on saatavissa.

ETENEMINEN OMASSA KUNNASSA, JOS EM. TOIMENPITEET EIVÄT RIITÄ

Kun kiusattu työntekijä, työyhteisö tai esimies kokee ettei asia ole edennyt toivotulla taval- la, hänen tulee ottaa yhteyttä joko oman ammattiliittonsa pääluottamusmieheen, työterve- yshoitajaan, omaan työsuojeluvaltuutettuun tai työsuojelupäällikköön. (Yhteystiedot liit- teessä.)

Kun asia on näin saatettu työsuojeluorganisaation ja työterveyshuollon tietoon, järjeste- tään yhteisneuvottelu, jossa ovat läsnä esimerkiksi:

- työntekijä /työyhteisö ja/tai tämän edustaja (luottamusmies)
- työntekijän /työyhteisön esimies ja/tai tämän edustaja (luottamusmies)
- työterveyshoitaja ja/tai työterveyshuollon muu edustaja
- työsuojeluvaltuutettu
- työsuojelupäällikkö
- henkilöstösihteeri

Neuvottelun lopputuloksena tulisi syntyä kaikkia osapuolia tyydyttävä kirjallinen sopimus menettelytavoista asian hoitamiseksi.

Ellei tällaiseen lopputulokseen päästä niin tarvittaessa voidaan pyytää asiantuntija-apua tai työsuojelupiiriä avuksi selvittämään asioita.

Työterveyshuollon keinot (Työterveyshuoltolaki)

- Työterveyshuollon tehtävänä on auttaa ja tukea fyysistä tai henkistä väkivaltaa työssään kohdannutta työntekijää.
- Kiusatun tukijana voi olla työterveyslääkäri tai -hoitaja, mutta jos käytettävissä on työterveyspsykologi, voidaan kiusatuksi joutuneet ohjata hänen luokseen.
- Työterveyshuolto tekee tarvittaessa työntekijälle kokonaisselvityksen työ- ja toimin- takyvystä. Työnkuormituksen arviointi voidaan suorittaa myös koko työyhteisölle.
- Henkisiä kuormitustekijöitä selvitetään systemaattisella haastattelulla - tai kyselytut- kimuksin. MM. työstressikysely, terve organisaatio-kysely, uupumisriskin kartoitus (BBI)

2.3.4.4 Työpaikkakiusaaminen

Toimenpiteet:

- kerro kiusaajallesi, että et pidä tämän käytöksestä ja pyydä häntä lopettamaan se
- kerro kiusaamisesta esimiehellesi (tai jos esimies on kiusaaja, tämän esimiehelle), hänellä on velvollisuus puuttua kiusaamiseen
- pidä kirjaa tapahtumista ja kerää näyttöä
- jos kiusaamista ei pystytä käsittelemään työyksikössäsi, hae apua: työterveyshuolto, työsuojelu, luottamusmies jne.
- kun asiasta pidetään kokouksia, sovitut asiat on hyvä kirjata muistiin!

2.3.4.5 Päihdeohjelma

Päihdeohjelman tavoitteena on parantaa turvallisuutta ja terveyttä työpaikoilla. Tavoitteen toteuttamiseksi päihdeohjelmassa esitetään selkeät puitteet päihdetyölle ennaltaehkäisyyn, varhaisen puuttumisen ja hoitoonohjauksen käytäntöjen muodossa.

PÄIHTEET JA PÄIHDEONGELMA

Päihteellä tarkoitetaan alkoholijuomaa, huumeita sekä muuta päihtymistarkoituksessa käytettävää ainetta (Päihdehuoltolaki 1986/41, 2§). Huumeiden käytöllä tarkoitetaan kaikkea Suomen laissa rikokseksi luokiteltua huumaavien aineiden käyttöä (Huumausainelaki 1289/93, 2§). (Esimerkiksi ehtoollisella nautittu ehtoollisviini tai tervetuliaismalja tai lääkkeenä käytettävä keskushermostoon vaikuttava lääkeaine eivät ole päihteitä.)

Päihdeongelmainen on päihteitä käyttävä henkilö, jolle käyttö aiheuttaa terveydellisiä, taloudellisia sekä sosiaalisia ongelmia.

Päihteiden liikakäytön seurauksena työturvallisuus heikkenee, poissaolot lisääntyvät, tuoksellisuus vaikeutuu ja työntekijän työsuhde vaarantuu. Liiallinen päihteiden käyttö kiristää työpaikan ilmapiiriä ja vaikeuttaa ihmissuhteita.

Työyhteisössä esiintyvä ongelmia aiheuttava päihteiden käyttö voi olla muiden työyhteisöongelmien aiheuttaja ja ylläpitäjä. Toisaalta se voi olla myös oire jostain muusta työyhteisön ongelmasta.

Päihdeongelma on kuitenkin aina ensisijaisesti yksilön ongelma. Se voi aiheuttaa masennusta. Toisaalta se voi olla seurausta masennuksesta tai jostain muusta hoidettavissa olevasta sairaudesta. Se on myös sairauteen verrattava tila, jonka haittojen vähentämiseksi ja lieventämiseksi ennaltaehkäisevillä keinoilla ja erilaisilla hoidollisilla toimenpiteillä on ratkaiseva merkitys.

PÄIHTEIDEN KÄYTÖN ENNALTAEHKÄISY

Uusien työntekijöiden perehdytyksen yhteydessä käydään läpi päihdeohjelma:

- päihteiden käyttö otetaan puheeksi terveystarkastuksessa
- päihde tietoiskuja järjestetään esim. kerran vuodessa yhdessä työterveyspalveluiden kanssa erikseen sopien (esim. ”Tipaton tammikuu” tempauksen yhteydessä)
- esimiehiä sekä työsuojelun ja työterveyshuollon henkilöitä kannustetaan osallistumaan päihdeasioita koskeviin koulutuksiin
- päihteiden käyttöä työpaikalla tai työaikana ei sallita
- päihtyneenä tai krapulaisena esiintymistä työssä ei sallita
- käyttäytymistä, joka rohkaisee tai helpottaa päihteiden käyttöä töissä, ei suosita tai tueta

- myös asiakastilaisuudet ovat työtä. Mikäli niissä on alkoholitarjoilua, työntekijät voivat nauttia alkoholia edustamisen sallimissa rajoissa.
- päihdeongelmiin puututaan välittömästi tämän päihdeohjelman mukaisesti. Päihdeongelmalliselle tarjotaan neuvonta-, hoito- ja kuntoutuspalveluita.
- päihtyneenä olosta ja krapulasta johtuvilta poissaolopäiviltä pidetään palkkaus (lääkäri voi todeta päihtymyksen tai krapulan aiheuttaman työkyvyttömyyden ja merkitä kyseisen diagnoosikoodin lääkärintodistukseen, mutta kyseistä diagnoosia ei katsota palkanmaksun perusteeksi), eikä poissaolopäiviä voida muuttaa lomapäiviksi.
- yksittäisistä äkillisistä sairauspoissaolopäivistä voidaan pyytää esittämään lääkärintodistus, jos on syytä epäillä niiden johtuvan päihteiden käytöstä.

MAHDOLLISEN PÄIHDEONGELMAN TUNNISTAMINEN

Työntekijällä on oikeus hakeutua työterveyshuollon tutkimuksiin ja hoitoon epäillessään itsellään päihdeongelmaa tai halutessaan keskustella päihteiden tai lääkkeiden käytöstä ja niihin liittyvistä hoitotoimenpiteistä. Hänellä on myös oikeus päihdetestiin ongelman selvittämiseksi tai päihdekäyttöepäilyn kumoamiseksi.

Päihdeongelman aiheuttamat haitat yksilölle ja yritykselle minimoidaan, kun ongelma havaitaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Päihteiden liikkakäytön merkkejä työpaikalla voivat olla mm:

- toistuvat lyhyet poissaolot etenkin maanantaisin, perjantaisin ja palkkapäivien jälkeen
- myöhästelyt ja niihin liittyvät selitykset
- äkilliset vapaiden pyytämiset, työvuorojen vaihtamiset ja katoamiset työpaikalta
- työsuoritusten heikkeneminen ja epätasaisuus
- kiinnostus työhön katoaa
- nopeat mielialavaihtelut, keskittymisvaikeudet, poikkeava vireystila ja tapaturmaalttius
- alkoholin haju, krapula, käsien vapina, pistosjäljet, eri-ikäiset mustelmat, huonokuntoisuus ja ilmiänsun tai olemuksen muuttuminen
- rahapula
- epärehellisyys
- päihteiden käyttöä puolusteleva asenne

PÄIHDEONGELMAN TOTEAMINEN JA TESTAUS

Mikäli työntekijän perustellusti epäillään olevan päihteiden vaikutuksen alaisena työpaikalla, esimiehen on välittömästi vietävä hänet päihdetestiin.

Puhallustestit

Hengitysilmaasta alkoholipitoisuutta mittaavaa puhallustestiä ei pidetä varsinaisena päihdetestinä. Puhallustestien tekeminen alkoholin vaikutuksen alaisena työskentelyn toteamiseksi työpaikalla perustuvat työturvallisuusnäkökohtiin.

Puhallustestit voi tehdä työterveyshuolto, mutta myös työsuojelupäällikkö tai työntekijän esimies voi puhalluttaa todistajien läsnä ollessa. Esimiehen poissa ollessa puhallustestin suorittaa esimiehen valtuuttama henkilö. Jos henkilö kieltäytyy puhallustestistä, hänet viedään välittömästi työterveyshuoltoon (ensisijaisesti), terveyskeskukseen,

ODL:n päivitykseen, Oysiin tai yhteispäivitykseen päihdetestejä ja työkyvyn arvioimista varten.

Päihdetestit

Päihdetestit tehdään aina terveydenhuollon ammattihenkilöiden toimesta pääsääntöisesti työterveyshuollossa. Päihdetestejä ovat mm. veren alkoholipitoisuutta mittaavat testit ja huumetestit.

Päihdetestiin ohjaaminen

Työnantaja (esimies) vie työntekijän työterveyshuoltoon päihdetestauksiin ja muihin jatkotoimenpiteisiin, jos

perustellun epäilyn (esim. työntekijä on työssä alkoholin/huumeiden vaikutuksen alaisena tai hänen epäillään olevan riippuvainen päihdeistä) *lisäksi työntekijä*

1. Työskentelee tehtävässä, jossa vaaditaan tarkkuutta, luotettavuutta, itsenäistä harkintakykyä tai hyvää reagoitukykyä ja

2. Voi tehtävässä päihdeiden vaikutuksen alaisena tai niistä riippuvaisena vaarantaa hengen tai terveyden tai aiheuttaa muuta vähäistä suurempaa vahinkoa (Laki yksityisyyden suojasta työelämässä 2004/759, luvut 3-4). Tällaisessa tapauksessa *esimiehen on syytä kirjata ylös epäily ja sen perustelut*.

Jos työntekijä kieltäytyy päihdetesteistä edellä mainitussa tilanteessa, työnantajalla on oikeus tilanteesta riippuen ryhtyä kurinpidollisiin tai työsuhteen päättämiseen tähtääviin toimiin.

YHTEYSHENKILÖT PÄIHDEASIOISSA

Hoitoonohjausmenettelyn tarkoittamina yhteyshenkilöinä voivat toimia työsuojelun yhteistoimintahenkilöstöön tai ammattiyhdistyksen luottamushenkilöstöön kuuluvat (työsuojeluvaltuutetut, luottamusmiehet) sekä työterveyshuollon ammattihenkilöt.

Hoitoonohjausmenettelyn eräänä oleellisena tehtävänä on rohkaista työyhteisöä puuttumaan havaitsemaansa päihdeongelmaan riittävän ajoissa.

Yhteyshenkilön tehtävänä on huolehtia tarvittavista käytännön hoitoonohjaustoimintaan liittyvistä toimista kuten ajan- ja paikanvarauksista hoitopaikkoihin sekä tarpeellisista yhteisistä työnantajan edustajien ja työntekijöiden välillä.

Esimiehen tulee olla ensisijaisesti yhteydessä työsuojelupäällikköön tai henkilöstösihteerin.

KOULUTUS JA YHTEISTYÖ

Päihdeyhdyshenkilöille, vastuullisille esimiehille ja työterveyshuollon henkilöstölle järjestetään heidän tehtävissään tarvitsemiensa valmiuksien saamiseksi asianmukaista koulutusta. Koulutus- ja perehdyttämisvastuu on työnantajalla.

Päihdeohjelman periaatteellinen sisältö käsitellään työpaikalla YT-menettelyn mukaisesti YT-toimikunnassa. Esimiesten vastuulla on henkilöstön tiedottaminen Päihdeohjelmasta.

PÄIHDEONGELMAISEN TUKI-, HOITO- JA KUNTOUTUSOHJELMAT

Työntekijällä on oikeus milloin tahansa keskustella päihdeiden käytöstä työterveyshuollon edustajien kanssa.

Työterveyshuolto käyttää terveystarkastuksissa ja sairausvastaanotoilla audit-kyselyä ja kiinnittää muutenkin huomiota päihteisiin ja käyttää tarvittaessa mini-interventiota.

Muusta syystä kuin päihteistä johtuvan sairausloman ja kuntoutuksen suhteen päihdeongelmaisia kohdellaan samoin kuin muita työntekijöitä: Jos jokin muu sairaus pääasiallisesti aiheuttaa työkyvyttömyyden, työntekijällä on oikeus sairausajan palkkaan. Kuntoutusta varten anotaan palkatonta työlomaa.

Työnantaja luo edellytykset kuntoutumiselle ja pyrkii järjestämään työolosuhteet kuntoutumista tukeviksi. Tuki-, hoito- ja kuntoutusohjelmat sovitetaan yksilöllisesti kullekin työntekijälle.

Kaikkia päihdeongelmia koskevia tietoja käsitellään luottamuksellisina terveystietoina.

PÄIHDEONGELMAN PUHEEKSIOTTO JA VÄLITTÖMÄT TOIMENPITEET

Työpaikalla työtoverit ja esimies havaitsevat ensimmäisenä ongelmallisen päihteiden käytön. Vapaa-aikana tapahtuva päihteiden käyttö on työpaikan asia, jos siitä aiheutuu haittoja työlle. Päihdeongelman takana on usein riippuvuussairaus, joten varhainen ongelman tunnistaminen ja puheeksiotto ovat vaikeammaksi kehittyvän päihdeongelman ennaltaehkäisyä.

Jos esimiehellä on omien tai muiden kertomien havaintojen perusteella syytä epäillä, että työntekijällä on tai on kehittymässä päihdeongelma, hän ottaa asian puheeksi asianomaisen kanssa (puheeksiottokeskustelu-lomake, liite 6). Keskustelun perusteella esimies ja työntekijä arvioivat hoidon tarpeen. Jos hoidon tarvetta ei todeta, sovitaan mahdollinen seurantakeskustelu. Jos päihdeongelmaa ei edelleenkään todeta, asia on loppuun käsitelty. Jos keskustelun yhteydessä tulee esiin hoidon tarve, esimies on yhteydessä työterveyshuoltoon ja järjestetään hoitoonohjausneuvottelu.

Päihtyneenä työssä oleva henkilö poistetaan aina työpaikalta. Sen tekee pääsääntöisesti esimies, hänen valtuuttamansa henkilö tai muu työnantajan edustaja. Päihtymisen toteamiseen riittää yleensä aistinvarainen havainto. Mikäli päihtynyt myöntää päihtymisen, testejä ei tarvita, mutta mikäli kieltää, viedään puhallustestiin ja tarvittaessa päihdetesteihin.

Päihtyneenä työpaikalla esiintyminen merkitsee vaikeaa päihdeongelmaa, minkä vuoksi esimies ottaa yhteyden työterveyshuoltoon. Heti työntekijän palattua työhön järjestetään hoitoonohjausneuvottelu.

PÄIHDEONGELMAISEN HOITONOHJAUS

Hoitoonohjausmenettelyn tarkoituksena on mahdollistaa päihdeongelmaan puuttuminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa sekä lieventää päihteistä johtuvia seurauksia.

Epävirallinen hoitoonohjaaminen voi tapahtua

1. työntekijän tai omaisen omasta aloitteesta tai
2. työtoverin tai työyhteisön aloitteesta tai työterveyshuollon aloitteesta, jolloin voidaan edetä soveltaen kuten virallisessa hoitoonohjauksessa työntekijän suostumuksella.

Virallinen hoitoonohjaaminen tapahtuu työnantajan aloitteesta yhteistyössä työterveyshuollon kanssa.

Hoitoonohjausneuvottelussa ovat läsnä ao. työntekijä (hoitoonohjattava), esimies ja työterveyshoitaja tai työterveyslääkäri sekä työntekijän suostumuksella luottamusmies ja/tai työsuojeluvaltuutettu. Jotta hoitoonohjausmenettelyssä ja työsuhteen jatkamiseen liittyvissä neuvotteluissa ei tulisi tulkintaerimielisyyksiä, on työpaikan yhteyshenkilöllä ja luottamusmiehellä oikeus olla läsnä neuvotteluissa ja lausua mielipiteensä asiassa.

Hoitoonohjausmenettelyssä yksityiseen henkilöön liittyvät toimenpiteet ja tiedot ovat luottamuksellisia. Hoitoonohjauksen kanssa tekemisissä olevat eivät saa ilman asianomaisen lupaa antaa hoitoon liittyviä tietoja sivullisille.

Luottamuksellisuuden varjolla ei kuitenkaan pidä estää päihdeongelman avointa käsittelyä työyhteisön ongelmana. Esimiehen velvollisuutena on informoida työyhteisöä tilanteesta asianmukaisella tavalla.

Hoitoonohjausneuvottelussa selvitetään hoitomahdollisuuksia ja allekirjoitetaan *hoitosopimus*. Hoitopaikan valinnassa huomioidaan hoitoonohjattavan mielipide. Neuvottelussa pyritään selvittämään hoitoonohjattavan mahdollisuudet taloudelliseen tukeen. Neuvottelussa sovitaan käynti työterveyshuollossa *hoitosuunnitelman* tekoa varten. Hoitosuunnitelman laativat hoitoonohjattava ja työterveyshuolto. Hoitoonohjausneuvottelussa sovitaan työntekijän kanssa myös siitä, että työnantajan edustaja oikeutetaan saamaan hoitopaikasta tieto vain siitä, käykö hoitoonohjattu sopimuksenmukaisesti hoidossa ja onko hoito ollut tuloksellista.

Avohoidon käynnit pyritään toteuttamaan työajan ulkopuolella. Työaikana järjestetyistä hoitoajoista on sovittava lähimmän esimiehen kanssa.. Mikäli hoidettava on tällöin lääkärintodistuksen mukaisesti sairaana, sovelletaan sairausajan palkkausta koskevia säännöksiä ja määräyksiä.

PÄIHTEET JA TYÖSUHDE

Päihdyttävien aineiden käyttö työpaikalla tai työssä päihtyneenä esiintyminen ovat työsuhteen purkamis- tai irtisanomisperusteita. Työsuhteen käsitteleminen purkautuneena on mahdollista, jos päihneiden käyttöön liittyy yli viikon poissaolo työstä. Muita henkilöstöhallinnollisia kurinpitotoimia ovat suullinen ja kirjallinen varoitus. Neuvontaa, hoitoa ja kuntoutusta pidetään kuitenkin ensisijaisena kurinpitotoimiin nähden.

Mahdollinen työsuhteen päättäminen tehdään kokonaisharkinnan perusteella. Asiaan vaikuttavat mm. työn luonne ja vastuullisuus. Päättämisperusteiden olemassaoloa harkittaessa kiinnitetään huomiota myös siihen, onko työntekijää aikaisemmin varoitettu asiasta. Varoituksen jälkeen tapahtunutta rikettä arvioidaan lain mukaan ankarammin.

PÄIHDEOHJELMAN MUKAINEN TOIMINTA

	Päihdeasiaan osallisten tehtävät			
Päihdeongelman vaihe	Päihteitä käyttävä työntekijä	Esimies/työnantaja	Työyhteisö	Työterveyshuolto
Ennaltaehkäisy	<ul style="list-style-type: none"> päihteiden käytön tarkkailu 	<ul style="list-style-type: none"> avoin ilmapiiri perehdytys 	<ul style="list-style-type: none"> asenteet ilmapiiri 	<ul style="list-style-type: none"> terveystarkastukset tiedotus
Epäily päihdeongelmasta	<ul style="list-style-type: none"> ongelman tunnistaminen ja myöntäminen hoitoon hakeutuminen 	<ul style="list-style-type: none"> puheeksiotto 	<ul style="list-style-type: none"> arkipäivän puheeksiotto 	<ul style="list-style-type: none"> AUDIT-kysely
Epäily päihderiippuvuudesta	<ul style="list-style-type: none"> ongelman tunnistaminen ja myöntäminen hoitoon hakeutuminen 	<ul style="list-style-type: none"> arvio vaikutuksesta työtehtävässä puheeksiotto epäilyn varmistaminen tarvittaessa puhallustestillä tai päihdetesteillä 	<ul style="list-style-type: none"> arkipäivän puheeksiotto 	<ul style="list-style-type: none"> AUDIT-kysely päihdetestaus
Epäily päihtyneenä työssä olosta		<ul style="list-style-type: none"> puheeksiotto epäilyn varmistaminen tarvittaessa puhallustestillä tai päihdetesteillä 	<ul style="list-style-type: none"> ilmoitus esimiehelle 	<ul style="list-style-type: none"> puhallustesti päihdetestaus
Päihtyneenä työssä		<ul style="list-style-type: none"> poistaminen työpaikalta kirjallinen varoitus 		<ul style="list-style-type: none"> työkyvyttömyyden toteaminen
Todettu päihdeongelma	<ul style="list-style-type: none"> hoitosopimus hoitosuunnitelma 	<ul style="list-style-type: none"> hoitosopimus 		<ul style="list-style-type: none"> hoitosuunnitelma
Päihdeongelman hoito	<ul style="list-style-type: none"> hoitosopimuksen ja –suunnitelman noudattaminen 			<ul style="list-style-type: none"> mini-interventio hoitoonohjaus kuntoutus
Päihdeongelman jälkihoito	<ul style="list-style-type: none"> päihteiden käytön tarkkailu 	<ul style="list-style-type: none"> tuki, työjärjestelyt 	<ul style="list-style-type: none"> tuki, asenteet ilmapiiri 	<ul style="list-style-type: none"> seuranta

2.3.4.6 Työsuojelu

Kiimingin kunnan työsuojelutoiminta

Kiiminki kuuluu Pohjois-Suomen työsuojelupiiriin, joka valvoo työolosuhteita vuosittain tarkastuskäynneillä. Kunnan toimintaa johtaa työsuojelupäällikkö, jonka tukena on ao työsuojelutoimikunta. Lisäksi jokaisessa työpisteessä on määrätty työsuojeluasiamies. Tehtäväjako on määritelty Kiimingin työsuojelun toimintaohjelmassa.

Lisäksi kunnan työsuojelun toimintaohjelmassa asetetaan toimintapolitiikka ja määritellään kunnan työsuojelun yleiset toimintalinjat, periaatteet ja tavoitteet sekä työsuojeluvastuut, –tehtävät ja toimivallat.

Turvallisuuden johtaminen koostuu selkeistä asiakokonaisuuksista: turvallisuuspolitiikka, organisointi ja menetelmät. Työnantaja johtaa turvallisuutta.

Vuosittain päivitettävä Kiimingin Työsuojelun toimintaohjelma on työntekijöiden luettavissa kunnan verkkosivuilta http://intranet/files/henkilosto/tyosuojelu_toimohjelma.doc.

Kiimingin kunnan työsuojeluorganisaatio 2006 - 2009

Työsuojelupäällikkö **Matti Pöyry** p. 0500 - 345 600

Työsuojeluvaltuutettu **Eija Päckilä** p. 816 1035 (varavaltuutettu Arto Kurvinen p. 0400 – 588 865) Jokirannan koulu / Jaaranharju, Kiiminkijoen koulu, Alakylän koulu, Tirinkylän koulu, Ylikylän koulu, Hannuksen koulu, Huttukylän koulu, Jäälin koulu, Laivakankaan koulu

Työsuojeluvaltuutettu **Arja Junnonaho** p. 819 3311 (varavaltuutettu Elli Pakanen p. 819 3241) Virasto, Kotipalvelu, Jaarankartano, Terveyskeskus, Pk Vekara-aho, Pk Nassikka, Pk Vapakuja, Pk Vesitorni

Työsuojeluvaltuutettu **Kari Näppä** p. 040 – 545 4612 (varavaltuutettu Eija Tuomaala p. 040 - 867 8152) Kirjasto, Honkimaa, Pk Tuokkonen, Pk Pikku-Tuokkonen, Pk Laivakangas, Pk Käpykolo, Nuorten työpajat.

3 TOIMINTARISKIT

3.1 Henkilökunnan riittävyys ja kelpoisuus

Ammattitaitoisen hoito- ja kasvatushenkilöstön riittävä määrä on keskeisimpiä päivä hoidon turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä. Päiväkodissa tulee olla päivähoito asetuksen 6 §:n 1 ja 2 momentissa säädetyn suhdeluvun edellyttämä määrä hoito- ja kasvatushenkilöstöä hoitosuhteessa olevaan ja tosiasiallisesti päivähoitopaikkaa käyttävään lapsimäärään nähden.

Jos päiväkodissa on yksi tai useampia erityisen hoidon ja kasvatuksen tarpeessa olevia lapsia, on tämä päivähoitoasetuksen 6 §:n 3 momentin mukaan otettava huomioon hoidettavien lasten lukumäärässä tai hoito- ja kasvatustehtävään osallistuvien henkilöiden lukumäärässä, jollei päiväkodissa ole tällaista lasta varten erityistä avustajaa.

Kunta voi päivähoitoasetuksen 6 § 5 momentin mukaan poiketa edellä mainitusta suhdeluvusta, mikäli lasten *keskimääräiset hoitopäivät ovat jatkuvasti huomattavasti vähäisemmät* kuin toimintapäivät. Poikkeaminen voi tapahtua siten, ettei lapsia ole muutoin kuin *lyhytaikaisesti* yhtäaikaisesti hoidossa enempää kuin kokonaissuhdeluku edellyttää. **Asetuksen mukainen suhdeluvusta poikkeaminen ei ole mahdollista henkilöstön sairaus- ja vuosilomien sekä muiden ennakoitavissa olevien poissaolojen perusteella.**

Perhepäivähoidon henkilöstömitoituksen suhdeluvusta poikkeaminen ei ole mahdollista. (päivähoitoasetus 8 §).

Yksityiseen päivähoitoon sovelletaan yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annettua lakia. Sen mukaan henkilöstön lukumäärän tulee olla riittävä palvelujen tarpeeseen ja hoidettavien lukumäärään nähden. Henkilöstön on täytettävä samat kelpoisuudet kuin kunnan järjestämän sosiaalihuollon ammatilliselta henkilöstöltä vaaditaan vastaavissa tehtävissä.

3.2 Tukipalvelut

Hygienia

Päiväkodissa sijaitsevassa elintarvikehuoneistossa (keittiö säilytystiloineen sekä ruoan kuljetus- ja tarjoilutilat) on oltava elintarvikealan toimijan laatima kirjallinen omavalvontasuunnitelma

Ruokahuollon omavalvontasuunnitelman tarkoitus on tunnistaa toiminnan riskikohdat, joissa voi esiintyä hygieenisiä tai muita vaaroja. Ruokamyrkytystä sekä talousvesi epidemiaepäilyä varten on laadittu toiminta-ohjeet.

Kotona valmistettavaan ruoanvalmistukseen ei sovelleta elintarvikelakia, näin ollen perhepäivähoitajalta ei vaadita omavalvontasuunnitelmaa tai hygieniaosaamistodistusta. Perhepäivähoidossa noudatetaan kotitaloudessa käytettäviä yleisiä hygieenisiä työtapoja.

- Tutustu ruokahuollon omavalvontasuunnitelmaan
- Noudata hygieenisiä työtapoja
- Asiakkaalle osoitettu tarjoilu on oltava teollisesti valmistettu, jolloin sen elintarvikevalvonta on varmistettu (esim. lasten syntymäpäivätarjoilu)

Ruokamyrkytys tai talousvesi epidemiaepäily-toimintaohje on liitteessä numero 20

Siivous

Päiväkotien siivouksesta vastaava henkilö laatii kirjallisen siivoussuunnitelman. Keittiössä tulee olla oma erillinen siivoussuunnitelma osana elintarvikelaissa tarkoitettua omavalvontasuunnitelmaa.

Siivousvälineet, -tarvikkeet ja pesuaineet säilytetään lukitussa tilassa. Käytössä olevista pesuaineista tulee olla tuoteturvatiedot esillä.

Jätehuolto

Jätteiden keräysvälineet on sijoitettava siten, että jäteautojen ei tarvitse liikkua alueilla, joilla lapset liikkuvat ja leikkivät. Samoin niin jäteastiat kuin mahdolliset ongelmajätteiden varastointi järjestetään siten etteivät lapset pääse niihin käsiksi.

Ostopalvelu

Päivähoidon toimintayksikön ostamiin palveluihin (esim. kuljetuspalvelut, ohjelmapalvelut) sovelletaan tuoteturvallisuuslainsäädäntöä. Siten toimintayksikkö ja palvelun tuottaja ovat kumpikin vastuussa palvelun turvallisuudesta. Toimintayksikön on palvelusta sovittaessa varmistauduttava siitä että palvelun tuottaja sitoutuu toimintayksikön turvallisuussuunnitelmaan ja –tavoitteisiin.

3.3 Kiinteistön toiminta

Työnantaja vastaa tilojen turvallisuudesta myös vuokratiloja käytettäessä. Työturvallisuuslain mukaan vuokranantajan on osaltaan sallittava, että työnantaja suorittaa tiloissa lain edellyttämät korjaukset ja muutokset. Kiinteistön turvallisuutta tarkastellessa tulisi tarkastella muun muassa seuraavia seikkoja.

Lämmitys, käyttövesi ja sähkönjakelu

Toimintaa suunnitellessa on varauduttava energiatoimituksessa tapahtuviin häiriöihin. Lämpimän vesijohtoveden vähimmäislämpötilat ovat määritelty (välttävä +50 celsius-astetta, tyydyttävä +55 celsius-astetta) Legionella-bakteerikasvuston välttämiseksi. Henkilökohtaiseen puhtaanapitoon tarkoitettua lämminvesikalusteista saatavan veden lämpötila ei saa tapaturmien välttämiseksi ylittää +65 celsiusastetta. Sähkönjakeluhäiriöihin on varauduttava tarpeellisin vara-akuin tai paristovalaisimin. Elävän tulen sekä kynttilöiden käyttö on kielletty tulipalovaaran johdosta.

Ilmanvaihto ja sisäilman laatu

Uusien ja peruskorjattavien rakennusten ilmanvaihtoa koskevat ohjeet on annettu ympäristöministeriön asetuksessa *Rakennusten sisäilmasto ja ilmanvaihto*. Sen mukaan rakennettavien päivähoitotilojen ilman vaihtuvuuden pitää olla vähintään kuusi litraa sekunnissa henkilöä kohti.

Vanhojen rakennusten ilmanvaihdon tulee olla sellainen, että sisäilman hiilidioksidipitoisuus ei ylitä sosiaali- ja terveysministeriön *Asumisterveysohjeessa* annettuja arvoja. Päiväkotien ilmanvaihtolaitteet ja kanavat on puhdistettava vähintään 5 vuoden välein, tuloilmakoneiden suodattimet suositellaan vaihdettavaksi 1-2 kertaa vuodessa, tarvittaessa useamminkin. Ilmanvaihtuventtiilit tulee puhdistaa kaksi kertaa vuodessa. Mikäli päiväkodin henkilökunnan tai lasten määrä muuttuu olennaisesti tai tiloihin on tarkoitus sijoittaa

aiempaa enemmän toimintaa, on ilmanvaihdon riittävydestä pyydettävä selvitys kiinteistön toimivuudesta vastaavalta taholta.

Valaistus

Sisävalaistusta suunniteltaessa on otettava huomioon lasten hyvinvointi, tarkkuutta vaativat toiminnot sekä henkilökunnan turvallisuusnäkökohdat (häikäisy, väritoisto-ominaisuudet, himmennys). Ulkona lasten leikkialueiden valaistuksen suunnittelussa ja toteutuksessa on tärkeää ottaa huomioon erityisesti lasten valvonnasta johtuvat tarpeet.

Äänenvoimakkuus ja akustiikka

Päivähoidon toimintayksikön melu on impulsiivista, toiminnasta lähtevää. Lisäksi tekniset laitteet aiheuttavat pitkäkestoista taustamelua. Teknisten laitteiden aiheuttama keskiäänitaso ei sosiaali- ja terveysministeriön Asumisterveysohjeen mukaan saa oleskelu- ja työskentelytiloissa ylittää 35 dB (A):ä. Pitkäaikaista yli 85 dB (A):n äänitasoa pidetään yleisesti kuulovamman riskirajana.

Äänenvaimennusmateriaalia valittaessa on varmistettava, että se soveltuu myös allergisille ihmisille.

Kalusteet, varusteet, laitteet

Sähkölaitteita käytettäessä on varmistauduttava niiden sähköturvallisuusmääräysten mukaisesta kunnosta sekä eheydestä. Ulkotiloissa saa käyttää vain ulkokäyttöön tarkoitettuja laitteita ja sähköjohtoja. Lasten käytössä olevat kalusteet tulee olla tukevia.

Huolto- ja korjaustyöt

Kiinteistön korjaus- ja rakennustyöt vähäisiä korjaustöitä ja tavanomaisia huoltotöitä lukuunottamatta suositellaan ajoitettavaksi loma-aikoihin. Mikäli ko. töitä joudutaan kuitenkin tekemään toiminnan aikana on kohteena olevat tilat eristettävä huolellisesti toimintayksikön muista tiloista. Samoin rakennusmateriaalit ja – jätteet samoin kuin käytettävät koneet ja laitteet on suojattava siten etteivät lapset pääse niihin käsiksi.

3.4 Piha-alue

Leikkipihaa suunniteltaessa on pidettävä huolta sen käyttökelpoisuudesta kaikkina vuodenaikoina. Suuria jyrkkiä korkeuseroja samoin kuin pieniäkään lammikoita ei saa esiintyä.

Yli 500 mm pystysuorat tasoerot ja pudotukset suojataan määräysten mukaisesti sopivin rakentein. Vapaan putoamiskorkeuden ollessa yli 600 mm on leikkivälineen alle rakennettava iskua vaimentava alusta. Putoamiskorkeuden ollessa tätä pienempi, alustaksi ei sovellu kova materiaali.

Leikkikentälle tai – pihalle suositellaan mahdollista onnettomuustilanteista ja ilkivallasta ilmoittamista varten asennettavaksi tunnustekilpi (leikkipaikan nimi, sijainti, ylläpitäjän yhteystiedot, yleinen hätänumero 112)

Kiinteistön omistaja/ylläpitäjä huolehtii ensisijaisesti leikkivälineiden kunnossa ja niiden tarkastamisesta. Tätä varten omistajalla/ylläpitäjällä tulee olla ko. alueesta ja välineistä huolto- ja kunnossapitosuunnitelma. Päivähoitohenkilökunta tarkistaa silmämääräisesti lasten käytössä olevan piha-alueen välineineen päivittäin ilkivallan sekä kulumisen varalta.

Erityisesti perhepäivähoidon piha-alueen vaaroja arvioitaessa on huomioitava piha-alueella olevat rakennukset, rakennelmat sekä ulkopuolisten tahojen toiminta (palotikkaat, sadevesien keräysastiat, kaivot, allergisoivat, myrkylliset tai muutoin vaaralliset kasvit, räystäälle kertyvät jääpuikot ja lumi).

Henkilökunnan havaittua piha-alueeseen liittyvän riskin, on estettävä lasten pääsy ko. kohteeseen ja viipymättä ilmoitettava turvallisuuspäällikölle. Edelleen korjausvaatimus annetaan viipymättä kirjallisesti kiinteistön omistajalle/ylläpitäjälle.

Päiväkodin piha ja leikkialueet samoin kuin leikkialueet, joita päiväkodit ja ryhmäperhepäiväkodit käyttävät on pääsääntöisesti aidattava ja varustettava asianmukaisella portilla. Perhepäiväkodin piha-alue suositellaan aidattavaksi esimerkiksi silloin, kun lähiympäristössä on vilkasta ajoneuvoliikennettä, lapsen hukkumis- tai putoamisvaaran aiheuttava luonnonolosuhde tai muu vastaava vaaraa aiheuttava ympäristötekijä.

Suosittelava aidan vapaa korkeus on vähintään 1200 mm. Aidan alareunan ja maanpinnan välinen etäisyys ei saa ylittää 100, jottei lapsi mahdu ryömimään aidan alitse. Pystyrakenteisen aidan aukon leveys saa olla enintään 100 mm, metalliaidan lankaverkon rakoväli enintään 30 mm.

Päiväkodin pihojen ja leikkialueiden aidat edellytetään varustettaviksi porteilla, joiden lukitus tulee olla sellainen etteivät lapset saa porttia helposti auki. Tämä on mahdollista joko kaksoislukituksella tai sijoittamalla salpa portin ulkopuolelle. Portin suositeltava korkeus vähintään 1200 mm. Portti on suositeltavaa varustaa sen kiinnittämistä muistuttavalla kyltillä.

3.5 Toimintaympäristön esteettömyys

Toimintayksiköltä edellytetään viihtyisyyttä ja sen on oltava suunniteltu siten, että sekä lapset että aikuiset, joiden toimintakyky tai aistit ovat joko tilapäisesti tai pysyvästi alentuneet, voivat ikään ja sukupuoleen sekä sosiaalisiin, psyykkisiin tai fyysisiin ominaisuuksiin katsomatta saapua rakennukseen ja käyttää siellä annettavia palveluja.

3.6 Ympäristön ominaisuudesta aiheutuvat riskit ja häiriöt

Ympäristön riskejä arvioidessa huomioidaan lähistön:

- vilkasliikenteiset kulkuväylät
- jyrkkärinteiset kalliot
- suuret korkeuserot
- vesistöt
- lähistön teollisuuslaitosten epäpuhtaudet
- kiinteistön tontilla mahdollisesti aiemmin harjoitettu toiminta
- otsonikerroksen vaihtelusta johtuva vaarallisen voimakas UV-säteily (sääennuste)
- voimakkaan vaaralliset myrskyt
- sosiaalisia häiriöitä aiheuttavat lieveilmiöt (ravintolat, terassit)

3.7 Tartuntatautiepidemiat

Lasten tai henkilökunnan sairastuvuuden noustessa toimintayksikössä merkittävästi ja syyksi epäillään epidemialuonteista infektioita, sen torjumiseksi otetaan ensisijaisesti yhteyttä kunnan terveyskeskuksen tartuntataudeista vastaavalle lääkärille.

3.8 Uskonnolliset ja etniset näkökohdat

Suunniteltaessa ja toteutettaessa toimintoja, juhlia ja muita tilaisuuksia on asiakkaiden uskonnollisia ja etnisiä näkökohtia ja perinteitä kunnioitettava.

4 OMAISUUSRISKIT

4.1 Tulipalo

Tulipalovaarat

Ennalta ehkäisy

- Päivähoidon toimintayksikössä vältetään avotulen käyttöä. *Sisätiloissa avotuli on lasten läsnä ollessa kielletty* (Kiimingin päivähoitopalveluiden rajausta).
- Sähkölaitteet pidetään pölyttöminä ja niiden kuntoa tarkkaillaan säännöllisesti. Liesien ja kylmälaitteiden takaosat puhdistetaan säännöllisin väliajoin ja vähintään kerran vuodessa.
- Kiinteistössä käytetään tulityölupamenettelyä korjaus- ja asennustöissä. Tulityö tehdään toimintayksikön ollessa kiinni.
- Jätesäiliöt sijoitetaan riittävän etäälle ulkoseinistä. Rakennuksen seinustoilla ei saa varastoida mitään.
- *Lastenvaunujen ja muiden vaahtomuovisia pehmusteita sisältävien esineiden säilyttäminen porraskäytävässä tai muussa yleisessä tilassa, joka toimii rakennuksen poistumistienä, on kielletty.* Vaahtomuovin palokaasut ovat erittäin myrkyllisiä!
- Tekstiilejä ja muita sisusteita hankittaessa suositaan huonosti syttyviä materiaaleja.
- Lattialla olevat valaisimet eivät saa päästä kaatumaan, niitä ei saa peittää eikä niihin saa kiinnittää somisteita. Suositaan kiinteitä valaisimia

Muut ennakoivat toimenpiteet

- Vuosittain tehtävä turvallisuustarkastus
- Puolivuositain tehtävä pelastautumisharjoitus lasten kanssa

Automaattiset turvalaitteet:

Turva- ja merkkivalaistus

Palontorjuntavälineet

- Päivähoitoyksikössä tilapäisesti yövyttäessä on ko. tila varustettava palovaroittimin
- Alkusammutusvälineistö on merkitty pohjapiirrokseen.

Poistumistiet rakennuksesta

- varsinaiset sisääntulot
- varapoistumistiet

Kokoontumispaikka

Arvoirtaimisto ja sen sijoitus

Toimintaohjeet päivähoitoyksikössä tapahtuvan tulipalon varalta on liitteessä numero 24

4.2 Irtain omaisuus

Suurehkot irtaimet koneet ja laitteet on sijoitettava joko kiinteästi tai muutoin tukevasti.

Koneita ja laitteita on käytettävä valmistajan ohjeiden mukaisesti.

Henkilökunnan omaisuuden suojaamiseksi tulee toimintayksikön työntekijöillä olla henkilökohtainen lukittava vaatekaappi.

4.3 Valvonta

Ilkivallan ja rikosten riskiä voidaan pienentää vähentämällä niiden houkuttelevuutta. Rakennusten valvontaa helpottaa, että tilat pidetään tarpeen mukaan lukittuina ja avainturvallisuudesta huolehtii erikseen nimetty henkilö. Numeroin varustettujen avainten haltijoista on pidettävä kirjaa, johon työntekijöiltä ja ulkopuolisilta otetaan kuittaus avainta luovutettaessa. Kameravalvontaa suositellaan käytettäväksi silloin, kun toimintayksikköön kohdistuu usein ilkivaltaa tai rikollista toimintaa tai sen lähialueella esiintyy yksikön toimintaa vaikeuttavia häiriöitä.

5 TIETORISKIT

Vastuhenkilö (t)	
Arvio mitä tietojen ja tietojärjestelmien toimimattomuudesta, virheistä ja tietovuodosta voi seurata	
Miten näitä voidaan estää	
Tietoaineiston säilytys	
Tietoaineiston hävittäminen	
Henkilötietojen käsittely ja salassapito	
Tietoteknillinen turvallisuus	
Sähköpostin turvallisuus	
Internetin käyttö	
Puhelimen ja telefaxin käyttö	
Tietoaineiston virusten torjunta	
Tietoaineiston varmuuskopiointi	
Ohjeet annetaan henkilökunnalle	

Tietovuodon ehkäisyohjeita. Päivähoidon toimintayksiköllä on hallussaan sekä henkilökuntaa että hoidossa olevia lapsia että heidän vanhempiaan koskevia salassa pidettäviä tietoja. Näitä ovat muun muassa henkilötunnukset, sairauksia, lääkitystä, lapsen fyysistä ja psyykkistä tilaa koskevat tiedot sekä lasten vanhempia tai muuta huoltajaa koskevat tiedot.

Luottamuksellisen ja salaisen tiedon tietovuodon ehkäisy:

- *posti aina henkilön nimellä sekä työyksiköllä mainittuna.*
- *ei keskustella julkisella paikalla, liikennevälineessä, yleisessä leikkipuistossa tai muutoinkaan sivulisten ollessa kuuloetäisyydellä*

(huom. asiakkuus on päivähoitossa läsnä kokoaikaisesti)

- *puhelimessa keskustelu työhuoneesta*
- *telefaxina lähetettäessä varmistetaan vastaanotto*
- *varmistetaan, ettei papereita jää kopiokoneeseen tai näkyvälle paikalle*
- *säilytetään lukitussa kaapissa tai kassakaapissa*
- *kuljettaessa asiakirjoja, niistä pidetään erityistä huolta, esim. ei jätetä autoon*
- *tuhotaan huolellisesti vanhat ja tarpeettomat asiakirjat*
- *ei kerätä ja talleteta turhaa tietoa*

ATK-tietovuodon ehkäisy:

- vaihda salasana vähintään kerran kuukaudessa
- jos laitat salasanan paperille, säilytä se lukitussa kaapissa
- älä anna toisen nähdä tietoja ruudulta
- säilytä varmuuskopiot, tietolevyt lukitussa, paloturvallisessa kaapissa tai kassakaapissa
- tuhoa vioittuneet tietolevyt riittävän hyvin
- älä pidä suojaamattomalla kiintolevyllä salaisia tai luottamuksellisia tietoja
- kannettavista tietokoneista ja tietolevyistä pidetään erityistä huolta, esimerkiksi laitteita ei jätetä autoon
- sähköpostissa ei lähetetä salaista tietoa
- salassa pidettäviä tietoja ei saa kopioida perusjärjestelmistä irrotettaviin massamuistiteihin (ulkoinen kovalevy, USB-muistitikku)

6 MUUT RISKIT

Päivähoitotoiminnan muut riskit ovat pääasiassa palvelun tuottamiseen liittyviä vastuu- ja laaturiskejä. Toimintayksikön toiminnan tulee täyttää lain mukaiset vaatimukset ja laatuksiterit toiminnan muodosta sekä tuotanto- tai hallinnointitavasta riippumatta.

7 PÄIVÄHOITOYKSIKKÖKOHTAINEN RISKIKARTOITUS

Riski	Tapahtuman syy ja vaikutukset	Hallintamenetelmät	Kehityssuunnitelma

TULIPALON SÄTTUESSÄ

Pelasta

vaarassa olevat, varoita muita.

Hälytä palokunta

- numerosta **112**
- varanumerosta _____
- hälytyspainikkeesta
- Pyri saamaan paikalle henkilö, joka tuntee työpaikan laitteet.

Sammuta

lähimmillä alkusammuttimilla.

Rajoita paloa

- Sulje ovet.
- Sulje ikkunat ja ilmastointi.
- Vie pois herkästi syttyvät nesteet ja kaasupullot.
- Pysäytä työprosessit.

Opasta

palokunta paikalle.

TOIMI NÄIN KAASUVAARA- TILANTEESSA

Ulkona

- Tarkasta tuulen suunta. Poistu kaasun alta sivutuuleen. Pyri sisälle.
- Jos et pääse sisälle, pyri korkeampaan maastokohtaan, vältä alavia paikkoja. Vältä hengästymistä liikkumalla rauhallisesti. Suojaa hengitystä esim. kostealla kankaalla.
- Autossa ollessasi sulje ilmanvaihto, aja sivutuuleen, kuuntele radiota.

Sisällä

- Pysäytä koneellinen ilmanvaihto. Sulje ja tiivistä ovet, ikkunat ja venttiilit.
- Kuuntele ohjeita radiosta.
- Vältä puhelimen käyttöä.
- Hengitä kostean vaatteen läpi, jos kaasun haju tuntuu.
- Pyri rakennuksen yläkerrokseen, vältä kellariin menoa.

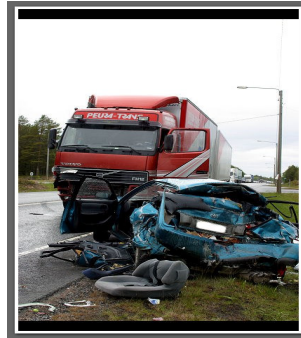
TOIMI NÄIN SÄTEILYVAARA- TILANTEESSA

- Mene sisälle.
- Sulje rakennuksen ilmanvaihto ja tiivistä rakennus.
- Avaa radio ja toimi sieltä annettavien ohjeiden mukaisesti.
- Nauti joditabletit vasta viranomaisen kehottaessa.
- Suojaa ruoka ja vesi.
- Suojaa ulkona olevat tavarat.

(Tämä sivu on varattu yksikön pohjapiirrokselle)

(Tämä sivu on varattu yksikön asemapiirrokselle)

Toiminta liikenneonnettomuudessa

Mitä paremmin olet varautunut onnettomuuden mahdollisuuteen, sitä helpompi sinun on toimia rauhallisesti ja säilyttää toimintakykysi.

Auttamistilanteessa parhaiten ensiapua taitava ottaa johtovastuun ammattiavun tuloon saakka.

Toimi näin:

1. Selvitä mitä on tapahtunut

- Arvioi onnettomuuden vakavuus, selvitä onnettomuuspaikka ja loukkaantuneiden määrä

2. Tee hätäilmoitus numeroon 112

3. Estä lisäonnettomuudet

- Varoita muuta liikennettä (hätävilkut, varoituskolmio)
- Pelasta hengenvaarassa olevat
- Estä palovaara, sammuta virta autosta
- Muista oma turvallisuutesi

4. Anna ensiapua taitojesi mukaan

- Turvaa loukkaantuneen hengitys ja verenkierto

- Estä tukehtuminen [avaamalla hengitystiet](#)
- Tyrehdytä verenvuodot
- Tue murtumat
- Aseta loukkaantunut oireiden mukaiseen odotusasentoon ja pidä lämpimänä

5. Tarkkaile ja rauhoita loukkaantunutta odottaessanne ammattiapua

- Seuraa muutoksia loukkaantuneen voinnissa ja kirjaa ne.
- Rauhoita loukkaantunutta kuuntelemalla, puhumalla ja koskettamalla häntä. Älä jätä häntä yksin.

6. Välitä tapahtumatiedot ammattiauttajille

Kerro ammattihenkilöille tapahtumatiedot ja havaintosi, sillä ne nopeuttavat oikean hoidon aloittamista.

Loukkaantuneen jatkohoidon kannalta on tärkeää tietää, näkikö joku tapahtuman vai löydettiinkö henkilö. Tapahtumatietojen perusteella voidaan päätellä todennäköiset vammat.

Hätäilmoituksen teko

Hätäilmoitus tehdään yleiseen hätänumeroon **112**, ja se tehdään heti, kun loukkaantuneen tai sairastuneen todetaan tarvitsevan ammattiapua.

Näin teet hätäilmoituksen

1. Soita hätäpuhelu itse jos voit.
2. Kerro, mitä on tapahtunut.
3. Kerro tarkka osoite ja kunta.
4. Vastaa kysymyksiin.
5. Toimi annettujen ohjeiden mukaisesti.
6. Lopeta puhelu vasta saatuasi luvan.

Yleisöpuhelimesta voi soittaa hätänumeroon ilmaiseksi. Matkapuhelimesta soittaessasi et tarvitse suuntanumeroa.

Estä tukehtuminen avaamalla hengitystiet

Tajuton on vaarassa tukehtua etenkin silloin, kun hän on selällään tai pää roikkuu edessä. Tällöin kieli painuu nieluun ja myös oksennus tai veri voivat tukkia hengitystiet.

[Katso tajuttoman ensiapu.](#)

1. Pään taivuttaminen taaksepäin avaa nielun ja hengitys pääsee kulkemaan vapaasti.

2. Hengittävä tajuton on aina käännettävä kylkiasentoon, näin hengitystiet pysyvät auki. Lisäksi on varmistettava hengityksen jatkuminen.

Näin autat tajutonta

1. Kun henkilö menettää äkillisesti tajuntansa tai näyttää elottomalta, selvitä heti, onko hän herätettävissä puhuttelemalla ja ravistelemalla.

2. Jos hän ei herää eikä reagoi käsittelyyn, huuda apua ja pyydä joku paikalla olevista tekemään hätäilmoitus hätänumeroon 112. Jos olet yksin, tee hätäilmoitus itse. Noudata hätäkeskuksen ohjeita.

3. Avaa hengitystiet ja tarkista hengitys:

Kohota toisen käden kahdella sormella leuan kärkeä ylöspäin ja taivuta päätä taaksepäin toisella kädellä otsaa painaen. Katso liikkuuko rintakehä, kuuluuko normaali hengityksen ääni tai tuntuuko poskellasi ilman virtaus.

4. Jos hengitys on normaalia, käännä henkilö kylkiasentoon hengityksen turvaamiseksi. Seuraa hänen tilaansa kunnes ammattihenkilö ottaa vastuun.

Näin käänät tajuttoman, hengittävän henkilön kylkiasentoon:

Nosta henkilön toinen käsi yläviistoon kämmen ylöspäin ja aseta toinen käsi rinnan päälle.

Nosta takimmainen polvi koukkuun.

Tartu kiinni henkilön hartiasta ja koukussa olevasta polvesta ja käännä hänet itseesi päin kylkiasentoon.

Aseta käsi posken alle kämmenselkä ylöspäin.

Jätä päällimmäinen jalka suoraan kulmaan.

Varmista pään asento niin, että hengitystiet pysyvät auki.

Tarkkaile hengitystä ja mahdollista heräämistä muun avun saapumiseen asti.

Painelu-puhalluselvytys (PPE)

1. Kun henkilö menettää äkillisesti tajuntansa tai näyttää elottomalta, selvitä heti, onko hän herätettävissä puhuttelemalla ja ravistelemalla.

2. Jos hän ei herää eikä reagoi käsittelyyn, huuda apua ja pyydä joku paikalla olvista tekemään hätäilmoitus hätänumeroon 112. Jos olet yksin, tee hätäilmoitus itse. Noudata hätäkeskuksen ohjeita.

3. Avaa hengitystiet ja tarkista hengitys:
Kohota toisen käden kahdella sormella leuan kärkeä ylöspäin ja taivuta päätä taaksepäin toisella kädellä otsaa painaen. Katso liikkuuko rintakehä, kuuluuko normaali hengityksen ääni tai tuntuuko poskellasi ilman virtaus.

Jos hengitys ei ole normaalia:

4. Aloita paineluelvytys. Aseta toisen käden kämmenen tyvi keskelle rintalastaa ja toinen käsi sen päälle. Painele 30 kertaa käsivarret suorina rintalastaa mäntämäisellä liikkeellä painelutaajuudella 100 kertaa minuutissa. Anna rintakehän painua noin 4-5 cm.

5. Jatka puhalluselvytyksellä. Avaa hengitystiet uudestaan. Kohota toisen käden kahdella sormella leuan kärkeä ylöspäin ja taivuta päätä taaksepäin toisella kädellä otsaa painaen. Sulje sieraimet peukalolla ja etusormella. Paina huulesi tiiviisti henkilön suulle ja puhalla 2 kertaa ilmaa keuhkoihin, seuraa samalla rintakehän liikkumista.

6. Jatka painelu-puhalluselvytystä vuorottelemalla rytmiä 30 painelua, 2 puhallusta kunnes vastuu siirtyy ammattihenkilölle, hengitys palautuu tai et enää jaksaa elvyttää.

Verenvuodon ensiapu

Ulkoisen näkyvän verenvuodon määrää on vaikea mitata ja arvioida luotettavasti. Suuren verenhukan (yli 20 %) seurauksena ihminen menee sokkiin.

Näin tyrehtytät verenvuodon

1. Nosta vuotava raaja ylös ja tyrehtytä verenvuoto painamalla sormin tai kämmenellä suoraan vuotokohtaan. Aseta runsaasti vuotava henkilö heti pitkälleen.
2. Soita hätänumeroon 112, jos arvioit tilanteen sitä vaativan.
3. Jos sidetarvikkeita on käytettävissä, sido vuotokohtaan paineside.
4. Tue vuotava raaja kohoasentoon.

Jos verenvuoto tyrehtyttämistoimenpiteistä huolimatta jatkuu, paina raajan tyvestä suuria suonia voimakkaasti kämmenellä valtimoveren virtauksen estämiseksi. Jos vuoto ei vieläkään asetu, pane vuotokohdan yläpuolelle kiristysside.

5. Rungas verenvuoto voi johtaa verenkierron vakavaan häiriötilaan eli sokkiin. Huolehdi loukkaantuneen sokin oireenmukaisesta ensiavusta. Kohota sokkioireisen jalkoja, rauhoita, suojaa kylmältä ja seuraa hänen tilaansa kunnes ammattihenkilö ottaa vastuun.

Sokin ehkäisy

Sokin oireet voivat olla seuraus suurista sisäisistä tai ulkoisista verenvuodoista, vaikeista murtumista, palovammojen tai rajun ripulin aiheuttamasta nestehukasta. Myös sydämen pumppausvoiman pettäminen tai voimakas allerginen reaktio voivat aiheuttaa sokkitilan.

Tunnusta sokin oireet:

- Iho on kalpea ja kylmän hikinen.
- Henkilö on levoton, myöhemmin sekava.
- Hengitys on tihentynyt.
- Suu on kuiva, hänellä on janontunne. Huom! EI SAA ANTAA JUOMISTA!
Oksentamis vaara
- Syke on nopea ja heikosti tunnettavissa.

Sokkipotilaan ensiapu:

1. Tyrehdytä verenvuodot.
2. Soita hätänumeroon 112.
3. Aseta loukkaantunut makuulle alaraajat koholla.
4. Suojaa kylmältä esim. huovalla, takilla tms. ja eristä kylmästä alustasta.
5. Rauhoita.

Epilepsia-kohtaus

- **Toimi näin;**
- Älä yritä estää kouristeluja
- Huolehdi, ettei henkilö vahingoita itseään
- Kouristelevan suuhun ei saa laittaa mitään
- Käännä kylkiasentoon heti kun kouristelut vähenevät
- Soita 112, jos kouristelu kestää yli 5 min tai jos kohtaus uusiutuu
- Aloita tarvittaessa PPE
- Jos kohtaus menee itsestään ohi, varmista kuitenkin, että henkilö on täysin toipunut

Insuliinisokki

- Verensokeripitoisuus on liian pieni, aivot eivät saa tarpeeksi ravintoa -> tajuttomuus
- Sokki mahdollinen vain kun henkilö käyttää insuliinia tai haiman insuliinieritystä lisääviä tabletteja ja on laiminlyönyt syömisen
- Myös liiallinen liikunta, alkoholi tai raskaus voi aiheuttaa verensokerin laskun
- **Oireita;** hikoilu, heikotus, vapina, kalpeus
- Poikkeava käytös; ärtyisyys, levottomuus

- Epäselvä puhe
- Näön hämärtyminen ja kaksoiskuvat
- Horjuva liikkuminen
- **Toimi näin;** anna sokeripitoista juotavaa tai syötävää **HUOM! EI TAJUTTOMALLE**
- Elleivät oireet helpotu 10 minuutissa, anna uudelleen juotavaa tai syötävää
Jos potilas menettää tajuntansa, on kyse insuliinisokista
- Soita 112
- Käännä kylkiasentoon ja valvo hengitystä
- Jos potilaalla on käytössä verensokerin kohottamiseen tarkoitettu glukagon -ruiske, injektion voi antaa ohjeen mukaan

II-tyypin diabetes

- Insuliinin vaikutus heikentynyt
- Haima ei eritä insuliinia tarpeeksi
- Usein oireeton, kehittyy hitaasti
- Henkilöllä on sokeriaineenvaihdunnan ongelmien lisäksi usein myös rasva-aineenvaihdunnan häiriö, kohonnut verenpaine ja lihavuus
- Voimakkaasti suvussa kulkeva sairaus
- Ajoissa tehdyt elämäntapamuutokset voivat pysäyttää sairauden

”Oheissairauksia”

- Silmänpohjan verkkokalvosairaus todetaan yli 50 %tyypin II diabeetikoista 10 vuoden sairastumisajan jälkeen
- Valtimotauti ja hermostohäiriöt aiheuttavat diabeetikoille muuhun väestöön verrattuna 13-kertaisen alaraaja-amputaatiovaaran
- Tyypin II diabetes on yleisin syy krooniseen munuaisten vajaatoimintaan
- Diabeetikoiden huomattava sydän- ja verisuonikuolleisuus liittyy myös munuaissairauteen (nefropatia), joka saattaa johtaa dialyysihoitoon ja munuaisensiirtoon

- Aiheuttaa diabeetikoille merkittävästi enemmän sydämen vajaatoimintaa ja kuolemia kuin muulle väestölle
- Sydäninfarkti aiheuttaa diabeetikoille merkittävästi enemmän sydämen vajaatoimintaa ja kuolemia kuin muulle väestölle
- Diabeetikoista 70-80 % kuolee sydän- ja verisuonitauteihin
- Lähes 90% tyyppin II diabeetikoista on ylipainoisia ja heidän riskinsä saada sepelvaltimotauti tai aivohalvaus on 2-4 kertainen verrattuna muun väestön sairastumisvaaraan

Alilämpöisyys eli hypotermia

- Ihmisen ydinlämpötilan lasku alle + 35° C
- Alilämpöisyys lisää sydämen rytmihäiriön riskiä
- Kaikenlainen käsittely voi johtaa vaikeaan rytmihäiriöön, joka johtaa sydämen pysähtymiseen ja potilaan menehtymiseen

Alilämpöisyyteen vaikuttavia tekijöitä

- Vesillä sattuvat onnettomuudet
- Retkeilijöiden kokemattomuus, huono varustus ja uhkarohkeus
- Alkoholi
- Ravitsemustila, ikä tai huono kunto voi vaikuttaa alilämpöisyyden kehittymiseen

Paleltumat

- Lämmönsäätelymekanismi pyrkii säilyttämään elimistön ydinlämpötilan kylmässä, siksi ääreisosat paleltuvat herkästi
- Paleltumat jaetaan pinnallisiin ja syviin paleltumiin
- Syntyvät herkimmin kehon ääreisosiin
- Ääreisosissa lämmön takaava verenkierto voi käydä riittämättömäksi
- Sormet, varpaat, posket, korvat ja nenä
- Ulkoisen lämpötilan laskiessa ihon verenkierto vähenee

Kylmän aiheuttamien vammojen ehkäisy

- Jos olet vaarassa jäähtyä, pysy rauhallisena.
- Älä yliarvio voimiasi, koska suorituskyky laskee nopeasti.
- Pue päällesi kaikki mukana olevat vaatteet.
- Mene tuulen suojaan ja pysy pienessä liikkeessä.

Myrkytykset

mihin / mitä

Nielty esim. lääkkeet, sienet, kasvit, alkoholi hapot, emäksiset aineet, liuottimet

oireet

- Pahoinvointi, oksentelu
- Vatsakipu, ripuli
- Päänsärky
- Ihottumaa, iholla kutinaa ja paikallista turvotusta
- Kouristuksia
- Tajunnan häiriöitä

toimenpiteet

- Älä okseta.
- Jos potilas on tajuissaan, anna syövyttävää myrkkyä nielleelle aikuiselle lasillinen ja lapselle puoli lasillista vettä tai maitoa. Tai jos käytettävissä on lääkehiiltä, annostus ohjeen mukaan.
- Toimita potilas lääkäriin.
- Hätätilanteessa soita 112.**
- Käännä tajuton, tokkurainen kylkiasentoon.**
- Aloita tarvittaessa elvytys.**

mihin / mitä

Hengitetty esim. häkä, nestekaasu, kloori, liuottimet

oireet

- Päänsärky, pahoinvointi
- Kalpeus, sinerrys tai punakkuus
- Hengitysvaikeuksia, hengityspysähdys
- Sekavuus, humalainen käytös, uneliaisuus

toimenpiteet

- Vie potilas välittömästi ulos raittiiseen ilmaan tai tuuleta tila.
- Tue tajuissaan oleva puoli-istuvaan asentoon.
- Hätätilanteessa soita 112.**
- Käännä tajuton, tokkurainen kylkiasentoon.**
- Aloita tarvittaessa elvytys.**

mihin / mitä

Iholle, silmiin
esim. hapot,
lipeä, liuottimet,
hyönteis- ja
rikkakasvi-
myrkyt

oireet

Ärsytysihottu-
maa, punoitusta
Polttavaa kipua
Pahoinvointia,
oksentelua
Huimausta,
päänsärkyä
Rakkulanmuo-
dostusta

toimenpiteet

- Huuhtele **iho** välittömästi haalealla vedellä.
- Riisu vaatteet, ja jatka huuhtelua vähintään 20–30 minuuttia.
- Huuhtele **silmiin** joutunutta myrkkyä 20–30 minuuttia haalealla vedellä.
- Toimita potilas lääkäriin.

Väkivaltaiseksi tiedetyn henkilön kohtaaminen tulisi tapahtua mahdollisuuksien mukaan joko ulkona tai sisätilassa, jossa on vähintään kaksi poistumistietä mahdollisten päällekkäistilanteiden varalta. Toimintayksikköön saapuneen henkilön alkaessa käyttäytyä aggressiivisesti, häntä pyydetään rauhoittumaan samalla kun paikalla olevat lapset ohjataan turvaan sekä hälytetään paikalle henkilökuntaa. Henkilölle ilmoitetaan, että mikäli hän ei rauhoitu, paikalle kutsutaan poliisi. **Poliisin kutsumisessa paikalle ei saa epäröidä.**

1. Ennakoi tilanteet, joissa henkilön kanssa kommunikoidessa voi tulla hankaluutta (esim. huoltajuuskiistat, päihteiden käyttö, lähestymiskielto, mielenterveyden ongelmat)
2. Kuuntele ja ole itse rauhallinen. Älä väittele tai moralisoi. Huuda vain silloin, kun tarvitset apua. Käytä keskustelussa me-muotoa.
3. Pyydä asiakas istumaan! Jos hän ei suostu tai nousee seisomaan, on myös itse noustava ylös. Varmista että asiakkaasi ja sinun välissä on äkilliseltä ryntäykseltä suojaava este esim. pöytä. Asiakkaalle on sanottava päättäväisesti, että asian käsittelyä voidaan jatkaa vain kun hän rauhoittuu ja istuu.
4. Jos henkilö osoittaa aikovansa hyökätä, kiellä häntä lyhyillä, selkeillä sanoilla ”seis”, ”ei”, ”irti”.
5. Jos joudut fyysiseen kosketukseen henkilön kanssa, toimi päättäväisesti, pidä aloite itselläsi!

Lapsen sieppaustilanteessa tai muun vastaavan häiriön sattuessa voidaan mahdollisuuksien mukaan yrittää kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin:

Sieppaajan tuntomerkit:

- sukupuoli
- ikä
- pituus
- hiusten pituus ja väri
- kasvot (muoto, väri, viikset, parta, nenän muoto, korut, erikoisuudet)
- silmien väri
- vartalon muoto
- puhe
- kädet
- vaatetus
- kantamukset
- ase, kummassa kädessä
- sieppaajan kulkuväline
- poistumissuunta

Ota sieppaajasta kuva, jos se on mahdollista lasta tai itseäsi vaarantamatta. Kirjoita tuntomerkit muistiin heti tilanteen rauhoituttua.

Huoltajien turvallisuusohjeistus/Kiimingin kunnan päivähoitopalvelut

Päivähoidon turvallisuus

Päivähoidon turvallisuudella tarkoitetaan päivähoidossa annettavan varhaiskasvatustyön turvallista toteuttamista. Toimintayksikön turvallisuuden tarkastelun piiriin kuuluvat toimintayksikössä päivähoidossa olevat lapset ja satunnaisesti käymässä olevat henkilöt sekä henkilöstö. Edelleen turvallisuuden tarkastelu kohdistuu ulko- ja sisätiloihin sekä toimintavälineisiin. Tämän lisäksi henkiset tekijät, tiedonhallinta, resurssit sekä toiminnan laatu ja vastuu ovat turvallisuus suunnitelmassa huomioitavia kohteita.

Päivähoidon turvallisuussuunnittelu tukeutuu lasten päivähoitoa, henkilöstön kelpoisuus vaatimuksia, kulutustavaroita ja kuluttajapalveluita, terveydensuojelua, elintarviketurvallisuutta, työturvallisuutta, työsuojelua sekä pelastustoimintaa koskeviin lakeihin ja asetuksiin.

Turvallisuus on yhteinen asiamme!

Päivähoidon turvallisuus on kaikkien päivähoidon tehtävissä työskentelevien, päivähoidon toimintayksiköstä ja niiden tiloista vastaavien sekä lasten huoltajien asia. Kysyessämme Teiltä vanhemmilta mitkä ovat Teille tärkeitä arvoja päivähoidossa, lähes poikkeuksetta turvallisuus mainitaan kaikkein tärkeimmäksi! Te huoltajina olette henkilöstön kanssa päivittäin varmistamassa että turvallisuusnäkökohdat tulevat huomioituiksi myös tekemässämme yhteistyössä. Tervetuloa tutustumaan PÄIVÄHOIDON TURVALLISUUSSUUNNITELMAAN.

Tekemässämme yhteistyössä tulee huoltajien huomioida seuraavat turvallisuuteen liittyvät asiat:

Lapsen ja huoltajien tiedot:

Turvallisuussuunnitelmaamme sisältyvät ryhmittäin lapsikohtaiset tiedot. Mikäli lapsellanne on erityisesti huomioon otettavia seikkoja liittyen osallistumiseen tiettyihin toimintoihin, erityisruokavalioihin, sairauksiin tai fyysisiin/psykkisiin rajoitteisiin ilmoita näistä heti tutustumisen yhteydessä.

Huolehdi siitä että huoltajien yhteystiedot ovat ajan tasalla lapsesi päivähoitopaikassa. Mikäli toisen vanhemman tapaamisoikeutta on rajattu lapseen nähden, tulee siitä ilmoittaa päivähoidolle mahdollisimman pian.

Tutustuminen hoitosuhteen alussa:

Päivähoidon aloittaminen on lapselle, mutta myös koko perheelle suuri muutos. Päivähoitopäätöksen saatuanne, otamme päivähoitopaikasta Teihin yhteyttä, jolloin sovimme ennen hoitoa tapahtuvista tutustumiskäytännöistä. Lapselle tutustumisen merkittävyys on luottamuksen, ymmärryksen ja henkisen turvallisuuden muodostamisessa.

Lapsen hakeminen päivähoidosta

Lapsen päivähoidosta hakemiseen liittyvät yksityiskohdat, kuten kuka lasta hakee, hakajat ja niihin liittyvät erityiset seikat kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Lapsi luovutetaan ainoastaan huoltajille tai varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjatuille henkilöille (varahakija), joiden yhteystiedot kirjataan varhaiskasvatussuunnitelmaan. Lasta ei saa luovuttaa päihtyneelle tai muutoin humaltuneelle henkilölle. Lasta ei saa luovuttaa myöskään silloin, kun on muutoin aihetta epäillä hakijan kykyä vastata lapsen turvallisuudesta.

Lapsella tulee aina olla päivähoito- ja kotimatkaa varten huoltaja tai muu riittävän turvallinen saattaja. Kiimingin päivähoitopalvelut edellyttävät päivähoidossa olevan lapsen kerta-luonteiselta hakijalta vähintään 15 vuoden ikää. Tällöin huoltaja pyydetään laatimaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan liitettävä kirjallinen suostumus, josta ilmenee että järjestely tapahtuu heidän toivomuksesta ja vastuullaan.

Lapsen tuonti päivähoitopaikkaan sekä lapsen haku päivähoitopaikasta on aina suoritettava siten että henkilökunta on tietoinen asiasta.

Lapsen saattajan tulee aina sulkea käyttämänsä portti. Osa porteista ovat kaksoislukituksella varustettuja tai lukko on asennettu siten ettei lapsen ole mahdollista avata sitä.

Odotamme että lapsi tullaan noutamaan päivähoidosta ilman lemmikkieläintä.

Liikenneturvallisuus

Autoliikenne aamuisin ja iltapäivisin päiväkotien pysäköintialueella on vilkasta, jolloin autoilijoiden tulee noudattaa erityistä varovaisuutta. Lapset eivät osaa ennakoida saapuvien ja lähtevien autojen liikkeitä aikuisten tavoin. Varovaisuuden lisäksi on huomioitava että autojen tyhjäkäynnin päästöt voivat siirtyä päiväkodin sisätiloihin ilmanvaihdon kautta. Edelleen autoilijoiden on jätettävä päiväkotiyksiköiden pelastustiet vapaiksi hälytysajoneuvoja varten.

Lapset ovat vakuutettuja myös hoitomatkojen aikana. Lapsi on kiinnitettävä autossa ollessaan painon mukaan määräytyvään turvalaitteeseen. Lain mukaan alle kolmivuotiaasta lasta ei turvalaitteettomassa autossa saa kuljettaa lainkaan (poikkeuksena taksi). Lasta ei saa kuljettaa selkä menosuuntaan turvaistuimessa turvatyynyllä suojatulla istuinpaikalla, jos turvatyynyä ei ole kytketty pois toiminnasta.

Lapset oppivat asioita mallista – myös vanhempien asenteet! Huolimatta lyhyestä matkasta – muista kiinnittää oma turvavyösi!

Lasten sairaudet, tapaturmat ja lääkintä.

Lapsen mahdolliset pitkäkestoiset sairaudet sekä muut henkilökohtaiset rajoitteet ja niiden mahdolliset vaikutukset toimintakykyyn samoin kuin allergiat, vammat ja niiden hoito-ohjeet kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Päivähoidon henkilökunnalla on ajan tasalla oleva tieto lapselle tarvittaessa annettavasta ensiavusta.

Lapsille ei pääsääntöisesti anneta lääkkeitä hoitopäivän aikana.

Poikkeuksen muodostavat esimerkiksi nopea ja vaarallinen allerginen reaktio, jolloin lääkitys aloitetaan hätäkeskuksen ohjeistuksesta, mikäli on ilmeistä ettei lasta ehditä saada ajoissa lääkärin hoitoon. Lisäksi pitkäaikainen sairaus (esim. astma, diabetes, epilepsia) ja sen vuoksi lapselle päivähoidossa annettava lääkitys muodostaa poikkeuksen.

Tällöin lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan liitetään maininta lääkkeestä sekä lääkärin määräämä annostusohje.

Tavanomaisissa sairastapauksissa lääkkeiden antaminen lapselle on ensisijaisesti huoltajien vastuulla.

Hygienia

Käsihygieniasta huolehtiminen vähentää olennaisesti infektioitautien leviämistä. Huoltajana toivomme sinun huolehtivan, että tullessaan päivähoitoon lapsesi pesevät kätensä tai vaihtoehtoisesti käyttävät käsihuuhdetta, silloin kun käsissä ei ole näkyvää likaa.

Tutin käytön suosittellemme rajoittuvaksi päiväuniin. Huoltajien tulee merkitä lapsensa tutti selkeällä tavalla. Tutit tulee puhdistaa kotona keittämällä ne 1-2 kertaa viikossa. Lapsen tuodessa kodista omia lelujaan, tulee vanhempien huolehtia lelujen puhtaudesta sekä turvallisuudesta.

Päivähoidon hygieniaohjeistuksesta lisää liitteessä numero 25

Muuta

Mikäli vanhemmat tai lapsi haluavat juhlistaa esim. lapsen merkkipäivää hoitopäivän aikana, tulee tarjoilun olla teollisesti valmistettua. Tällöin elintarvikehygienia on huomioitu vaadittavalla tavalla.

Kiimingin päivähoitopalvelut

PÄIVÄHOIDOSTA HAKEMINEN

LAPSEN NIMI.....

PÄIVÄHOITOPAIKKA.....

Minä.....ilmoitan tällä kaavakkeella, että lastani
(huoltajan nimi)

hakee päivähoidosta.....
(hakijan nimi)

Poikkeuksellinen järjestely on ajalle

Järjestely tapahtuu allekirjoittaneen toivomuksesta ja hänen vastuulla.

Kiimingissä / 200...

Allekirjoitus:
(huoltajan nimi)

Kokopäivän kestäväää retkeä varten laaditaan retkisuunnitelma.

Retkelle osallistujat ja heidän tehtävänsä

- henkilökunta ja sovitut erityiset vastuut retken aikana
- muut osallistuvat aikuiset
- lapset (huoltajien yhteystiedot mukana esim. matkapuhelimessa)

Huoltajien tiedottaminen retkestä

- tiedotustapa
- tiedotussisältö

Retkikohte

- kohteen mahdolliset riskit
- aikataulut

Siirtyminen retkikohteeseen

Varusteet

- lapsilla nimilaput varustettuna päiväkodin puhelinnumerolla
- heijastinliivit
- ea-välineet
- mahdollinen lääkitys

Henkilökunnan edellytetään lasten turvallisuuden varmistamiseksi tarkkailevan päivittäin mm. seuraavia seikkoja:

- leikkivälineiden kunto
- piha-alueen kunto
- aitojen ja porttien kunto
- mahdollisesti toimintayksikön ulkopuolelta uhkaava riski
- huonosti toimiva ilmanvaihto
- sisätilojen jatkuva tunkkainen haju
- huonosta äänenvaimennuksesta johtuva korkea melutaso
- vaurioituneet rakennusosat (lapsen loukkaantumisriski)

Toimintayksikön työntekijän tulee ilmoittaa havaitsemastaan turvallisuutta vaarantavasta ongelmasta esimiehelleen/toimintayksikön turvallisuuspäällikölle.

Työturvallisuuden mukaisissa asioissa ilmoitus tehdään myös työsuojeluvaltuutetulle.

Esimiehen/turvallisuuspäällikön tulee tehdä kirjallinen ilmoitus kiinteistön huollosta vastaavalle henkilölle. Tämä voi tapahtua sähköpostin välityksellä.

Ilmoituksen sisältö

- ongelman kuvaus, havainnon ajankohta, mitä vaikutuksia ongelmasta
- vaatimus ongelman korjaamisesta, maininta kiireellisyydestä
- pyyntö korjausaikataulun sekä toimenpiteiden ilmoittamisesta
- tarvittaessa viittaus lainsäädäntöön
- ilmoituksen tekoaika ja ilmoituksen tekijän allekirjoitus

Ilmoituksesta suositellaan otettavaksi jäljennös tai sähköisesti lähetetystä ilmoituksesta tallennus!

Tarkastuksen kohde	ok	vika
Uloskäytävät ja varatiet ovat vapaana tavaroista		
Poistumistiemerkinnot ovat puhtaat ja paikallaan eikä niitä ole peitetty		
Uloskäytävillä sijaitsevat ovet on avattavissa ilman avainta (työaika)		
Alkusammutusvälineet ovat toimintakunnossa merkityillä paikoillaan		
Käsiammuttimien määräaikaistarkastukset on suoritettu		
Sammuttimien edustat ovat vapaana tavaroista		
Sammuttimien merkinnot ovat puhtaat ja paikallaan eikä niitä ole peitetty		
EA-välineitä on saatavilla ensiapukaapeista.		
EA-välineiden päiväykset ja pakkaukset ovat kunnossa		
Käyttökelpoisia henkilösuojaimia on riittävästi saatavilla		
Ylimääräinen (tarpeeton) palava materiaali on poistettu sisätiloista		
Rakennusten ulkoseinustoille ei ole kertynyt tavaraa (tuhopoltojen ehkäisy)		
Ilmanvaihtokonehuoneissa, varavoimakonehuoneissa, sähköpää- ja ryhmäkeskuksissa ei varastoida tiloihin kuulumatonta tavaraa		
Palo-ovet pidetään suljettuna		
Palo-ovet sulkeutuvat ja salpautuvat tiiviisti		
Osastointi on ehyt ja läpiviennit on tiivistetty		
Vaaralliset aineet säilytetään niin, etteivät asiattomat pääsen niihin käsiksi		
Vaarallisten aineiden astiat ovat hyllyillä eikä vuotoja esiinny		
Vaarallisten aineiden merkinnot ja käyttöturvallisuustiedotteet on päivitetty ja paikallaan		
Vaarallisia aineita on työpaikalla vain päivittäin tarvittava määrä, loput ao. varastossa		
Sähkömoottorien tuuletus on esteetöntä		
Viallisia tai puutteellisia sähkölaitteita/ -johtimia ei esiinny		
Kiinteät sähköasennukset ovat asianmukaisesti kiinnitettynä		
Sähkökeskusten edustat ovat vapaana tavaroista		
Kiinteistön osoitemerkinnot ovat paikallaan		
Pelastustiet ovat avoimet		
Piha-alueiden aitaus, opasteet ja valaistus on kunnossa		
Talotikkaat, lapetikkaat ja kattosillat sekä kiinnityspisteet ovat kunnossa		
Ulko-ovien mekaaninen lukitus on kunnossa		
Aina lukossa pidettävät ovet (sekä ulko- että sisäovet) ovat lukossa		
Ilmoitustauluilla esitettävät turvallisuusasiat ja toimintaohjeet ovat paikallaan ja päivitetty		
Henkilökunta hallitsee alkusammutuksen, hätäilmoituksen tekemisen, toimenpiteet onnettomuustilanteissa sekä kuultaessa yleinen vaaranmerkki		

Turvallisuus- ja apulaisturvallisuuspäällikkö tarkastaa		
Turvallisuusorganisaation henkilöstöluettelo on päivitetty		
Kiinteistön turvallisuuslaitteistoihin liittyvät ylläpitovastuut on päivitetty		
Turvallisuussuunnitelma on keskeisiltä osiltaan päivitetty		
Tulityöluvat, lupamenettely ja tulitöiden tekemiseen liittyvät turvajärjestelyt ovat kunnossa		
Avainkontrollia noudatetaan		
Palotarkastuksessa havaitut puutteet on korjattu		
Asiapapereiden säilytystä ja hävittämistä, kulkuoikeuksia sekä salasanoja ja käyttöoikeuksia koskevat järjestelyt ovat kunnossa		
Suojelumateriaalin määrä, laatu, kunto ja sijoitus ovat kunnossa (väestön-suojien hoitajat)		
Muut havainnot:	ok	vika

__ / __ 20__ Tarkastajat:

Havaittujen puuteiden korjaaminen	
Turvallisuustarkastuksessa havaitut puutteet on korjattu.	
Päivämäärä:	Tarkastajat:
. .200	

Häiriötilanteiden jälkiarviointi

liite 13

Toimintayksikön turvallisuuden ylläpitäminen ja kehittäminen edellyttää yksikössä tapahtuneiden häiriötilanteiden jälkiarviointia. Arviointi on suositeltavaa tehdä kirjallisesti kaikista tavanomaista vakavimmista häiriötilanteista. Kopio arvioinnista toimitetaan turvallisuusjohdolle.

Häiriötilanteen kuvaus sekä syntymiseen johtaneet seikat:

Häiriötilanteen vakavuus:

Miten häiriötilanteessa on toimittu:

Miten häiriötilanne on päättynyt:

Millaisia vaikutuksia häiriötilanteella on ollut lapsiin ja henkilökuntaan:

Millaisiin toimenpiteisiin ryhdytään vastaavan häiriötilanteen välttämiseksi:

Tiedottaminen häiriötilanteen uusiutumisen ehkäisyyn liittyvistä toimenpiteistä:

Perhe- ja ryhmäperhepäivähoitokodin turvallisuuden tarkistuslista liite 14

Perhe- ja ryhmäperhepäivähoidon esimiehen tulisi selvittäessään toimintayksikön soveltuvuutta tarkoitettuun toimintaan tarkastella muun muassa seuraavia seikkoja:

Ympäristö

- Lähiympäristössä olevat vaaraa aiheuttavat seikat, kuten esimerkiksi veden läheisyys, jyrkänteet, vilkkaasti liikennöidyt kulkuväylät sekä jatkuvaa melua tai päästöjä aiheuttava teollinen tai muu vastaava toiminta
- Ympäristön mahdollisesti vaarallinen pieneläinkanta

Kiinteistö ja piha-alue

- Leikkialueen ilmansuunta, valvottavuus, aitojen tarve sekä valaistus
- Leikkipaikkojen sekä pihavälineiden rakenteet ja kunto. Standardit SFS-EN 1176 (Leikkikenttävälineet) ja SFS-EN 1177 (Leikkikenttien iskuja vaimentavat alustat) koskevat kaikkia leikkipaikkoja. Hiekkalaatikon hiekan hygieenisuus
- Leikkialueen välittömässä läheisyydessä olevat vaaralliset puut, pensaat ja kasvit
- Piha-alueen aidat, portit ym. rakennelmat ja varusteet (esim. palotikkaiden riittävä etäisyys maanpinnasta sekä vesi- ja viemärikaivojen kansien kestävyys)
- Jäteaitauksen tai -katoksen sijainti sekä jätteiden kuljetus
- Järjestelyt piha-alueen muuta ajoneuvoliikennettä silmällä pitäen
- Piha-alueen siisteys ja alttius ilkeille ja miten piha-aluetta hoidetaan talvisin ja kesäisin. Piha-alueella säilytettävät tavarat ja esineet (rakennusmateriaalit ja -jätteet, romuautot jne.)
- Lemmikkieläinten ulkoiluttaminen piha-alueella

Toimintayksikön tilat

- Onko ulko-ovien ja parvekeoven lukitus sellainen, etteivät lapset pääse huomaamatta poistumaan sisätiloista?
- Lasten pääsy kulkemaan yksinään huoneiston sisällä mahdollisesti oleviin portaisiin on estettävä portilla. Onko portaissa lapselle sopiva matalalla sijaitseva kaide sekä kaatumis- ja liukastumisesteet?
- Onko tuuletusikkunoissa aukeamisen rajoitin?
- Parvekekaiteen rakenne ja korkeus sekä parvekkeella säilytettävät mahdollisesti vaaraa aiheuttavat tavarat.
- Onko lasten pääsy estetty komeroihin, joissa säilytetään siivoukseen, jätteiden säilytykseen yms. tarkoitukseen käytettäviä vaarallisia välineitä ja aineita?
- Onko kodinkoneet yms. laitteiden sijoitettu siten, etteivät pienet lapset pääse niihin käsiksi?
- Ovatko kalusteet tukevia ja onko niiden kaatuminen tarvittaessa estetty kiinnittämällä ne tukevasti seinään tai lattiaan?

- Voidaanko pesu- ja wc-tilojen ovien lukot avata myös ulkoapäin tai onko lapsen jääminen yksin tilaan estetty muulla tavoin?
- Ovatko pesu- ym. tilojen lattiat liukkaat?
- Onko vesihanoissa lämmönrajoitin?
- Miten lasten vaatteiden kuivatus on järjestetty? Vaatteiden kuivatusnaruja ei saa kiinnittää löylyhuoneeseen.
- Onko pattereiden kulmat yms. terävät kohteet tarvittaessa suojattu?
- Onko sisätiloissa vaarallisia sisäkasveja ja onko ne sijoitettu lasten ulottumattomiin (myrkylliset, allergiaa aiheuttavat, terävälehtiset)? Onko kookkaiden kasvien ja niiden ruukkujen kaatumisen estetty?
- Onko lapsilla rauhallinen paikka, jossa nukkua ilman häiritsevää taustamelua? Onko valaistus riittävä lasten leikkejä ja toimintaa silmällä pitäen?
- Onko huoneisto lapsen toiminnan näkökulmasta esteetön (tasoerot, korkeat kynnykset)?
- Huoneistossa, jossa harjoitetaan päivähoitotoimintaa, ei saa tupakoida. Myöskään ulko- tai parveketupakointi ei ole hoitopäivän aikana sallittu. Asunnossa, parvekkeella tai asunnon ulko-ovien välittömässä läheisyydessä ei saa olla lapsille vaaraa aiheuttavia tuhkakuppeja
- Onko huoneistossa kotieläimiä? Astmaatikolle, allergikolle tai immuunivajavaiselle henkilölle eläimen oleskelusta asumiskäyttöön tarkoitetuissa tiloissa voi olla terveyshaittaa. Eläimen käytös tai olemus voi aiheuttaa työsuojeluriskin. Aggressiivisesti käyttäytyvä koira, koirarotu, kissa tai esimerkiksi myrkyllinen käärmelaji on mahdollinen uhka ihmisen turvallisuudelle. Tällaisen eläimen tilapäinenkin oleskelu hoitokodissa on harkittava tapauskohtaisesti. On suositeltavaa, että lapset käsittelevät eläimiä vain vastuullisen aikuisen valvonnassa
- Onko huoneiston ja erityisesti nukkumahuoneiden ilmanvaihto riittävä toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden?
- Onko tilojen rakenteissa kosteusvaurioon viittaavia jälkiä tai onko sisäilmassa tunkkaista tai pistävää kellarimaista hajua?
- Lääkekaappi pidetään lukossa. Kaapissa säilytetään kutakin hoidossa olevaa lasta varten kaksi joditablettia. Toimintayksikköön suositellaan hankittavaksi seuraavia ensiaputarvikkeita erityisesti lapsen loukkaantumisen ja tapaturmien varalta:

sideharsotaitoksia

joustositeitä

ideaalisiteitä

kolmioliinoja

pumpulipussi

laastaria

ensisiteitä

haavan puhdistusainetta

käsien desinfiointiainetta

sakset

pinsetit

hakaneuloja

kuumemittari

hiilitabletteja

joditabletteja (kaksi kpl/lapsi)

- Onko lasten leikkimiseen ja toimintaan tarkoitetuilla leluilla, välineillä ja materiaaleilla käyttörajoituksia (esim. lelujen ikäsuositukset, värien mahdollinen myrkyllisyys)?
- Onko toimintayksikössä retkiä ym. toimintaa varten riittävä määrä heijastimin varustettuja turvaliivejä?

Paloturvallisuus

- Toimintayksikölle suositellaan laadittavaksi turvallisuussuunnitelma, joka täyttää pelastussuunnitelmalle asetetut vaatimukset. Jos toimintayksikkö sijaitsee kiinteistössä, johon on laadittu pelastuslain (468/2003) ja pelastusasetuksen (787/2003) mukainen pelastussuunnitelma, kehoitetaan tarkistamaan, että yksikön toiminta on otettu siinä riittävässä määrin huomioon. Pelastussuunnitelma suositellaan laadittavaksi osana turvallisuussuunnitelmaa siinäkin tapauksessa, ettei lainsäädäntö tätä edellytäkään.
- Toimintayksikön jokaisessa kerroksessa on säädösten mukaan oltava palovaroitin alkavaa 60 m² kohti. Toimintayksikköön suositellaan hankittavaksi seuraavat paloturvallisuutta edistävät välineet:

**sammutuspeitto
jauhesammutin
lieden sormisuoja ja kaatumissuoja**

- Poistumisteiden on oltava esteettömät ja ne suositellaan tarvittaessa merkittäväksi erikseen. Lastenvaunuja ei saa säilyttää poistumisteillä. Rakennuksen palo-ovet on pidettävä asianmukaisesti suljettuina.
- Poistumisteiden on oltava esteettömät ja ne suositellaan tarvittaessa merkittäväksi erikseen. Lastenvaunuja ei saa säilyttää poistumisteillä. Rakennuksen palo-ovet on pidettävä asianmukaisesti suljettuina. Sähkölaitteiden ja sähkökytkentöjen ja maadoitusten on oltava määräysten mukaisia. Pistorasiat tulpataan siten, etteivät lapset pääse niihin käsiksi. Kookkaiden vaikeasti liikuteltavien sähkölaitteiden, kuten esimerkiksi jää- ja pakastekaappien, taustat suositellaan imuroitavaksi säännöllisesti ja vähintään kerran vuodessa. Muut sähkölaitteet puhdistetaan normaalisti viikkosiivouksen yhteydessä. Rikkonaisia sähkölaitteita ei saa olla käytössä.

ILMOITUS LASTENSUOJELUN TARPEEN SELVITTÄMISESTÄ**Lastensuojelulaki 25 § Ilmoitusvelvollisuus:**

Sosiaali- ja terveyden huollon, opetustoimen, nuorisotoimen, poliisitoimen ja seurakunnan tai muun uskonnollisen yhdiskunnan palveluksessa tai luottamustoimessa olevat henkilöt sekä muun sosiaalipalvelujen tai terveydenhuollon palvelujen tuottajan, opetuksen tai koulutuksen järjestäjän tai turvapaikan hakijoiden vastaanotto toimintaa tai hätäkeskustoimintaa taikka koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa harjoittavan yksikön palveluksessa olevat henkilöt ja terveydenhuollon ammattihenkilöt ovat **velvollisia viipymättä ilmoittamaan salassapitosäännösten estämättä** kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he tehtäväsäännön ovat saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen **edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä**.

Lastensuojelulaki 10 § Lapsen huomioon ottaminen aikuisille suunnatuissa palveluissa:

Kun aikuisella annetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja, erityisesti päihde- ja mielen-terveyspalveluja, ja kun aikuisen kyvyn tasapainoisesti huolehtia lapsen hoidosta ja kasvatuksesta arvioidaan tällöin heikentyneen, tai kun aikuinen on suorittamassa vapausrangaistusta, on selvitettävä ja turvattava myös hänen hoidossaan ja kasvatuksessaan olevan lapsen hoidon ja tuen tarve.

Ilmoituksen voi toimittaa sosiaalitoimistoon lastensuojelun sosiaalityöntekijöille: Eija Tiikkala ja Maarit Kattilakoski.

Ilmoituksen syy

↑ vanhemman/lapsen itsetuhoisuus	↑ lapsen/nuoren päihteiden käyttö
↑ perheväkivalta	↑ lapsen hoidon laiminlyönti
↑ vanhemman mielen-terveysongelmat	↑ lapsen seksuaalisen hyväksikäytön epäily
↑ vanhemman päihteiden käyttö	↑ lapsen pahoinpitely
	↑ muu syy, _____

Lapsen nimi	Henkilötunnus
Osoite	Postinumero ja Postitoimipaikka
Sisarukset	Sisarukset
Huoltajan nimi/huoltajien nimet	Henkilötunnus/henkilötunnukset
Osoite	Postinumero ja Postitoimipaikka

TILANNEKUVAUS ELI ILMOITUKSEN SYY

Mitä tapahtunut, milloin ja missä olosuhteissa?

Päiväys ja ilmoituksen tekijä/tekijät, puhelin (työ)

↑ lastensuojeluilmoituksesta on ilmoitettu huoltajalle/hoitajille, lastensuojeluilmoituksesta ei ole ilmoitettu huoltajalle/hoitajille syy, miksi ei ole ilmoitettu: _____

Hoitosopimus vanhempien, päivähoidon ja lastensuojelun kanssa liite 16
HOITOSOPIMUS VANHEMPIEN, PÄIVÄHOIDON JA
LASTENSUOJELUN KANSSA

<i>Hoitopaikka</i>	<i>puhelinnumero</i>
--------------------	----------------------

<i>Lapsen nimi</i>	<i>henkilötunnus</i>	<i>osoite</i>
--------------------	----------------------	---------------

<i>Huoltajan nimi /nimet</i>	<i>osoite</i>	<i>puhelinnumerot</i>
------------------------------	---------------	-----------------------

<i>Yhteistyötahot</i>	<i>virka-asema</i>	<i>puhelinnumero</i>
-----------------------	--------------------	----------------------

<i>Päivähoidon tarpeen syyt ja lapsen päivähoidon tavoitteet</i>
--

<i>Lapsi tuodaan päivähoitoon</i>	<i>Lapsi haetaan päivähoidosta</i>
klo	klo

<i>Sovitut hoitopäivät</i>
Maanantai Tiistai Keskiviikko Torstai Perjantai

<i>Lapsen tuo päivähoitoon</i>	<i>Lapsen hakee päivähoidosta</i>
Nimi puh.nro	Nimi puh.nro

<i>Yhteisiä sopimuksia liittyen lapsen hyvinvointiin (esim. perushoitoon liittyvät asiat, tulo - ja hakutilanteet, loma-ajat)</i>
--

<i>Muuta (esim. yhteydenotot lastensuojeluun, pitempiaikaiset poissaolot)</i>

**Lasta ei luovuteta hakijalle, joka on päihteiden vaikutuksen alaisena.
Jos lasta ei haeta päivähoidosta, soitetaan huoltajille. Jos heitä ei tavoiteta, yhteys varahakijoihin. Lopulta yhteys sosiaalipäivystykseen hätäkeskuksen 112 kautta.
Poissaolot kirjataan ja toistuvista ilmoittamattomista poissaoloista ilmoitetaan lastensuojeluun.
Päivähoito on velvollinen ilmoittamaan lastensuojeluun, jos he ovat saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelutarpeen selvittämistä. (LsL 25 §)**

Kiiminki ___/___200__

Allekirjoitukset:

huoltaja

sosiaalityöntekijä

päivähoidon työntekijä

kiertävä erityislastentarhanopettaja

Sopimuksesta otetaan kopiot vanhemmille ja päivähoidon

Hoitosopimuksen tarkistus

___/___200__ klo _____

Allekirjoitukset:

huoltaja

sosiaalityöntekijä

päivähoidon työntekijä

kiertävä erityislastentarhanopettaja

Lasten reaktiot

- Myös lapset joutuvat kokemaan väkivaltaisia tapahtumia ja tilanteita, jotka voivat johtaa psyykkiseen kriisiin. Ne vaikuttavat lapsiin usein voimakkaammin kuin aikuisiin
- Traumaattisesti lapseen vaikuttavat väkivaltaisten tapahtumien ohella esim. vanhempien riidat, avioero, yksin oleminen, lapsen tarpeiden jatkuva huomiotta jättäminen tai huolenpidon laiminlyönti
- Lapsen on vaikea ymmärtää, mitä tapahtuu. Koska lapsi ei osaa kertoa tunteista sanoin, mielikuvitus voi tehdä kokemuksesta sekavan ja uhkaavan pahehemman kuin se todellisuudessa on
- Lapset tarvitsevat aikuisia enemmän psyykkistä ensiapua

Tärkeää muistaa kriisitilanteessa:

- Yritä palauttaa lapsen turvallisuuden tunne: pidä hänestä kiinni, pidä sylissä, halaa, lohduta ja ole läsnä
- Itku, aggressiivisuus, itseensä vetäytyminen ovat tyypillisiä reaktioita
- anna niille tilaa ja aikaa, anna tilaa vaihtuville tunteilmaisuille ja sille, että ne välillä katoavat
- Anna lapselle oikeaa tietoa, käy lapsen kanssa asiaa läpi
- Kysy mitä lapsi tietää, mitä ajattelee asiasta ja mitä hän näki, koki, kuuli, kerro mitä itse tiedät, selvitä väärinkäsitykset
- Tärkeää kertoa melko tarkasti ja niin epädramaattisesti kuin mahdollista mitä on tapahtunut
- Toista useita kertoja. Käytä lapsen ikätasolle sopivaa kieltä, älä esim. vertaa kuolemaa uneen tai matkaan
- Anna lapselle aikaa ymmärtää, tee menetyksestä todellinen
- Ole avoin lapsen kysymyksille
- Juttele kun hän sitä haluaa, älä odota juttutuokiosta pitkiä
- Salli suruleikit (mm. kuoleminen, onnettomuudet, hautajaiset)
- Auta lasta käsittelemään myös syyllisyyden ja vihan tunteitaan, kuoleman pelkoa ja muita yllättäviä reaktioita
- Salli lapsen myötäelää – älä salli vastuun ottamista aikuisen jaksamisesta
- Näytä omat tunteesi ja kerro että luotat selviytymiseesi niistä huolimatta
- Lapset reagoivat voimakkaasti myös vanhempien kokemuksiin, esim. perheväkivallan näkeminen
- Lapsi ymmärtää tai aistii useimmiten kaiken, senkin, mitä vanhemmat huolellisesti yrittävät salata
- Lapset ja nuoret syyllistävät tapahtumista itsensä hyvin herkästi, esim. avioerossa
- Ammattiauttajien apu usein paikallaan. Keskustele lapsesta huoltajien kanssa, ota yhteyttä lapsen kasvun tukiryhmään

Kirjallisuutta liittyen lapsen kokemaan kriisiin:

Ayalon, O. (1996). *Selviydyn!* Helsinki: Mannerheimin Lastensuojeluliitto.

Ayalon, O. & Falshe, A. *Ketjureaktio. Lapset ja avioero.* Tampere: Vastapaino.

Cleve, E. (2005). *Pidä isää kädestä! Kaksivuotias kriisiterapiassa.* Helsinki: WSOY.

Furman, B. (2001). *Ollin painajainen.* Helsinki: Lyhytterapiainstituutti Oy.

Lajunen, K. ym. (2005). *Turvataitoja lapsille. Turvataitokasvatuksen oppimateriaali.* Helsinki: Stakes.

Martsola, R. & Mäkelä-Rönnholm, M. (2006). *Lapsilta kielletty. Kuinka suojella lasta mediatraumalta.* Helsinki: Kirjapaja.

Pojjula, S. (2007). *Lapsi ja kriisi.* Helsinki: Kirjapaja Oy.

Punamäki, R-L. (2003). *Kiintymyssuhteen ja traumaattisen kokemuksen välinen yhteys.* Teoksessa J. Sinkkonen & M. Kalland (toim.). *Varhaiset ihmissuhteet ja niiden häiriintyminen.* Helsinki: WSOY, 174-197.

Smith, P., Dyregrov, A. & Yule, W. (1999). *Children and war. Teaching Survival Techniques.* Bergen: Children and War Foundation.

Hyvät Vanhemmat

Olemme saanut surullisen tiedon, että

_____ on menehtynyt.

Tämä asia koskettaa syvästi meitä kaikkia.

Lähipäivinä käytämme paljon aikaa lasten kysymysten käsittelyyn ja seuraamme miten lapset kokevat tämän surun. Lapsille on tärkeää, että myös kotona voidaan puhua avoimesti tapahtuneesta.

Mikäli haluatte jutella, ole hyvä ja ota yhteyttä!

_____ / _____ 200_____

_____ allekirjoitus

Hyvät Vanhemmat

_____ on tänään tapahtunut traaginen onnettomuus/kuolemantapaus

Onnettomuus tapahtui klo _____

Tapahtui seuraavaa: (lyhyt selostus)

Tapahtumapaikalla oli: (ketä)

Seuraavia toimia on jo käynnistetty _____

Kunnassa on kriisiryhmä, joka toimii seuraavalla tavalla _____

Yhteyshenkilö: _____

email: sähköpostiosoite

gsm: matkapuhelimen numero

PUHEEKSIOTTOKESKUSTELU (Täytetään esimiehen kanssa)

Keskustelun aihe/asia:

Aika:

Paikka:

Osallistujat:

esimies:

työntekijä:

lisäksi tarvittaessa

 luottamusmies:

 työsuojeluvaltuutettu/-asiamies:

 työterveyshoitaja:

Esimiehen käsitys tilanteesta:

Työntekijän käsitys tilanteesta:

Sovitut toimenpiteet ja jatkoseuranta:

Sovittu seuraava keskustelu-aika:

Allekirjoitukset:

Esimies**Työntekijä**

Tämä lomake on tehty kahtena kappaleena, joista toinen jää työntekijälle ja toinen työnantajalle. Lomakkeesta toimitetaan kopio _____ työterveyshuoltoon

_____ henkilöstösihteerille

_____ muut: _____

YHTEISNEUVOTTELU**Aika:****Paikka:****Osallistujat:**

Esimies:

Työntekijä:

Työterveyslääkäri:

Työterveyshoitaja:

Muut:

Yhteisneuvottelun aihe/asia:**Nykytilanteen kuvaus:****Sovitut toimenpiteet:****Seuranta ja vastuhenkilö(t)**

Esimies:

Työterveyshuolto:

Sovittu seuraava keskustelu-aika:**Allekirjoitukset:**

Työntekijä

Esimies

Työterveyshuollon edustaja

Jakelu: yhteisneuvotteluun osallistujat
muut

Ammattitaitoisen hoito- ja kasvatushenkilökunnan riittävä määrä on keskeinen päivähoiton turvallisuuteen vaikuttava tekijä. Päiväkodissa kaikkina toimintapäivinä on oltava käytettävissä vähintään suhdeluvun edellyttämä henkilömäärä.

Päivähoitoyksikön ulkoilun alueen erityispiirteet:

Työntekijöiden sijoittuminen pihalla:

Ulkovalvonnasta on lisäksi sovittu:

Sovitut lähetsintä alueet:

Kosteusvaurioiden ja sisäilmaongelmien toimintamalli Kiimingin kunnan työpaikoilla liite 22

TYÖNTEKIJÄ: Kärsiessään työpisteessä huonosta sisäilmasta työntekijä kertoo asiasta esimiehelleen. Jos työntekijä oireilee ja kärsii terveydellisesti, on hänen varattava aika työterveys- hoitajalle. Työntekijä ilmoittaa välittömästi esimiehelleen havaitessaan lämpö-, vesi-, ilmastointi- tai sadevesijärjestelmissä poikkeavuutta (vesivuoto, vesivaurio, rakennekosteus, tunkkainen huono sisäilma yms. havainto), joka altistaa rakennusta tuleville ongelmille.

ESIMIES: Esimies ilmoittaa tilapalvelujen edustajille, palvelupäällikölle ja/tai kunnosapidon työnjohdolle työntekijöiden oireillessa ja pyytää tarvittaessa alkukatselmusta. Samoin esimies ilmoittaa tilapalveluiden kiinteistönhoidon tiimiesimiehelle havainnoista, joissa mm. lämpö-, vesi-, ilmastointi- tai sadevesijärjestelmissä on poikkeavuutta, jotka altistavat rakennusta tuleville ongelmille.

KIINTEISTÖNHOITAJA: Kiinteistöhoitaja kiertää, tarkistaa ja huoltaa kiinteistöt ja kiinteistöjen laitteet säännöllisesti saamansa palvelukuvauksen, aikataulun ja ohjeistuksen mukaan. Hän myös suorittaa akuutit palvelukuvauksen mukaiset korjaustoimenpiteet havaintojensa, käyttäjävastuukäyttäjien, ja esimiestensä toimeksiannon perusteella, tai ilmoittaa tarvittaessa esimiehelleen tilanteen vaatimista erikoisammattihenkilöiden tarpeesta vian korjaukseen johtavia jatkotoimenpiteitä ajatellen. Välitöntä vaaraa tai vaaran uhkaa aiheuttavat viat ja olosuhteet, kuten esimerkiksi liukkauden torjunta ja sähkötapaturmavaarat priorisoituvat etusijalle kiinteistönhoidossa.

TILAPALVELUT: Tilapalvelut arvioi syntyneen tilanteen ja mahdolliset vaikutukset rakennukseen ja ihmisiin, tilaa tarvittaessa tutkimukset, informoi käyttäjiä tutkimustuloksista, tekee/teettää korjaussuunnitelmat, sopii käyttäjien kanssa korjattavien tilojen mahdollisesta käytöstä tai tyhjentämisestä korjauksen ajaksi, tilaa vesivaurio- ja sisäilmaongelmien korjauksen yhteydessä aina korjauksen jälkeisen seurantatutkimuksen, informoi ja tiedottaa käyttäjiä sekä viranomaistahoa tutkimustuloksista ja korjauksen onnistumisesta, sopii mahdollisesta jatkoseurannasta käyttäjien kanssa.

TYÖTERVEYSHUOLTO:

- Tehtävänä on seurata ja arvioida työntekijöiden terveyttä, työolosuhteita ja niihin vaikuttavia tekijöitä työpaikalla. Tietoa saadaan työpaikkakäynneillä, työolosuhdekartoituksilla, sairauspoissaolotiedoista, hyvinvointi- ja muilla kyselyillä ja haastatteluilla. Terveystarkastuksissa, sairastapaamistoilla ja muissa työterveystapaamisissa työntekijät voivat tuoda esille sisäilmaan liittyviä ongelmia ja oireilua. Työntekijät, esimiehet ja muut työnantajan edustajat voivat myös muuten ilmoittaa sisäilmaan liittyvistä ongelmatilanteista työterveyshenkilöstölle.
- Työterveyshuolto osallistuu yhteistyössä työntekijöiden ja työnantajan kanssa sisäilmaongelmien selvittelyyn arvioimalla saatujen tietojen perusteella terveydellistä riskiä ja tekemällä toimenpidesuosituksia.
- Työterveyshuolto osallistuu omalta osaltaan sisäilmaongelmiin liittyvään tiedottamiseen työntekijöille ja jatkotoimien suunnitteluun sekä toteutukseen.

TYÖSUOJELU: Työsuojelupäällikkö kutsuu koolle sisäilmatyöryhmän saamiensa tietojen perusteella pikaisesti tai vuosittain säännöllisesti kaksi kertaa. Ts-valtuutetut ja -asiamiehet tiedotetaan ja kutsutaan tarvittaessa alkukatselmukseen.

KAAVIO:

SISÄILMATYÖRYHMÄ: Koollekutsujana ja puheenjohtajana toimii työsuojelupäällikkö Matti Pöyry. Muut osallistujat ovat työpaikan esimies, Kiimingin tilapalveluista palvelupäällikkö Hannu Kuusela ja kiinteistönhoidon tiimiesimies Ari Kuopus ja työterveyshoitajat Anne Ryttilä tai /ja Ulla-Maria Katajisto sekä tilanteen vaatiessa myös työterveyden erikoislääkäri ODL Oulun Työterveydestä.

ALKUKATSELMUS:

1. Tilanne päällä: Sisäilmatyöryhmä suorittaa alkukatselmuksen mahdollisimman nopeasti saatuaan tiedon työpisteestä tai työterveyshuollolta. Tieto saattaa tulla myös ympäristöviraston terveystarkastajalta.
2. Ennalta ehkäisevä kokoontuminen:
Tilapalvelupäällikkö jakaa Kiimingin työpisteet kuuteen eri ryhmään, joiden sisäilmatilannetta käsitellään alkukatselmuksena säännöllisesti kahdesti vuodessa kokoontuvassa sisäilmatyöryhmässä. Näissä kokouksissa pyritään ennakoida tulevia ongelmia ja asiantuntijat vaihtavat tietoja ja ajatuksia.

TUTKIMUKSET: Tilapalvelupäällikkö arvioi tutkimustarpeen ja tilaa tutkimuksen tekijän. Hän myös vetää INFO-palaverin, johon kutsutaan kaavioon merkityt osanottajat. Tilannekohtaisesti tiedottaminen voidaan antaa koko kiinteistön henkilöstölle.

KORJAAVAT TOIMENPITEET:

Tilapalvelujen edustajat vastaavat korjausten aikatauluttamisesta ja tiedottamisesta käyttäjille sekä korjaustoimenpiteitä koskevan hallintokunnan palvelujohtajille ja -esimiehille.

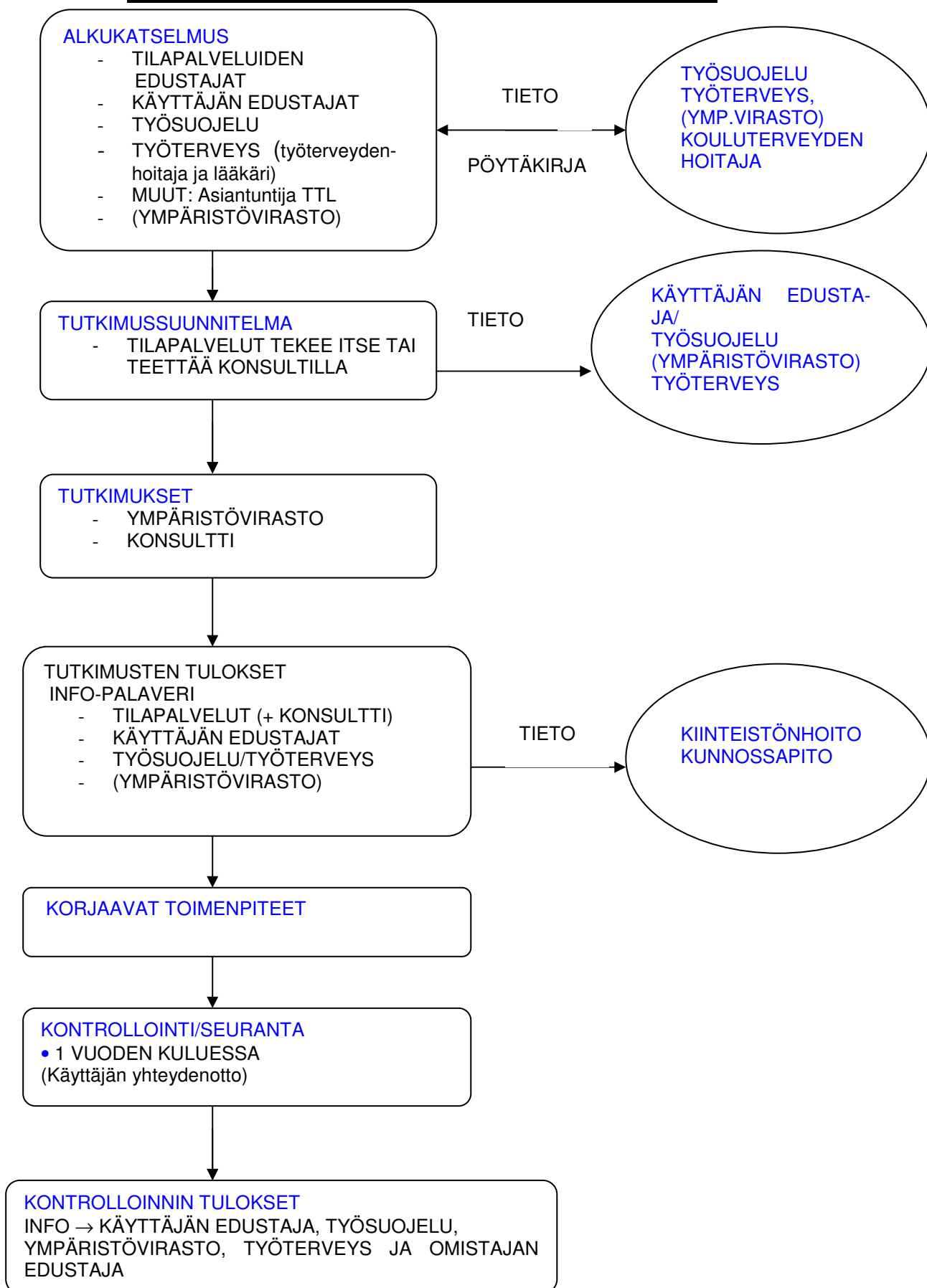
KONTROLLOINTI JA SEURANTA:

Seuranta suoritetaan vuoden kuluessa korjauksista. Tilapalvelut tilaa korjaamistoi-
mien jälkeisen seurantatutkimuksen, ja tiedottaa käyttäjiä sekä viranomaistahoa pitää
tarvittaessa loppukokouksen työpaikalla. Apuna voidaan käyttää ODL:n kyselyä tai
työpaikkakäyntiä. Seurannasta raportoidaan sisäilmatyöryhmää.

TOIMINTAMALLIN TIEDOTTAMINEN:

Asiakirjat laitetaan nähtäville intranettiin niin tilapalveluiden kuin työsuojelun osioille.

**KOSTEUSVAURIOIDEN JA SISÄILMAONGELMIEN
TOIMINTAMALLI KIIMINGIN KUNNAN TYÖPAIKOILLA:**

Lapsen kadotessa:

- Huolehdi kaikkien lasten turvallisuudesta
- Tarkista nopeasti, mutta huolellisesti sisätilat sekä aidattu piha-alue.
- Tee katoamisilmoitus **112**
 - selvitä kellonaika, milloin lapsi katosi
 - ilmoita lapsen tuntomerkit ja lapsen kotiosoite
- Aloita ennalta sovittu ja harjoiteltu lähietsintä
- Ilmoita lapsen katoamisesta lapsen huoltajalle
- Peru katoamisilmoitus lapsen löydyttyä

Katoamistilanteen jälkihoito:

- Tarvittaessa kunnan kriisiryhmän toteuttama psykososiaalinen tuki (lapsi, huoltajat, henkilökunta)

Katoamistilanteen jälkiarviointi:

- Turvallisuuspäällikkö ja henkilöstö arvioivat katoamistilanteen syyt, etsinnän onnistumisen ja niissä havaitut puutteet sekä kehittämistarpeet
- Turvallisuuspäällikkö tiedottaa lasten huoltajia sekä henkilökuntaa

Toimintaohjeet päivähoitoyksikössä tapahtuvan tulipalon varalta liite 24

Toiminta tulipalon sattuessa

- Lapset turvaan! *Tärkeää: kokoaikainen ryhmäkohtainen seuranta läsnäolijoista!* Lapsiryhmät poistuvat aikuisten johdolla ennalta harjoitellun mukaisesti ryhmittäin kokoontumispaikalle. Viimeisenä tuleva varmistaa ryhmätilan olevan tyhjä ja siirtyy viimeisenä tarkistaakseen kaikkien päässeen kokoontumispaikalle (nimilista)
- Turvallisuuspäällikkö tarkistaa ryhmittäin kaikkien päässeen turvaan
- Henkilöt jotka eivät osallistu lasten ulos johdattamiseen, aloittavat alkusammutuksen sekä tekevät viipymättä ilmoituksen numeroon **112**.
- Kun poistut viimeisenä paikalta, rajaa palopesäke sulkemalla ovet.

OPETTELE SAMMUTUSVÄLINEIDEN SIJAINTI!

Tulipalon havaitsija

- suorittaa mahdollisen alkusammutuksen.
- estää palon leviäminen sulkemalla ovet ja ikkunat ja varmistaa, että joku aikuinen vie hänen lapsiryhmänsä lapset kokoontumispaikalle.
- ilmoittaa asiasta turvallisuuspäällikölle, hälyttää palokunnan paikalle tai siirtää ilmoittamisvastuun turvallisuuspäällikölle, palokunnan saapuessa kertoo missä palaa.

Tulipalon jälkeen

Kokoontumispaikalla turvallisuuspäällikkö pelastusviranomaisen kanssa tiedottaa henkilökuntaa ja antaa ohjeita jatkotoimenpiteistä (mahdollinen siirtyminen väestötilaan, josta huoltajat saapuvat noutamaan lapsensa, ilmoittaminen huoltajille tai palon ollessa vähäinen/vikahälytys, jolloin paluu päivähoitoyksikköön). Pienehkökin tulipalo on lapselle pelottava, joten on selvitettävä lasten, henkilökunnan ja vanhempien jälkihoidon tarve.

Suosittelavaa on käydä läpi tulipalon syyt sekä lasten ja henkilökunnan toiminta palon aikana sekä turvallisuussuunnitelman toimivuus.

LAPSEN KASVUN TUKIRYHMÄ

- ❖ On päivähoidon moniammatillinen tukiryhmä, joka kokoontuu aluepäiväkodeissa säännöllisesti. Ryhmään kuuluvat
 - alueen päiväkodin ja/tai perhepäivähoidon henkilökuntaa lapsiryhmästä
 - lastenneuvolan terveydenhoitaja
 - alueen sosiaalityöntekijä
 - perheneuvolapsykologi
 - kiertävä erityislastentarhanopettaja
- ❖ Ryhmässä käsitellään lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyviä asioita ja konsultoidaan päivähoidon henkilökuntaa sekä vanhempia heidän niin halutessaan.
- ❖ Päivähoitopaikasta saa etukäteen tiedon ryhmän kokoontumisesta.
- ❖ Vanhemmat ovat tervetulleita keskustelemaan ryhmään tai heillä on mahdollisuus tuoda asioita ryhmään henkilökunnan kautta.
- ❖ Ryhmää koskee vaitiolovelvollisuus ja kenenkään lapsen asioita ei käsitellä ilmoittamatta ja keskustelematta vanhempien kanssa.

KIIMINGIN KRIISIRYHMÄN TOIMINTAMALLI 2009

TEHTÄVÄT:

Kiimingin kunnassa toimii terveys- ja sosiaalitoimen, sivistystoimen ja seurakunnan ammattilaisista koostuva kriisiryhmä, jonka tehtävänä on antaa henkistä ensiapua äkillisen traumaattisen tilanteen kokeneille

Ryhmän jäsenet organisoivat jälkipuinnin, antavat konsultaatiota ja ohjaavat ammatillisen avun saannissa ja järjestämisessä. Tällaisia tilanteita ovat mm onnettomuudet, jotka koskettavat useita henkilöitä, itsemurhat, odottamaton kuolema, uhkaavat/järkyttävät tilanteet sekä suuronnettomuudet.

KOHDERYHMÄ:

Kriisityön ennaltaehkäisevänä toimintamuotona on jälkipuinti-istunto. Se pyritään järjestämään traumaattisen tilanteen kokeneille toisena tai kolmantena päivänä tapahtumasta. Sen tarkoituksena on auttaa arkeen palautumisessa ja ehkäistä kriisien aiheuttamia jälkireaktioita. Jälkireaktioita ovat mm ahdistavat muistot ja mielikuvat tapahtuneesta, syyllisyys, univaikeudet ja muistihäiriöt. Istunnossa läpi käydään esiin nousevat ajatukset ja muistikuvat, tuntemukset, reaktiot. Jälkipuinnissa vetäjinä toimivat 2-3 kriisikoulutuksen saanutta henkilöä. Ensimmäisen istunnon jälkeen sovi-taan tarvittaessa uusi ryhmätapaaminen tai henkilökohtainen jatkohoito. Vetäjät ovat vaitiolovelvollisia ja jälkipuinti-istunnossa ei tehdä muistiinpanoja.

Jälkipuinti-istunnon lisäksi psykososiaalista tukea on mahdollisuus saada mm terveyskeskuksen, seurakunnan, Suomen Punaisen Ristin tai Mannerheimin lastensuojeluliiton kautta

YHTEYDENOTTO:

Jälkipuinti-istunnon järjestämiseksi asiakas, omainen tai viranomainen voi ottaa yhteyttä terveyskeskuksen vastaanotolle, josta ilmoitetaan kriisiryhmän vetäjille tapahtuneesta ja hän ottaa yhteyttä apua tarvitseviin henkilöihin.

Kriisiryhmän henkilön tavoittaa päivisin **ma-to klo 8-16 ja pe 8-15**
puh. 044-4993302 (tiimivastaava)

Iltaisin ja viikonloppuisin yhteydenotot Oulun yliopistollisen sairaalan psykiatrian poliklinikan kautta **08-3156740** ja klo 18:00 jälkeen **08-3156714 tai os.78 puh. 08-3156740**

Valtakunnallinen kriisipuhelinnumero on: 010195202

Tartuntatauteihin sairastumisalttiutta päivähoidossa lisäävät erityisesti:

- lapsiryhmän koko
- päiväkotiryhmää käyttävien perheiden määrä
- ruoanjakoon osallistuvien henkilöiden määrä

Tartunnat tapahtuvat suurelta osin eritteiden (sylki, hengityselin, uloste) avulla. Huolehtimalla hyvästä käsihygieniasta, lelujen ja muiden lasten käytössä olevien (tutti, unilelu) tavaroiden hygieniasta, wc-hygieniasta sekä minimoimalla tartuntalähteen määrän voidaan sairastuvuutta vähentää.

Päiväkotiryhmän / ryhmäperhepäiväkodin henkilökunta huolehtii lasten sekä omasta **käsihygieniasta** alkoholipohjaisella käsihuuhteella tai näkyvän lian esiintyessä vesi/saippualliuospesulla (kertakäyttöpyyhe) erityisesti:

- päiväkotiin saavuttaessa (huoltajien tiedotus)
- wc-käynnin/avustamisen/vaipanvaihdon yhteydessä
- ruokailun yhteydessä
- nenän niistämisen yhteydessä
- kotiin lähdettäessä

Käsihuuhteen käyttö myös perhepäivähoidossa olisi suotavaa.

Ruoan jako tapahtuu kunkin ryhmän kohdalla yhden työntekijän toimesta.

Vaipanvaihto tapahtuu erikseen sille varatussa tilassa. Kunnollinen vaipanvaihtoalusta on kosteutta imevä ja helposti pestävä sekä suojattu kertakäyttösuojuksella. Vaipanvaihtoalusta on puhdistettava jokaisen vaipanvaihdon jälkeen (alkoholiliuos + pyyhintä).

Vaipanvaihdon yhteydessä käytetään suojakäsineitä. Käytetty vaippa sijoitetaan suljettavaan kannelliseen astiaan. Mikäli kestoaiippoja on käytössä, jokainen vaippa on suljettava omaan suljettuun läpikäsittelemään pussiin, säilytys suljettavassa kannellisessä astiassa.

Wc-allas ja potta huuhdellaan jokaisen käyttökerran jälkeen, potan huuhteluun ei käytetä käsien ja kasvojen pesuun tarkoitettua allasta ja / tai käsisuihkua.

Tutti on käytössä vain päiväunen aikaan (merkitty lapsen nimellä, puhdistus keittämällä 1-2 kertaa/vko huoltajien toimesta).

Lelut ja muut lasten käytössä olevat esineet:

Lelut, joita pienet lapset laittavat suuhunsa, tulisi pestä mahdollisimman usein mielellään puhdistusaineella. Kovat lelut suositellaan pestäväksi viikoittain tai vaihtoehtoisesti kuivatetaan aika ajoin vähintään viikon ajan (esineet, jotka eivät kestä vesi-pesua).

Lasten sairaudet:

Julkaisu *Infektioriskin vähentäminen päivähoidossa (2005:28)* sisältää perustietoa päivähoidoikäisten tartuntataudeista.

Yleiset henkilökunnan kysymykset liittyen lasten tartuntatauteihin vastauksineen:

K: Mikä on ruumiinlämpö, jolloin lapsi on haettava päivähoidosta kotiin?

V: Lapsen lämmönsäätely on vielä kehittymässä. Muutoin virkeä ja oireeton, mutta ruumiinlämpö vähän päälle 37 astetta, voi huoletta olla päivähoidossa. Muut oireet ja yleiskunto ovat lapsen kohdalla tärkeämmät kriteerit.

K: Miten tuli toimia jos lapsi saa särkylääkettä ja osallistuu päivähoitoon?

V: Lapsen huoltajia tulee informoida, ettei kuumetta tule alentaa, muutoin kuin korkeimpien mitaustulosten osalta. Kuumeessa sekä muiden oireiden ilmetessä lapsen paras paikka on kotona.

K: Minkä aikaa lapsen tulee olla pois päivähoidosta esimerkiksi silmätulehduksessa?

V: Silmätulehduksen aiheuttavat samat virukset kuin hengitystietulehduksen, tästä syystä varsinaista eristämistä ei tarvita, vaikkakin silmätulehdus leviää helposti lapsesta toiseen. Silmätulehdus ei sinänsä ole syy lapsen eristämiseen, vaan oireiden voimakkuus ratkaisee poissaolon tarpeen. Julkaisu *Infektioriskin vähentäminen päivähoidossa (2005:28)* sisältää ohjeellisia eristysaikoja lasten infektiossa..

Muuten lapsen vointi määrää päivähoitoon palaamisen.

Infektio

EHEC ja Shigella

Enterorokko

Hengitysteiden virusinfektiot

Hepatiitti A

Hinkuyskä

Kihomadot

MRSA kantajuus

Märkärupi

Ontelosyyvät

Parvorokko

Ripuli

Salmonella, muu kuin S. typhi

Silmätulehdus

Streptokokki A –infektiot

Täit ja syyhy

Vesirokko

Välikorvatulehdus

Eristämisaika

Kunnes oireeton ja 2 negatiivista ulostenäytettä

Ei eristystä

Ei eristystä

1 viikko oireiden alusta

5 vrk mikrobilääkityksen aloittamisesta

Ei eristystä

Ei eristystä

24 h suun kautta otettavan

48 h mikrobilääkityksen aloittamisesta

Ei eristystä

Ei eristystä

Oireiden ajan

Oireiden ajan

Ei eristystä

24 h mikrobilääkityksen aloittamisesta

Hoidon ajaksi

5 vrk rakkuloiden ilmaantumisesta tai

kunnes kaikki ruvet ovat kuivia

Ei eristystä

K: Miten tulisi suhtautua siihen että jos sisarus tulee päivähoitoon toisen jäädessä sairastamaan?

V: Olisi tietenkin suositeltavaa toistenkin päivähoitoikäisten jäädä kotiin, mikäli on jo joitain oireita. Toki voi olla että kukaan muu perheenjäsen ei sairastu.

K: Voiko olla liian siistiä? Onko liiallinen desin käyttö jo haitallista?

V: Ei. Liiallinen käsihuuhteen käyttö ei ole haitallista. Myöskään pienillä ei ole todettu siirtyvän käsien kautta suuhun käsihuuhtetta siten, että siitä olisi haittaa. Atoopikolla käsihuuhte voi kirvellä, mutta ei kuivata ihoa, päinvastoin kosteuttaa.

K: Vatsataudin jälkeen lapsi hoitoon, uloste vielä löysää?

V: Löysässä ulosteessa on vielä tartuttavia viruksia.

K: Märkivä korva, putket korvissa, erite valuu hiuksiin, lapsi hoidossa?

V: Vanhempien tulisi hoitaa asia kuntoon. Märkivä erite sisältää bakteereja.